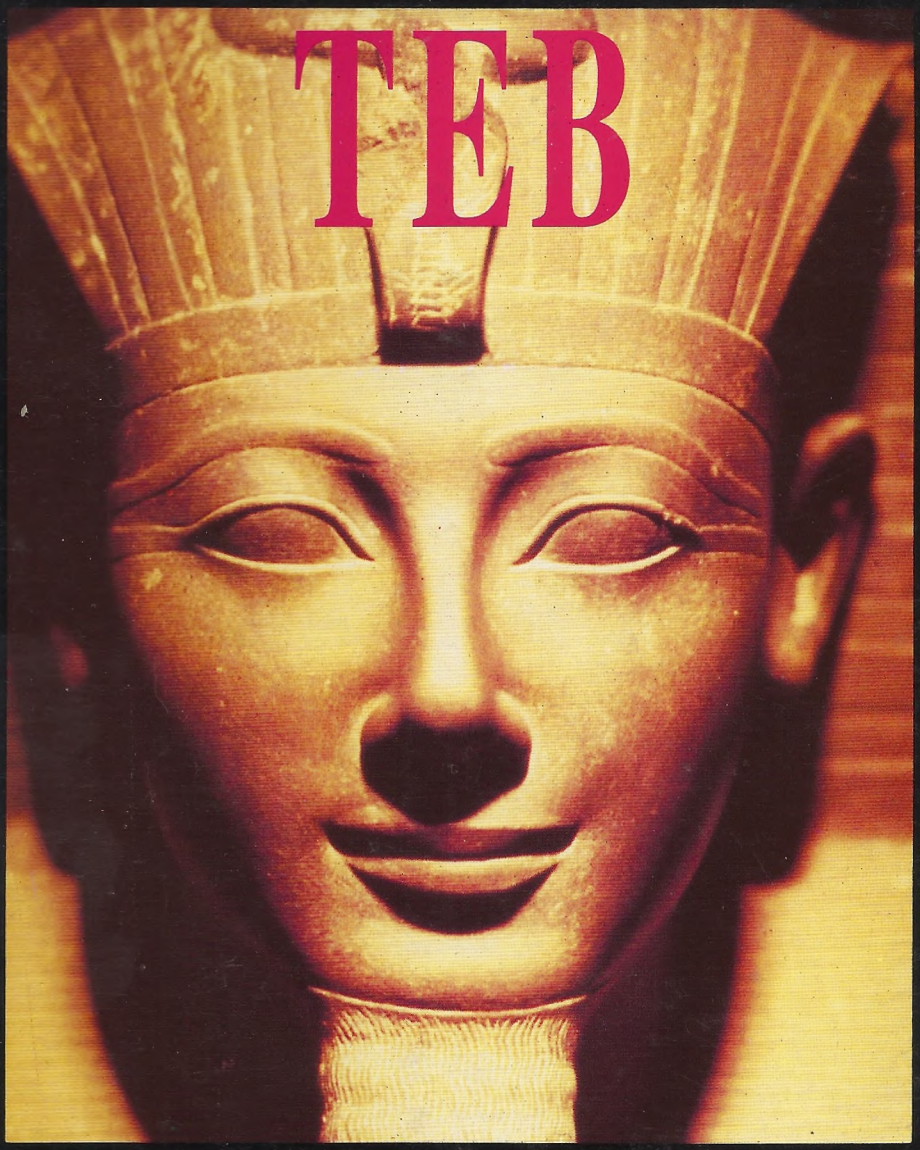

TEB

Giorgio A. Livraga

Gonzago A. Livraga
(1930-1991)

İtalyan uyruklu olan Giorgio Angelo Livraga Rizzi, Aztek Sanat, Bilim, Edebiyat ve Sosyoloji Akademisinde felsefe doktorası yapmış, Buenos Aires Felsefe ve Edebiyat Fakültesinde de tarih ve sanat tarihi konularında uzmanlaşmıştır. Paris Sanat, Bilim ve Edebiyat nişanı sahibi ve Uluslararası İsviçre Burchardt Akademisi üyesi olan yazar, Uluslararası New Acropolis Teşkilatı'nın da kurucusu ve ilk Genel Başkanıdır.

Büyük bir araştırmacı ve hümanist olarak sunduğu birçok eserleri arasında en önemlileri şunlar olarak sayılabilir: Lotus (şiirler), Möassy köpek (roman, deneme), Ankor, Mürit (roman), Delia ve Fernando'ya Mektuplar (felsefi deneme), Simyacı Özgürlüğü Öldüren Engizisyon (roman), İdeal Akropolitenin Temelleri, Elemental Doğa Ruhları, Misterik Doğa Tiyatrosu, Trajedi (inceleme)... Bütün eserleri Fransızca, Almanca, İngilizce, İtalyanca, Yunanca, Portekizce ve Türkçe de dahil olmak üzere çeşitli dillere çevrilmiştir.

TEB

Giorgio A. Livraga

TEB

Çeviren: İnci Kut

Bu kitap bir **Yeni Yüksektepe Kültür Derneği** yayınıdır.
ISBN No: 975 - 95278 - 0 - 4

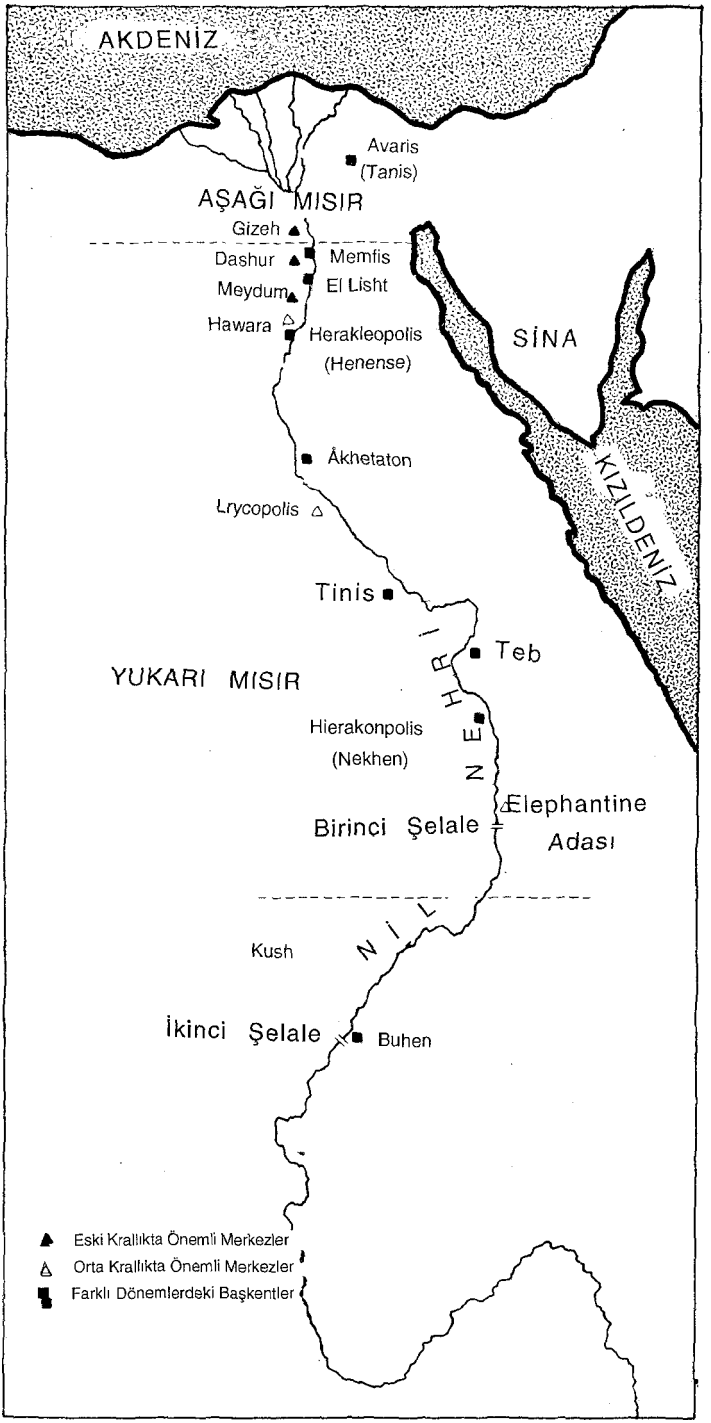
Basım: **Eser Matbaacılık Ltd. Şti.**
Tel: 0 - 312 - 229 17 79

Bu elkitabını, Mısır dediğimiz o Gizemle, onun o sayısız ve harikulade güzel belirtilerinden biri aracılığıyla temas kurmaya can atan tüm müritlerime ve aynı zamanda, Gizli Konut Kitabında yeralan o duayı bir kez daha mırıldanmama neden olan Hafıza Perisine armağan ediyorum:

"NE MUTLU TEB'DE YAŞAYANA,
NE MUTLU TEB'DE ÖLENE"

İÇİNDEKİLER

Giriş..... 9
Kronoloji..... 13
Resmi Olarak Kabul Edilmiş Kronoloji
Hakkında Kuşkular..... 25
"Öteki Tarih"..... 33
Çokluğun ardındaki teklik..... 43
İnsanın İç Yapısındaki ve Doğasındaki Gizem..... 85
Mumyalama ve Mezar Sunularındaki Ezoterik Amaç 105
Lahitlerin Okült Anlamı..... 119
Batı Yakasının Konakları..... 139
Sonsöz..... 151
Bibliyografya..... 155

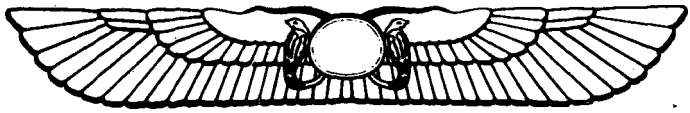
İlkçağlardaki başlıca siyasal merkezleri içeren Mısır haritası.

GİRİŞ

İnsanlığın geçmişiyle ilgili konulara ihtiyatla yaklaşmamız gerekir, zira geleceğe ait sayısız belirtilere ve olaylardan mantıksal sonuçlar çıkartabilmemize rağmen, ileride olacakları bilmemize engel olan bir sis perdesi bulunduğu gibi, geçmişteki şekilleri kaplayıp onları bulanık ve anlaşılmaz kılan bir diğer örtünün varolduğunun da bilincindeyiz.

Tarih ve arkeoloji bilimlerinin genelde kesin olduğuna inanan bir kimse, bu bilimlerin devinimli ve evrimsel süreçlerini tanımadığı gibi, hem kendi hem de zamanının önyargılarının kaçınılmaz baskısı altındaki araştırmacının, karşısına çıkan değişken kavramları büyüleyici ama son derece yorucu bir uğraşmayla devamlı olarak yorumlaması gerekeceğinden de haberdar değildir.

Eski Yunanlılar antik Kem Ülkesine, esrarengiz ve anlaşılmaz şey anlamına gelen "Egypt" (Mısır) adını vermişlerdi.

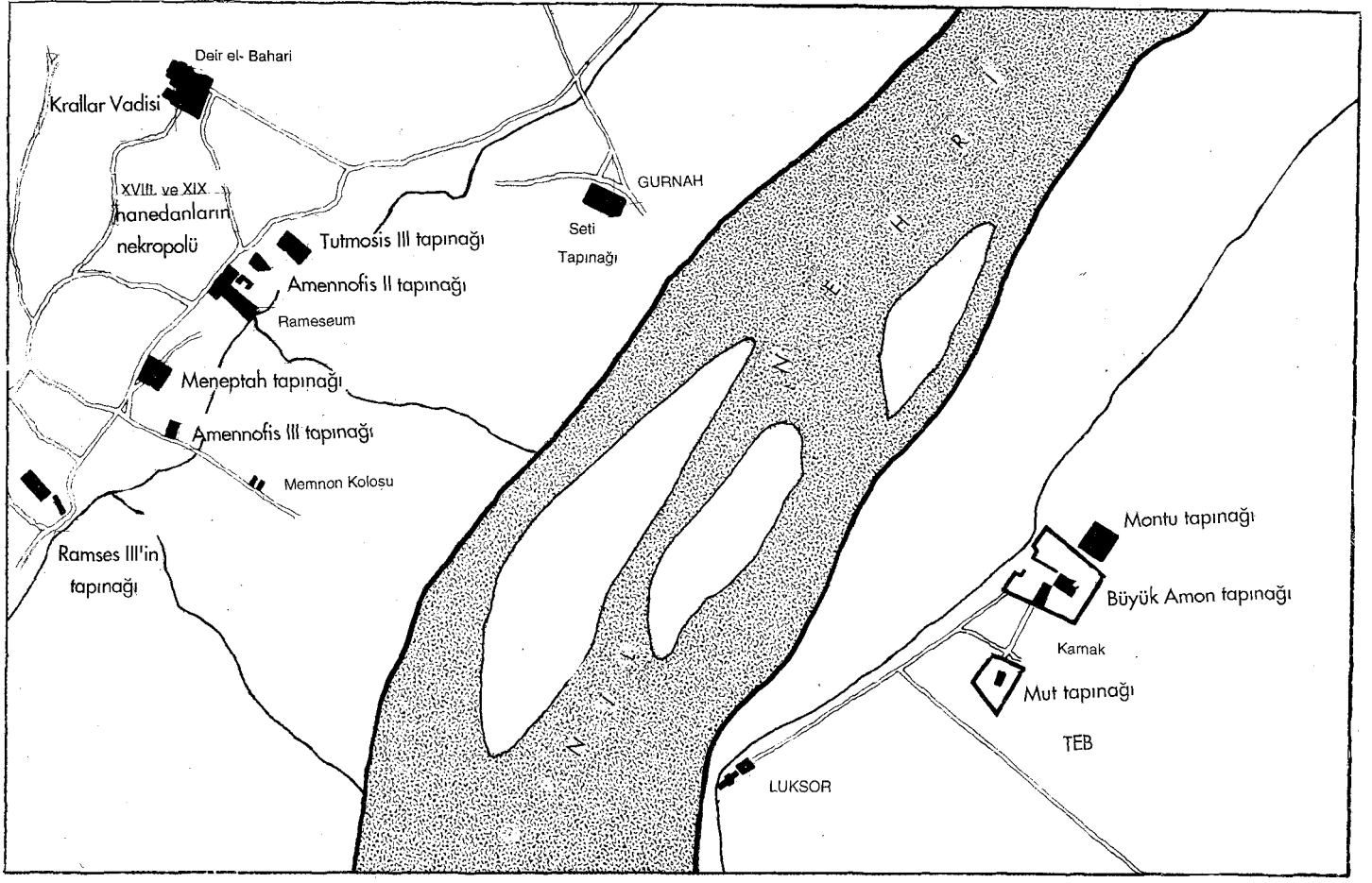
İşte biz bu gizemin içinde, *Yedi Kapılı Teb* denilen bir Yunan kentinden ayırdedebilmek için Yunanlıların *Yüz Kapılı Teb* adını verdikleri antik kentin bulunduğu bölgeyi seçtik.

Bu bile başlı başına bir gizemi içermekte. Yaptıkları eserlerden anladığımız kadarıyla Mısırlılar, kapıları yanyana inşa edecek kadar beceriksiz mimarlar olamazlardı. Eğer sanayi öncesi devirlerdeki insanların bir yerden bir yere varmak için birkaç kilometre yürümeyi olağan addettiklerini düşünecek olursak, bir kapının bir diğerinden en az 500 metre uzaklıkta bulunması doğaldır. 500'ü 100'le çarparsak çevresi 50.000 metre uzunluğunda bir şehir çıkar karşımıza; bu da gerek modern arkeolojinin, gerekse bölgedeki kuşbakışı gözlemlerin doğrulamayıp aksine yalanladığı bir durumdur. Mısırlıların ve Yunanlıların mecazi olarak tanımladıkları ve rahipler devleti Amon'un başkenti olan bu esrarengiz şehir, bu kadar muazzam boyutlarda olamazdı, nitekim şehrin duvarlarından günümüze kalanlar birkaç önemsiz kalıntıdan başka birşey değildir.

Acaba Yunanlılar yüz rakamını "çok" anlamında mı kullanmışlardı?.. Bunu belki de hiçbir zaman bilemeyeceğiz.

Bazı çağdaş yazarlar bu muazzam yörenin, Nil'in batı yakasını, yani *Ölüler Şehrini* de içine aldığını ileri sürerler; fakat Batı Dağına bitişik olan Vadinin özellikleri ve surlardan en ufak bir ize rastlanmaması, anlaşılmayanın yarattığı ümitsizlik duygusundan doğan bu hipotezlere inanmamıza olanak vermez.

Ancak, dünyanın Güneyden Kuzeye doğru akan yegâne nehrinin katettiği Mısır'ın yakıcı kumları üzerinde yürüyeceksek, anlaşılmaza, gizemliye, esrarengize ve tinsele, ama yine de son derece insani olana kendimizi alıştırmak zorundayız.

Bugünkü kalıntıların yerlerini gösteren antik Teb şehri planı.

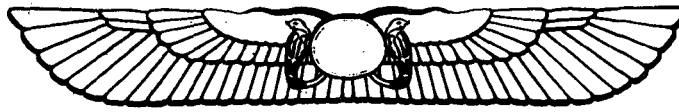
KRONOLOJİ

"Teb, başka herhangi bir yerden önce vardı; su ve toprak zamanın başlangıcından beri oradaydı ve Dünyanın ve Tanrıların yaradılışı, onun Tanrısı Amon sayesinde Teb'de gerçekleşti."

(II. Ramses devrinden bir papirüs)

İbraniler, Çinliler, Mayalar ya da Yunanlılar olsun her millet, kendilerini Dünyanın en eskisi olarak görür. Mısırlılar da bu konuda bir istisna oluşturmazlar ama zamanın ve jeopolitiğin maskelerinin de ötesinde, tüm İnsanlığın ilk örneği olan bir İlahi İnsan'a ve bu İnsan'ın beşiği olan bir kente -bu durumda Teb şehrine- atıfta bulunulur; tıpkı Rig Veda'da bahsi geçen ve tahta parçalarıyla samandan yapılmış olup onun dokunmasıyla alev alan bir ahırda doğmuş Hindu miti Agni gibi.

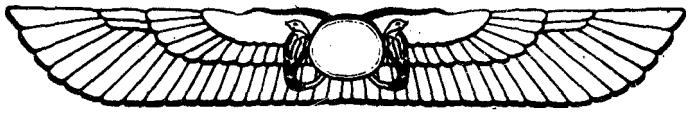
Binlerce yıldan beri sürüp gelen bu tür öyküler, "Mitoloji" denilen çok geniş bir çerçeve içinde toplanır ki inananlar için

bunlar "Kutsal Tarih"i oluşturur; Yahudilerin ve Hıristiyanların Tevrat ve İncil'e inandıkları gibi ama günümüzdeki bilim adamlarının gözünde bu kitapların ve geleneklerin ezoterik metinleri, tarihsel nitelikte gerçeklerden yoksun olup sadece alegorik bir değer taşımaktan ileri gitmez.

Ancak, bilgisizliğin kabulü, bilimin kendisi olmasa bile bilime doğru atılmış ilk adımı oluşturur ve böylece daha sağlam bilgi kaynakları aranmaya başlanır. Çoğunluğun inandığının aksine, herhangi bir şeyin tarihini kesin olarak saptamak çok zordur, zira stratigrafi yöntemleri çoğu zaman uygulanamadığı gibi, radyoaktiviteyi ve doğal mıknatıslaşmanın değişimlerini ölçen modern aletler, bazı istisnai haller dışında kesin sonuç vermez. Taşlar ve organik olmayan başka maddeler sözkonusu olduğunda da, kesin tarihin saptanabilmesi ancak kıyaslama yoluyla yapılabilir. Ama bundan 1000 yıl sonra da bugünkü araştırma yöntemleri geçerli olsa ve Gizeh'deki Sfenks'in yaşı, ayakları arasında birkaç yıldan beri yanmakta olan bir ocağa göre saptanmaya kalkışılsa, süpersonik uçak Concorde'la çağdaş olduğu kabul edilir.

Bugün bile ejiptologlar, eski Yunanlıların Manetho adını verdikleri ve gerçekten yaşayıp yaşamadığı şüphe götürür bir Mısırlı rahibin saptadığı kronolojiyi, pek az değişiklikle esas almaktadır. Bu rahip, Mısır tarihini, Kem ülkesinde saltanat süren Tanrılardan başlamış olan devamlı bir Teokrasi içindeki hanedanlara, yani hükümdar ailelerindeki değişmelere göre bölmüştü. Böylece, Kral ya da Firavun, Evrensel Düzenin canlı timsali olarak ortaya çıkıyor ve az çok kesintisiz bir süre içinde tanrılaşmış oluyordu; aslında bugün, örneğin XV. Hanedan gibi, çok kısa ömürlü geçiş devreleri olduğunu ve Manetho'nun "yıl" dediği sürenin her zaman 365 gün demek olmadığını, zira Eski Mısır'da en az üç takvim sisteminin aynı anda kullanılarak birbirlerine karıştığını biliyoruz.

Kronolojik Tabloya bir örnek olarak alınabilecek Michalowsky ve öğrencilerinin hazırladığı tablo, özet olarak aşağıda gösterilmiştir:

TARİH ÖNCESİ

İ.Ö. 4000 öncesinden Taş Devrine kadar.

Aşağı Mısır'da El-Fayun, Merindeh-Beni, Salameh ve El-Omari yerleşim alanları. Yukarı Mısır'da Tasi ve Badari.

İ.Ö. 4000-3000 arası. Kalkolitik, Neolitik veya Hanedanlar öncesi devir.

Güneyde Badaria ve Nagada kültürleriyle, kuzeyde Heliopolis Kültürüyle ilişkiler.

ARKAİK DEVİR

İ.Ö. 3100-2686 arası. I. ve II. Hanedanlar.

Birinci Hanedan Menes'le başlar; Herodot'un müminlerin anlattıklarından naklettiğine göre Menes, birçok başka harikulade eserin yanısıra Memfis şehrini de kuran büyük bir kraldır. Menes'in bir diğer adı da Narmer'dir ve muhtemelen törenlerde kullanılmış olan ünlü taş palet de ona atfedilmektedir. Bu döneme, hiçbir zaman bulunamamış olan Tinis şehrinden esinlenerek Tinit Çağı da denir.

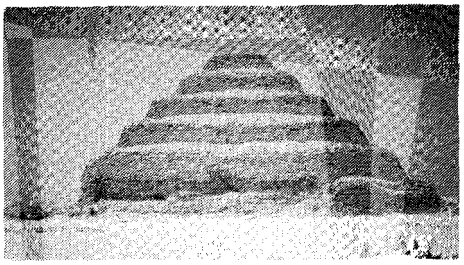
Firavun Menes'in kartuşu

İkinci Hanedan, Memfis'in geliştiği ve ilk basamaklı piramitlerin, yani mezar höyüklerinin inşa edildiği devirdir. Bazı yazarlar bunun bir sonraki devirden önce gerçekleşmemiş olduğuna inanırlar.

ESKİ İMPARATORLUK

İ.Ö. 2686-2181 arası. III. Hanedandan VI. Hanedana kadar.

Bazı yazarlara göre bu , gerçek Memfis Çağıdır ve Sakkara'daki Zoser piramidi ile, sonradan tanrılaştırılıp Asklepius ve Seraphs ile birleştirilen mimar, hekim ve sihirbaz Imhotep'in müdahalesi sayesinde (III. Hanedan zamanındaki) Beyaz Şehir kompleksi içindeki büyük eserlerin inşa edildiği devirdir.

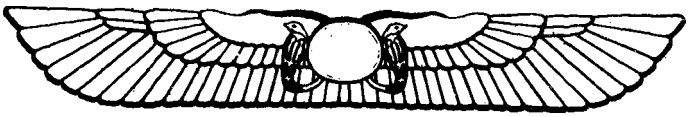

Sakkara'daki Zoser piramidi

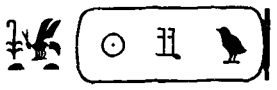
IV. Hanedanda Snefru, Keops, Kefren ve Yunanlıların olarak adlandırdıkları Mikerinos yer alır. Bu son üçünün, bugün kendi isimleriyle anılan piramitleri yaptırmış olduklarına inanılırsa da bunun doğruluğu çok şüphelidir.

Firavun Keops'un kartuşu

V. Hanedan Sahurre, Miuserre ve Unas'dan oluşur. Bugün dışı harabe halinde olan ve içinde Pramitler Metni diye bilinen antik bir dinsel tören metnini barındıran piramidin yapımı, bu sonuncu firavuna atfedilir. Sözkonusu metnin hiyeroglifleri tümüyle çevrilebilmiş olmayıp, Yunanlıların *Kibaliyon* denilen ve sadece bir bölümü ele geçmiş bulunan ünlü özdeyişler ve hükümler kitabını bu metinden almış oldukları söylenir.

Firavun Sahurre'nin kartuşu

Firavun Unas'ın kartuşu

Teti ve Pepi'nin yeraldığı VI. Hanedanlık, büyük kültürel ve siyasal atılımların yapıldığı devir olarak kabul edilir.

İLK ARA DEVRE

İ.Ö. 2181-2133 arası. VII. Hanedandan X. Hanedana kadar.

Bu dönemde büyük ihtilaller, denizci kavimlerin istilaları ve afetler görülür. Mısır, bir tür Derebeylik ya da Ortaçağ dönemine gömülür. İlk hanedanlar yine Memfislidir, IX. ve X. hanedanlar ise Yunanlıların Herakleopolis dedikleri şehri kendilerine başkent edinirler.

ORTA İMPARATORLUK

İ.Ö. 2133-1786 arası. XI. ve XII. Hanedanlar.

Bunlardan ilki Mentuhotep'lerin, ikincisi ise Amenemhat ve Sesostrislerinkidir. Teb'in eski tapınağı, İmparatorluğun

merkezi olarak önem kazanır. Memfis'in harabe haline geldiği söylenmektedir. Seramik ve madencilik ürünleri bol miktarda görülür. Sanayinin gelişmekte olduğu anlaşılmaktadır ancak Büyük Piramit gibi devasa yapıtlar yinelenmez. Papirüs ve oymalarda, belki ilk Tarihsel Hanedanlara, belki de bilmediğimiz başka devirlere ait görkemli bir geçmişin sık sık sözü edilir.

İKİNCİ ARA DEVRE

İ.Ö. 1786-1650 arası. XIII. Hanedandan XVI. Hanedana kadar.

Bu belirsiz dönem hakkında pek az bilgi bulunmaktadır. XIII. Hanedanda Sebekhotep'ler ve Neferhotep'ler hüküm sürer. XIV. Hanedan Tanınmayan Krallar'ın dönemidir. XV. ve XVI. Hanedanlar zamanında, Hiksos'ların yani bir "avam tabaka"nın egemenliği yaşanır; bunlar geometrik şekillerde seramik ve taştan yapılmış binlerce skarabeden de anlaşıldığı gibi Mısır Kültürüyle özdeşleşmişlerdir. Mısır'ı neden terkettikleri hiçbir zaman açıklığa kavuşmamıştır ve bazı papirüs parçalarında belirtildiğine göre onlardan öylesine nefret edilmiştir ki, ülkeden ayrılmalarından sonra sarayların zemin taşları sırf üstünde onların yürümüş olmaları nedeniyle sökülüp atılmıştır.

YENİ İMPARATORLUK

İ.Ö. 1650-1085 arası. XVII. Hanedandan XX. Hanedana kadar.

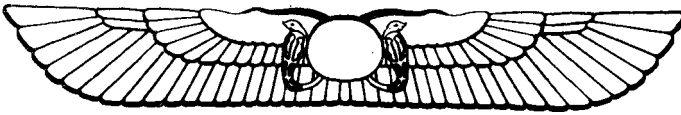
XVII. Hanedan, Kamose ile beraber Teb şehrinde başlar. XVIII. Hanedan çok önemli şahsiyetleri içerir. Bu firavunlar arasında Ahmosis, Amenofis'ler, Tutmosis'ler, Haçepsut, Akhenaton, Tutankhamon ve Hüremheb yer alır.

Ahmosis'in hükümdarlığı, Hiksos istilasıyla kesin olarak sona erer; üç Amenofis arasında en tanınmış olan I. Amenofis, Yeni İmparatorluğu kurar. I. Tutmosis ile II. Tutmosis kaybedilmiş olan tüm toprakları geri alırlar ve Çifte Taç İmpara-

torluğuna yeni topraklar katarlar. Kraliçe Haçepsut, yasal halefi olan III. Tutmosis'in adına hükümranlığı elinde tutar ve erkek kıyafetine girerek hükümdarlığı sürdürür. Onun saltanat devri verimli olmuş, Punt ülkesine deniz seferleri düzenlenmiştir; ancak bu konuda uzmanlar anlaşamamakta, büyük bir donanmayla Afrika'nın etrafının dolaşıldığı bu seferin, ticari bir görevden çok cezai nitelikte askeri bir sefere benzediğine inanmaktadırlar.Haçepsut'un hafif ve sağlam gemileriyle, Kızıl Deniz ile Arap Denizini kasıp kavurmakta olan korsanları silip süpürmüş olması muhtemeldir. Mısır'ın unutamadığı istilalara yenilerinin eklenmesini önlemek amacıyla arkalarında dayanıklılığı artırılmış birçok liman kenti bıraktıkları söylenir. Bilindiği kadarıyla, açık denizlerde seyreden ilk Mısır donanmasıdır bu. Dönüşte, günlük gibi birçok egzotik bitki ve hayvanı beraberlerinde getirerek Mısır'da yetiştirmiş ve beslemişlerdir. Teb Teokrasisi, Haçepsut'u ölümüne kadar hükümdar olarak kabul etmiştir. Yerine geçen olağanüstü firavun, büyük İnisiye, bilgin, fatih ve savaşçı III. Tutmosis, Asya'ya tam onyedi sefer düzenlemiştir. IV. Amenofis, mevcut dinden saparak Akhenaton adını alır ve Teb'i terkederek Tel-El-Amarna'da kendisine yeni bir başkent inşa ettirir. Hükümdarlığı süresince Gizemlere karşı savaşım verir ve din savaşlarına sahne olan Mısır bu dönemde zayıflayarak Asya sınırlarında toprak kaybeder. IV. Amenofis iyi bir şairdi ama çok kötü bir hükümdardı ve muhtemelen eşcinseldi. Mısır'da o zamana kadar yetmiş piramit yapılmıştı; söylendiğine göre bu firavun onların pek çoğunu yağmalatmış ve Yaşamın Şifresiyle ilgili olarak piramitlerde yer alan ve bugün kartuş dediğimiz oval çerçeveler içinde yazılmış olan firavun isimleriyle birlikte birçok piramidi de tahrip ettirmişti. Onyedi yıl hüküm sürdü, sonra da ya intihar etti ya da bir kadeh şarapla zehirlenerek öldürüldü.

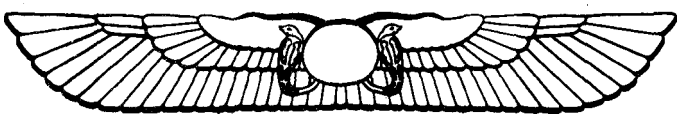
Günümüzde bazı teoriler aslında bu firavunun gerçek eşinin Smenkarhe olduğunu, kraliçe Nefertiti'nin ise onun sade-

ce resmi karısı olduğunu ileri sürer. Güneşe tapma şeklindeki ezoterik dini, onunla birlikte yok oldu. Büyük dönüşümlerin gerçekleştirildiği sanat alanında din kurallarından uzaklaşıldı; nitekim genç Tutankhamon, yaldızlı ev eşyaları gibi pek çok tipik ve hiçbir değişikliğe uğramamış Tel-El-Amarna sanatından örnekle birlikte ikinci bir mezara gömülmüştü. Öte yandan, Carter'in bulup çıkardığı ve dünyaya tanıttığı bu mezar, Teb'de yeniden kurulan Amon Rahipliği tarafından hazineler ve koruyucu muskalarla tıkabasa doldurulmuştu ve burası yağmalanmaya başlandığı halde, Krallar Vadisinin "zabıtası" tarafından çabucak eski haline dönüştürülmüştü. Altın bir Şahinin pençelerinden hükümdarlık asasını alan bir general olduğu rivayet edilen Hüremheb, Mısır'ın sınırlarını eskisi gibi genişletmiş, kurduğu yeni ve dinamik düzen sayesinde halka barış ve zenginlik getirmişti. Görevi sona erip öldüğünde Firavundan şeref payeleri almış, ancak çocuğu olmadığından XVIII. Hanedan sona ermişti.

XIX. Hanedan zamanında I. Seti, II. Ramses ve Menepta hüküm sürerler. Seti, halk arasında Osiris'in mezarı olarak bilinen büyük Abidos Tapınağını yeniden inşa ettirmiş, ayrıca birçok önemli mimari eserin yanısıra Karnak tapınağını da genişleterek restore ettirdiği gibi, Suriye ile olan sınırları güçlendirecek askeri seferleri de ihmal etmemişti. Altmışyedi yıl hüküm süren ve yüz yaşına kadar yaşadığına inanılan II. Ramses, artık çok güçlenmiş olan Hititlere karşı ikinci bir sefer düzenlemiş, ehlileştirilmiş aslanları ve arabalarıyla giriştiği büyük Kadeş savaşıyla ün salmıştı. Abu-Simbel'de de heykeli dikilen II. Ramses, tüm tapınaklarda adından övgüyle söz edilen büyük bir kurucuydu. En önemli eşi Nefertari idi. Halefi Me-

Sayfa 21
Nubia'daki Abu Simbel tapınağının cephesindeki devasa II. Ramses heykeli

nepta, İmparatorluk içinde düzeni korumuş ve birçok göçmen kabileyi ülkeden çıkarmıştır.

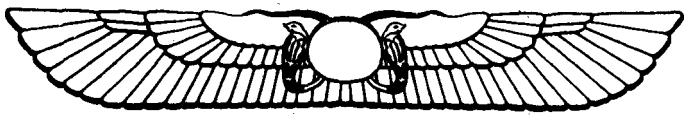
XX. Hanedan, III. Ramses'den XI. Ramses'e kadar olan firavunların hükümranlığıdır. Savaş maceraları Medine'deki tapınakta resmedilmiş büyük bir şahsiyet olan III. Ramses dışında diğer Ramsesler hakkında elimizde pek az bilgi mevcuttur; Krallar Vadisindeki mezarlar, görkemli bir devre tanıklık etmekle birlikte bu tantana artık yavaş yavaş çökmektedir ve çeşitli tapınaklardan gelen rahipler eski öğretileri yeniden bir araya getirerek kralların mumyalarını yağmalanmaktan kurtarıp gizli ortak mezarlara saklama telaşına düşmüşlerdir, zira Mısır'ın kaderi artık sonuna yaklaşmaktadır.

GEÇ DEVİR

İ.Ö. 1085-322 arası. XXI. Hanedandan XXX. Hanedana kadar.

Bazı yazarlar buraya Üçüncü bir Ara Devre koyarlar; Tanis'de ve bazı Kuzey ve Güney şehirlerinde XXI. Hanedanın hüküm sürdüğü bu ara devrede parçalanmış olan İmparatorluk yeniden bir derebeylik ya da Ortaçağ dönemine girmiştir. Bu devreyi XXII., XXIII. ve XXIV. Hanedanların hüküm sürdüğü Libya egemenliği devresi, XXV. Hanedanla birlikte Habeş egemenliği dönemi ve XXVI. Hanedanla da Sait dönemi izler. Mısır yıkıntı halindedir, ancak XXVI. Hanedandan Firavun II. Nekao ile ilgili önemli bir noktaya değinmek gerekir: bu da Nil Deltasıyla Kızıl Deniz arasında kanallar aracılığıyla bir bağlantı kurulmuş olmasıdır. XIX. yüzyılda Süveyş Kanalı inşa edilirken bu kanalların bir bölümünden yararlanılmıştır.

Babil ile girişilen büyük bir savaş ve yenilgiden sonra Kambises, Darius ve Kserkses'in sıkı vesayeti altındaki XXVII. Hanedanla birlikte Pers hakimiyeti kurulur. Apis Öküzünün

simgelediği ayin gibi birçok eski tören kaldırılmış, tapınaklar ve kütüphaneler tahrip edilmiştir. Kanallar tıkanmaya yüz tutmuş, Abidos gibi sular altında kalan tapınaklar işe yaramaz hale gelmiştir. Müritlerin sayısı iyice azalarak küçük gruplara dönüşmüş ve dinsel hiyerogliflerin doğru okunması unutulmaya başlanmıştır. Mendes denilen XXVIII. ve XXIX. Hanedanlar da bu çözülmeyi kontrol altına alamazlar.

Nektanebosların hüküm sürdüğü XXX. Hanedan, olağanüstü bir kişilik olan Büyük İskender'in doğumuyla Akdeniz Avrupası'nı kasıp kavuran o mıknatıslı akımdan nasibini alır. Amon'un oğlu olarak Mısır toprakları üzerinde hayat bulduğunu söyleyen İskender, İ.Ö. 323'de Babil'de ölmeden önce, kendisini Memfis'de Mısır Kralı İlan eder. Ama artık Hanedanlar devri sona ermektedir.

MAKEDONYA DEVRİ

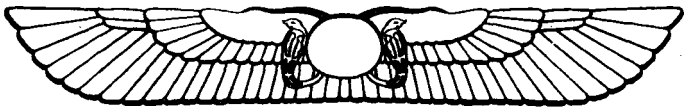
İ.Ö. 332-304 arası.

İskenderiye şehri giderek yükselmektedir ve Yunan egemenliği, artık eskimiş olan Mısır idaresinin yerini almıştır.

PTOLEMAIOS DEVRİ

İ.Ö. 304-30 arası.

Yeni bir idare altında İskenderiye şehrinin kazandığı önem nedeniyle ve genelde kültür aşığı olup tapınakları, yolları ve kanalları restore ettiren Ptolemaiosların şüphe götürmez dehaları sayesinde Mısır, geçici bir görkemli devir daha yaşar. İskenderiye, Akdeniz'in en büyük ve en önemli kenti haline gelmiştir. Nihayet Roma'yla çatışması sonucu, son Mısır Kraliçesi Kleopatra -kocası Jül Sezar'ın öldürülmesi ve yeniden Marcus Antonius'la evlenmek için son bir çabadan sonra- Aktium'da Octavius'a yenilir ve rivayete göre kendini zehirli bir yılana sokturarak intihar eder.

ROMA DEVRİ

İ.Ö. 30'dan İ.S. 395'e kadar.

Bu dönemde Mısır, Roma İmparatorluğunun bir parçası haline gelir. Yeniden tapınakların restorasyonuna girişilmiştir; bunlar arasında, Memnon'un Kuzey yönündeki artık gizemli musikisi duyulmayan dev heykeli gibi bazıları son derece perişan durumdadır. Roma'nın kaderine bağlı olarak Mısır da İmparatorlukla birlikte çöker ve binlerce dinsel ve siyasal mezhebe ayrılır. Hazine peşindeki barbar kavimler ellerine geçirdikleri herşeyi talan ederler. Birçok değerli duvar resminin üzeri kireçle sıvanır, heykeller kırılıp dökülür. İskenderiye bile bu İleri Ortaçağ afetinin etkisinden kendisini kurtaramaz. Hipatia gibi bazı filozofları katledilir, Marsion gibi bazıları da aranır. Roma iç savaşları esnasında zaten kazara yanmış olan ünlü İskenderiye kütüphanesi, Hıristiyanların elinde bir başka yangına sahne olur.

BİZANS DEVRİ

İ.S. 395-641.

Yağma ve tahribat devam eder. Son Rahipler Philae'de perişan olurlar. Hıristiyanlığı kabul etmeyenler taşa tutulur ya da ülke dışına sürülür.

ARAP DEVRİ

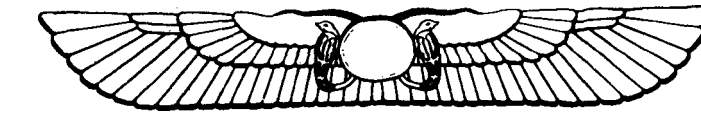
İ.S. 641'den itibaren.

İskenderiye kütüphanesinin kalıntıları, Halife Ömer zamanında son bir yangın daha görür. Hıristiyanlığı kabul etmiş olanlar bugünkü Koptları oluştururlar, geri kalan büyük bir çoğunluk ise Müslüman olur. Sfenks ve Tapınaklar giderek kumlara gömülür. Mısır Uygarlığı devri kesin olarak sona ermiştir.

RESMİ OLARAK KABUL EDİLMİŞ KRONOLOJİ HAKKINDA KUŞKULAR

Resmi bilimin tarihin belirli bir anında kabul ettiği herşeyin doğru olması gerekmediğine ve bir asrın doğruladığı şeyin bir sonrakinde çoğu kez yalanlandığına şüphe yok.

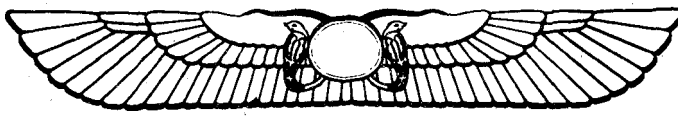
Bu duruma, Ansiklopedizmin gölgesi altında doğmuş olan Bilimin "büyük fazileti" gözüyle bakılır, zira gerçeği ararken kendi kendisini yalanlamaktan çekinmediği düşünülür. Aslında bu, sadece kısmen doğrudur çünkü Bilim, daha doğrusu bilim adamları elbette kendi kendilerini yalanlamaktan korkarlar; daha önceki beyanlarından birini geri almaları gerekse bunu istemeye istemeye ve sadece yeni araştırmacıların sunduğu farklı bilgiler onları ezip geçtiği zaman yaparlar. Üstelik, bilimsel bulguların ortaya konulması öyle dogmatik bir tarzda yapılır ki, kesin gözüyle bakılan bilgilerin herhangi bir şekilde yeniden gözden geçirilmesine olanak tanınmaz. Konu üzerindeki yayınlar ve aklı başında inceleme yazılarının tüm doğrulamalarına rağmen, ileri sürülenler ne yazık ki her zaman kesin değildir.

Tarih konusuna gelince, yani -en basit tanımıyla- insanlığın geçmişinin yeterince bilinen bölümüne gelince, İkinci Dünya Savaşındaki pek çok olay gibi henüz çok yakın geçmişimizdekiler hakkında bile kesin bilgilerden yoksunuz. Bu duruma bir de "Tarihi kazananlar yazar" olgusunu ekleyecek olursak, geçmişin olayları hakkında hükme varmamızı sağlayacak hemen hemen hiçbir kriterimiz yok demektir. Tabii ki, eğer gerçekten hakikati arıyorsak bu böyledir; kutsal kitaplarda anlatılanların, onları inceleyen kimsenin yorumlama kapasitesine göre ezoterik ya da gerçekdışı öykülerden ileri gitmediğinin bilgisi sayesinde zihinlerde kalan boşluğu dolduracak olayları arıyorsak böyle değildir çünkü bu kadar kum tanesinin arasında mutlaka bir altın çakıltaşı vardır, yani antik çağların herhangi bir kavmiyle ilgili kesin bilgiler bulunabilir; tabii İsrail Tanrısının öfkesi üzerindeki bitmez tükenmez yorumlar bir tarafa bırakılmak şartıyla.

Şurası muhakkak ki bu son sözün gerçekten kabul edilebilmesi için insanın seçmeci -yani felsefi ve bilimsel- bir ruha sahip olması gerekir ki bazı sonuçlara ulaşabilsin ve bu şekilde varılan sonuçlar, büyük ışıklar saçmasalar dahi hiç değilse bulguların etrafını saran gölgeleri azaltabilsin ve bazı ayrıntılar gözden kaçsa bile, onları gerçeğe yakın boyutlarında görebilmemizi sağlasınlar.

Resmi bilime bakılırsa Mısır, insanların taşları neolitik tarzda işledikleri, yazı yazmayı bilmeyip faydacı olmayan her tür mimari ve artistik kavramdan yoksun oldukları, kabaca resmedebildikleri zürafalar ve fillerin de dahil olduğu bir fauna ile çevrili olarak yaşadıkları bir devirden, XIX. yüzyıl rasathanelerinin yerölçümlerinden çok daha üstün jeodezik konumlara sahip olan ve kusursuzluklarının sırrına hala akıl erdiremediğimiz anıtları dikebildikleri bir devre geçmişlerdir hem de 900 yıl içinde! Yani demir olta iğnesini çelik iğneden, Gotik katedrali modern kiliseden ayıran süreye eşit bir süre içerisinde... 1000

yıldan az bir zamanda!

Buna "şayanı dikkat" demekten başka birşey gelmez insanın içinden.

Şimdi durumu kısaca gözden geçirelim:

a) Erken Paleolitik devrin Mısır bölgesindeki kolu olan *Kapsien* devri, aynı dönemde Avrupa'da Aurignac ve Madeleine'dekilere kıyasla çok zayıf özellikler gösterir. Bu nedenle, Avrupa'da Gizeh piramitleri gibi eserler yaratma yeteneğine asla erişememiş yüksek kültürlerin varolmaya başlamasından 3000 yıl önce Mısır'ın bu kadar harikulade bir uygarlığı geliştirmiş olması mantıksal değildir.

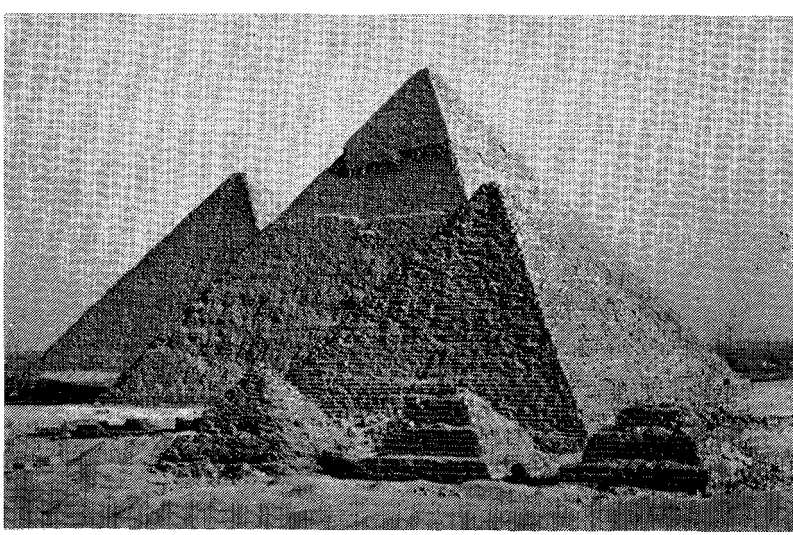
b) Nagada kültürüyle onun Arkaik, yani Mısır dönemindeki görünürde mantıksal devamı arasında kesin bir tutarsızlık görülür.

c) Bugünkü kriterlere göre, Tinit denilen Hanedanlar Menes'den sonradır; halbuki yarım yüzyıldan az bir süre önce Tinit'lerin Menes'den önce oldukları ileri sürülerek Menes ya da Narmer, III. Hanedana dahil ediliyor ve ona Mısır'ın Birleştiricisi deniliyordu. Ancak son bulgular, I. Hanedan zamanında mükemmel olarak kurulmuş olan Nomların veya vilayetlerin bir yapısını ortaya çıkarttı. Bu durum Menes'e klasik yazarların atfettikleri rolü, yani "tarihsel hanedanları" başlatan kimse olma niteliğini vermektedir ama madem ki zaten birleşmiş ve vilayetler şeklinde örgütlenmişlerdi ve bizzat Kral Narmer'in paletinde doğrulandığı gibi, siyasal zaferlerin sahibiydiler, ondan sadece birkaç yıl önce, tek tük istisnalar dışında ancak İ.Ö. bininci yılın başlarında taş devrinden kurtulabilmiş olan Avrupalı çağdaşlarından nasıl çok daha geri olabildiler?

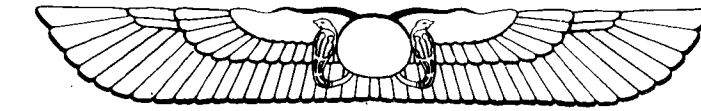
Unutmayalım ki, ünlü *Galya Savaşları*'nda Jül Sezar'ın da -zekasına ve doğrudan tanık olmasının verdiği şüphe götürmez yetkiye dayanarak- doğruladığı gibi, Keltler dışında tüm Avrupa

Narmer paleti, Kahire Müzesi

Gizeh piramitleri

kavimleri İ.Ö. I. yüzyılda bile hâlâ birbirleriyle savaşıyorlar, kulübelerde yaşıyorlar, tanrılara insanları kurban ediyorlardı (bu, Keltlerde bile böyleydi) ve taş işçiliğini bildiklerini kanıtlayacak tapınaklar, şehirler, köprüler ya da sulama kanallarından yoksundular. Uygarlığın merkezlerinin bulunduğu yerler seyrekti ve daima Akdeniz havzasından gelip yerleşmiş kolonilerden ortaya çıkmıştı. Jül Sezar, otuz asır önce Mısır'da çoktan varolan şeylerle uzaktan bile ilgisi olabilecek hiçbir şey bulamamıştı.

d) Büyük Piramit gibi birçok anıtsal eserin tarihi saptanabilmiş değildir. Üzerinde hiçbir yazıt bulunmayan bu Piramit ise, kral odası denilen yerin üstündeki depolardan birinin alçı kaplamalarının üzerinde yer alan ve yanlış bir şekilde firavun Keops'un adını taşıyan (ya da Mısır'ın eski adı olan Kem kelimesini içeren) bir kartuşa dayanılarak Keops devrine "oturtulmuştur". Görünüşe bakılırsa, zaten şüpheli görünen bu mühürün anıtın inşasından daha sonra herhangi bir zamanda yapılmış olabileceği şeklindeki basit bir olasılık, hele *uşabti* denilen mezar heykelciklerine varıncaya kadar birçok şeyin Mısır'da tekrar tekrar kullanılmasına sık sık rastlanıldığı gözönüne alınırsa bunun pekâlâ mümkün olabileceği, bildiğimiz kadarıyla hiç kimsenin aklına gelmiş değil. Aynı şey Gizeh'deki Sfenks için de geçerlidir, yalnız şu farkla ki bu eser, tarihinin saptanmasına yarıyacak hemen hemen hiçbir gösterge taşımaz, sadece IV. Tutmosis'in bıraktığı ve XVIII. Hanedanın hüküm sürdüğü, onun devrinde Sfenks'in tamamen kumlarla örtülü olduğunu ve parapsikolojik denebilecek bir rüya sayesinde onu bulup gün ışığına çıkardığını belirten bir yazıt dışında başka hiçbir belirti yoktur.

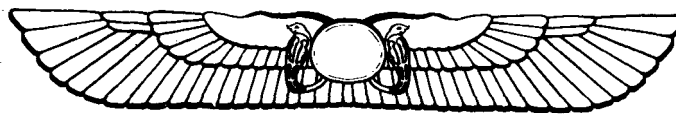
Asıl hata, resmi bilimin kronoloji meselesinde fikrini belirtmek yerine, dayanabileceği pek önemsiz göstergeler olduğu ve hatta bazen hiçbir delil bulunmadığı halde kesin ve tartışma götürmez bir tavır takınmasındadır.

Gizeh'deki Sfenks'in yüzü ve IV. Tutmosis'in yazıtı

e) Mısır'ın, değişik çağlarda genişletilmiş, rötuş yapılmış ya da restore edilmiş olan anıtlarının büyük bir kısmının, hiç değilse temel yapıları açısından, tasavvur edildiği şekilde inşa edilmiş olmalarına imkan yoktur. Örneğin, Büyük Piramit'in cephelerinden birine dikey olarak yapılmış olduğu ileri sürülen büyük bir rampanın, muazzam ağırlıklara dayanabilmesi için, büyük taş bloklardan yapılmış duvarlar içine oturtulmuş ve en az 1600 m. uzunluğunda olması lazımdı. Fonksiyonel olabilmesi için inşasına yardım ettiği piramitten daha büyük ya da hiç değilse onunla aynı büyüklükte olması gereken böyle rampalardan en ufak bir ize bile rastlanmamıştır.

Platon, *Timaeus ve Critias* adlı eserinde, Atlantis'in son kalıntıları üzerinde yükselen bu kent hakkında Mısırlı rahiplerden aldığı çok kesin teknik verilere dayanan ayrıntılı bilgiler verirken, Mısır'da ona bahsetmiş olmaları doğal olabilecek diğer teknolojilerden asla söz etmemiş, ayrıca bunlar hiçbir rölyefte gösterilmediği gibi kalıntılarına da rastlanmamıştır. Bütün bun-

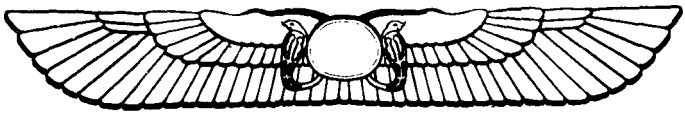
lara rağmen, Büyük Piramit'in ne şekilde yapılmış olduğu kesin bir ifadeyle tekrar tekrar anlatılmaktadır. Karnak tapınağı ve Abidos'daki Osirion için de aynı şey söz konusudur.

Elimizde hiçbir kanıt bulunmayan uzaylılar fantezisini de bir kenara bırakacak olursak, gerçek şudur ki bu anıtların pek çoğunun nasıl yapılmış oldukları bilinmemektedir. Ne elmas kesicileri, ne de plastik-çelik veya seramikli alaşımları tanımıyor olduklarına göre, Canope vazolarının yapıldığı son derece sert diyoritleri, devirli kesici aletin izlerine bakılırsa, nasıl o derece kolaylıkla delmeyi başarabildikleri de anlaşılır şey değildir. Üstelik, spektrografi cihazları, diyoritin yivlerinde bakır kalıntılarına rastlamıştır. Bu da mantardan yapılmış bir bıçakla beton bir kalıbın kesilmesine eşdeğer olmaktadır.

Acaba bakırı tasavvur edilemeyecek derecede sertleştirebiliyorlar mıydı? Yoksa diyoriti mi bir tür talk taşına benzeyene kadar yumuşatabiliyorlardı? Bahis konusu spektrografik analizlerin dışında elimizde hiçbir kanıt bulunmuyor.

Aynı şekilde, son derece ağır taş bloklar öylesine tıpatıp üst üste oturtulmuş ve araları çabucak sertleşen alçıyla kapatılmış ki, blokların muazzam bir güçle hareket ettirildikleri aşikar; halbuki böyle bir iş ancak günümüzdeki en güçlü ve modern vinçlerle gerçekleştirilebilir... hatta blokların adedi ve üst üste yığılmaları için harcanan süre gözönüne alınırsa, bu işi belki onlar bile beceremezler.

Bundan birkaç yıl önce bir Japon araştırma grubunun, Mısırlıların piramitlerini nasıl yaptıklarını açıklayan resimlerde görüldüğü gibi palmiye gövdelerinden kaldıraçlar kullanarak, bir ton ağırlığında taş bloklardan 10 m. yüksekliğinde minyatür bir piramit inşa etmeye kalkışmaları tam bir trajikomediydi... Zira palmiye gövdelerinin ardı ardına parçalanıp kan ter içindeki teknisyenlerin üzerine yağan kıymıkların ve tahta parçalarının

arkası kesilmeyince bu girişimlerini yarıda bırakmak zorunda kalmışlardı.

Bir kez daha adının da belirttiği gibi "Egypt", bize gizemlerini sunuyor.

Peki ama... yoksa Mısır'ın ve dolayısıyla Teb'in "başka bir tarihi" mi var?

Pek sayılmaz ama muhtemel seçenekler olabilecek bazı gelenekler yok değil ya da hiç değilse resmi bilimin iddiaları kadar imkansız söylentiler. Şimdi bunlara bakalım.

"ÖTEKİ TARİH"

Doğunun ve Batının belgelerinde halen "Mitoloji" adı altında toplanmış olan eski söylentilere, ya da Platon'un Mısırlı rahiplerle yaptığı sohbetlere dayanan öykülerinde anlatıldığına göre, insanlar Dünyada milyonlarca yıldan beri yaşamaktadır.

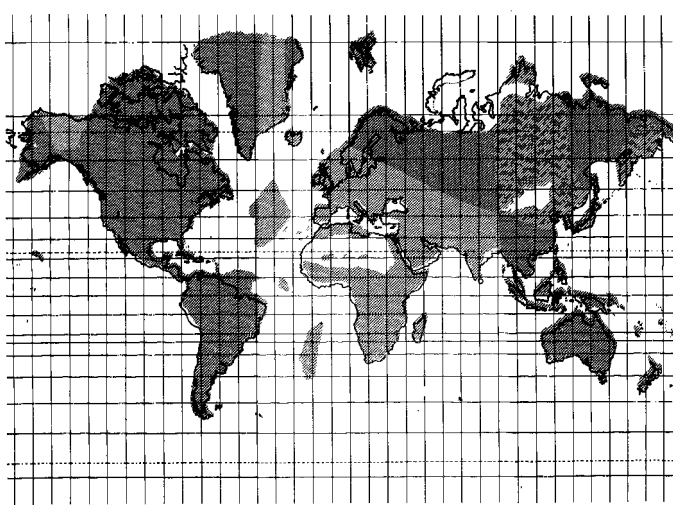
Bu söylentilerin ortaya koyduğu bir tür "Proto-tarih" içindeki Kültürler ve Uygarlıklar, son derece uzun ve çeşitlilik gösteren bir gelişim süreci içinde sadece birer anı oluştururlar. Eğer bu doğruysa, insanlığın geçmişi hakkında bildiklerimiz, ya da bildiğimizi sandıklarımız, bu geçmişin sadece küçük bir parçasıdır. Platon'a bakılırsa, Mısırlılar ona, Atlantis Kıtası'nın son kalıntısı olan *Poseidonis Adası*'ndan gelen korsan gemileriyle giriştikleri savaşlarda Atinalıların hayranlık uyandıran kahramanlıklar yaptıklarını anlatmışlar. Platon da onlara, doksanbeş yüzyıl yani 11800 yıldan biraz fazla bir süre önce

gerçekleştiğini ileri sürdükleri bu olaydan, Atinalıların hiç haberi olmadığını söylemiştir. Bu bilgisizlik karşısında Mısırlı rahip yumuşak ama alaylı bir ifadeyle şöyle yanıt vermiş: "Siz Yunanlılar daima çocuk olarak kalacaksınız."

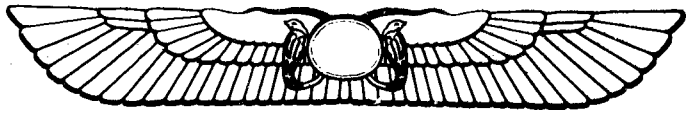
Aşağı yukarı buna benzer bir başka olay da, Mısırlı rahipler, 17000 yıldan beri tutulan arşivlerden bahsettikleri zaman şaşıran Herodot'un başına gelmiş.

Görülüyor ki bizim "şüpheciliğimiz" pek yeni birşey değil bilgisizliğimiz de öyle.

Konumuza dönecek olursak, eski efsaneler, bilinen uygarlıklar ve Taş Devirlerinden daha önce yer alan ve iki uygarlık arasında geçiş dönemi oluşturan bir devirde, Atlantis diye bir kıtanın varlığından söz ederler. 850.000 yıl önce meydana gelen

Atlantis'in son olarak sulara batmasından hemen önceki devirde kıyıların muhtemel durumu (Yaklaşık olarak İ.Ö. 9650)

(bazı kaynakların, *Marmaş*'ın yani, bugün bilinen yöntemin aksine, enerjinin maddeye dönüştürülmesinden elde edilen atom enerjisinin kontrol edilemez kullanımına atfettikleri) bir dizi korkunç afet sonucunda, gezegenimizin çehresinde ve ekliptik düzlemine göre eğik olan ekseninde büyük değişiklikler meydana gelir. Büyük Atlantis, Hinduların Ruta ve Daitya dedikleri iki kıtaya bölünür ve dünyanın eksenindeki değişiklik nedeniyle And sıradağları, Amerika ve bugün tanıdığımız şekliyle Avrupa'nın bir kısmı çıkar ortaya.

Sonuç olarak, İnsanlık hemen hemen tamamen yok olur. Geriye kalanların birçoğu barbar bir "primitivizm" içine düşer, pek azı da yükseklerdeki şehir kalıntılarına yerleşir. Burada bahsetmeye gerek olmayan uzun bir süre sonra ve zamanımızdan yaklaşık yediyüz asır önce, Atlantis'in son kalıntısı, Platon'un da tarif ettiği ve görünüşe göre dünyanın başka yerlerinde de kolonileri bulunan Poseidonis Adası olarak çıkar karşımıza. Buranın ileri düzeydeki kültür ve uygarlığı, şimdikinden çok daha kısa olan ve deltasız olarak akan Nil'in, bugünkü Asyut yakınlarında ve Gizeh yaylası olarak tanıdığımız yörenin kutsal bir ada gibi içinden yükseldiği ve artık yok olmuş *Sahra Denizine* aktığı Yukarı Mısır'da kök salar.

Bu Atlantisliler Teb yöresinde iki büyük odak noktası geliştirirler: bunlardan biri, sonradan Yunanlıların Teb adını verdikleri şehrin bulunduğu yerdeki idari ve dini merkezdir; diğeri de, daha sonraları Osiris'in olduğu söylenen bir Kutsal Kabire tapınan bazı esrarengiz müminlerin toplandıkları ve daha çok bir tarikat merkezi olan Abidos.

Bugünkü Kahire şehrinin bir kısmının kurulu olduğu ada da dahil olmak üzere başka adalardan ve daha güneyden malzemeler getirerek, Gizeh yaylası üzerinde en az bir (başka söylentilere göre iki) tane Büyük Piramit inşa ederler. Bu Piramit asla bir mezar olmayıp, ölçüler ve onların kendi aralarındaki ilişkileri aracılığıyla ifade edilen yapay bilgiler kompleksidir.

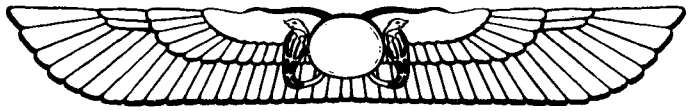

Aradan binlerce yıl geçerken, doğal bir kutsal tepeden de kısmen yararlanarak bir diğer büyük eser yarattılar: o zamanlar kanatları da olan bu Büyük Sfenks'in alnının ortasına yerleştirilmiş pırıl pırıl parlayan bir altın disk, güneşin ilk ışınlarını pençelerinin arasına aksettirmekte ve sonradan binlerce kez yeniden inşa edilen bu pençelerin tırnakları o zamanlar deniz kenarından yükselen küçük bir kayalığa tutunmaktadır. Bu yapı; Boğa, Aslan, Kartal ve İnsan şeklinde dört elementi temsil eder. Bu anıttan pek çok yeraltı labirenti uzanmaktadır. Tüm yaylanın altına pasajlar ve kriptolar kazılı olup, söylendiğine göre bu pasajlardan bir tanesi, bugünkü Kızıl Denize kadar uzanmaktadır; o zamanlar burası bereketli bir vadidir ve Uzay demek olan Nur ile Yıldızlı yani görünen gökyüzü demek olan Nut adındaki iki Öğesiyle herşeyi içeren bir boşluk olan ve daha sonraları Mısır Uygarlığı döneminde Hator ya da *Horus'un Evi* olarak tanınan Dünyanın Anasına ithaf edilmiştir.

Sfenks'in birçok kez restore edilmiş olan yüzü, o zamanlar Atlantis'in büyük Majisyen-Krallarından birini temsil etmektedir.

Yeni yer sarsıntılarının ve afetlerin oluşmasıyla Sahra Denizinin dibi yükselir (okuyucunun konuya iyice girmesini teminen ona bu adı vereceğiz) ve Avrupa'nın kuzeyinde geniş topraklar su yüzüne çıkar. Atlantis'in sürekli olarak bütünden kopması ve Kuzey Amerika kıtasındaki bazı transformasyonlar, önceleri birleşik olan birçok yerin giderek daha da ayrılmasına ve pek çok adanın batmasına neden olur. Nil nehri barınılmaz bataklıklar arasında kaybolurken Gizeh yaylası da binlerce yıl terkedilmiş olarak kalır. Fakat zamanla suyun güçlü akıntısı kendi taşıdığı çamurla, giderek kuruyup çöl haline dönüşen ba-

◄ Sayfa 36
Gizeh yaylası. Arka planda Nil Vadisinin oluşturduğu çöküntü açıkça görülmektedir.

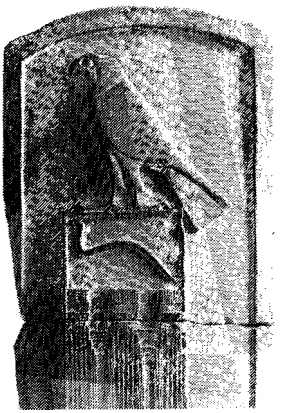
taklıkların arasında kendine bir yatak oluşturur ve kıyılarına bereket taşımaya başlar. Bu yüzden en eski zamanlardan beri ona *Hapi,* yani *Mutluluk* veya *Mutluluk Getiren* demişlerdir.

Günümüzden 12.000 yıl veya biraz daha az bir süre önce, Atlantis Kıtası'nın bu son parçası büyük bir afet sonucunda tamamen yok olurken, kütüphanelerinin büyük bir kısmıyla diğer bazı malzemeyi Afrika'daki kolonisine, yani Mısır'a nakletme olanağını bulur.

Daha sonra Güney Asya'da da sarsıntıya uğramış bazı bölgelerden gelen bir göç dalgası, o zamanlar (karanlık, yanıp kararmış anlamında) Kem Ülkesi denilen Mısır'a vararak, zaten gelişmiş olan ve sonradan Was ve nihayet Teb adını alacak olan On şehrine hayatiyet kazandırır. Ayrıca tüm o civarı mamur bir hale sokarak Nil boyunca pek çok şehir kurar. Asya kobrası bu şekilde Afrika'ya girerek *Uraeus veya Uras* denilen yeni birliğin simgesi haline gelir.

Güneş tanrısı (Ra) ve Ruhani Işık (Amon) kültü, artık bağımsız olan eski Atlantis Kolonisine yayılır ve bir veya iki piramitle daha başka tapınaklar inşa edilir. İlk yapılmış olan tapınakları birbirine bağlayan Kutsal Yollar yaparlar. Bu ilk tapınaklar, daha sonra Teb şehrinde kurulan, bugünkü adıyla Luxor tapınağıyla Karnak tapınağını ve Sekmeth'e adanmış diğer tapınakları birbirine bağlayan 11 km. uzunluğundaki komplekse benzer teolojik merkezlere dönüşmüşlerdir. Osiris'in Kutsal Kabrinin yeraltındaki kısmı, kayaların derinliklerine kadar oyulmuş olan *Osirion*'larla tamamlanır; bu galerilerde, daha sonraki devirlerde İslam dininin de aldığı bir geleneğe göre *Tanrının 99 Adı* anılmaktadır. Aynı şekilde *Allah'ın Gözü* de, büyüye karşı son derece etkili olan *Horus'un Gözü*'nden başka birşey değildir.

Kral Oxirrincus veya Kral Scorpion gibi bir dizi "Mitolojik Hanedan" gelip geçer. Böylece, Platon'un açık açık değindiği Poseidonis Adası batıp yok olduğu zaman Kem Ülkesi oldukça organize olmuştur ve *Uygarlık Ateşini* almaya hazır durumdadır.

Yılan Kral diye bilinen Kralın Steli. Louvre müzesi. I. Hanedan

Kral Horus'un Mitolojik Hanedanından sonra, İ.Ö. IX ile VII'nci binyıllar arasında, Doğu Akdeniz'in yatağının yer yer yükselmesiyle suların bereketli vadiyi Kızıl Deniz'e dönüştürmesinden sonra Mısır İmparatorluğu'na "modern" şeklini verecek olan Menes ya da Narmer Hanedanı çıkar ortaya.

O sıralarda civar yörelerde, değişik kültür düzeylerinde bir takım kavimler yaşamaktadır. Mısır'ın kökenini oluşturduğu sanılan kavimleri de bu odak noktaları arasında bulabiliriz. Bunlar ya İmparatorluğa asimile olmuşlar ya tamamen yok olmuşlar ya da Orta Afrika'ya doğru göç ederek aynı düzeyde kalmışlar veya ters bir evrime uğramışlardır.

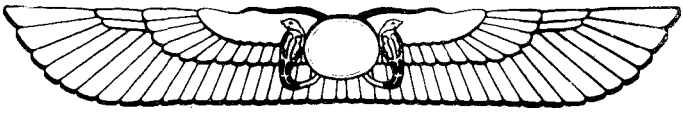
Kutsal Kuş'a adanan eski bir tapınağın üzerine Memfis

Kenti denilen Memfis, kendi Kırmızı Tacını Beyaz Taçla birleştirerek gelecek binyıllar süresince büyük bir üstünlük sağlamış olmasına rağmen, yeni birlik Teb şehrinde doğmuştur.

Doğruluklarına dair yeterli kanıt olabilseydi "Tarih" diyebileceğimiz astronomik ve astrolojik kaynaklardan çıkarmaya çalıştığımız bu referanslardan sonra, daha önce açıklanan ve "Tarihi Hanedanlar" diye bilinen dönem gelir ama doğrusunu isterseniz onlarda bile pek çok mitolojik ve sembolik noktalar vardır; özellikle Arkaik Dönem denilen ve Firavunlardan birinin esrarengiz *Ka* yani *Çifti* adını (bugün Astral -yani Yıldızlı- denilebilir) aldığı dönemle, III. Hanedandan bir Firavunun, aynı kelimeye benzemesine rağmen başka anlamdaki *Kabah* adını

Kral Hor'un Ka heykeli. Kahire Müzesi. Yeni İmparatorluk.

Tarihin Babası denilen ve aslında bilinen ilk "gazeteci" olan Herodot, pigmelerin varlığına dair gerçek bilgiler verdiği gibi göğüslerinin ortasında tek bir gözleri olan insanlar gibi fanteziler de yaratmıştır. Mısır hakkında verdiği ve bazıları gerçekten eğlenceli olan bilgilere gelince, günümüz uzmanları onun ileri sürdüklerini ne yazık ki dinsel dogmalar olarak görmüşlerdir.

Mısır ve onun ilk zamanlardaki birleştirici kalbi olan Teb hakkında efsanelerin anlattıklarının bu yalın panoramasını vermekteki amacımız, günümüz tarihçilerinin malum yorumundan alınan baştaki bilgileri dengeleyebilmekti.

Artık okuyucu her iki ifadeye de vâkıftır. Bunlardan ikisi birden doğru olamaz, zira birçok noktada birbirleriyle çelişkilidir. Her ikisi de yalan olabilir, aksine dair kuşkular yaratan ortak öğelerine rağmen. Akla en yatkını, her ikisinde de bir parça gerçek ve bir parça fantezi olduğudur... yaşamdaki herşeyde olduğu gibi. Bırakalım her insan ona kendi kültürünün, kendi hayalgücünün, kendi sezgilerinin bildirdiğini seçsin.

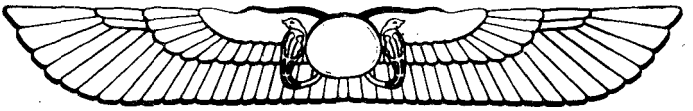
Antik çağ bilgelerinin dediğine göre hiçbir şey tam olarak doğru ya da yanlış değildir ve *Dünyaların Çarkını* döndüren de budur.

ÇOKLUĞUN ARDINDAKİ TEKLİK

Platon'a göre, Atlantis İmparatorluğu'nun, başkenti dışında dokuz tane kolonisi vardı. Atlas ünvanını alan İmparatorla, belirli bir bağımsızlığa sahip olan birleşik Krallar, Poseidon Yasaları'yla idare edilen bir İmparatorluğu oluşturuyorlardı. Her beş, altı veya yedi yılda bir, kendileri ya da temsilcileri bir araya gelerek bu birliği düzenliyordu. Çekirdeğini Teb Teokrasisi'nin oluşturduğu eski Mısır'ın nasıl bu bütünün bir parçası olduğunu gördük.

Atlantis İmparatorluğu yok olduğu zaman, bugün Mısır dediğimiz ülke, güçlü bir *Deneyüstü Teklik* duygusunun nüfuz ettiği bu çokluk stilini sürdürdü.

Günümüz insanı, Evren ve kendisi hakkındaki diyalektik görüşüyle, bu çokluk-teklik meselesini kavramakta güçlük çekebilir zira onun için bu iki kavram zıt anlamlıdır. Böyle bir mentaliteyle Mısır olayını, aradaki tüm nüanslarıyla birlikte ne maddi ne de spiritüel açıdan anlamamız mümkündür.

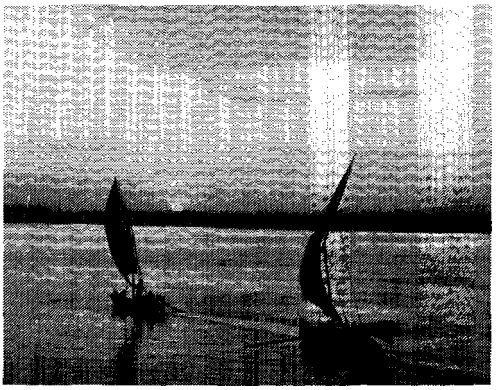

Ancak Mısır kavramı bir Kaos da değildi. Bütünün parçaları arasındaki ahenkli ilişkilere ve bu parçaların varoluş gerekçelerini açıklayarak her türlü farklılaşmanın geçmişte de gelecekte de daima üstünde olan bir *Uyum*'a dayanıyordu.

Dünyası basmakalıp olmayıp, hiç değilse büyük bir yer-zaman çevrimi içinde, hem dinamik hem de sabit olan mükemmel bir denge üzerine kurulmuştu.

Bu durumun başlıca örneği Teb şehrinin konumudur. *Şehir*, -daha sonra Atina, İskenderiye, Roma ve Konstantinopol için de olduğu gibi- aynı anda hem küçük ve kişisel olanın, hem insanoğlunun evrendeki kaybolmuşluk duygusunun verdiği eleme kapılmamak için algılamak gereksiniminde olduğu sınırların, hem de yaşamın ve ölümün çok ötesindeki *öbür dünya* ile ilgili belirli bir önseziyle birlikte herşeyi içine alan büyüklük ve evrenselliğin imgesiydi.

Teb şehri Nil'in her iki kıyısına da yayılmıştı ve bunlardan birinde canlılar yaşarken diğeri ölülere ayrılmıştı.

Falualar. Nil üzerinde ulaşım için kullanılan küçük kayıklar.

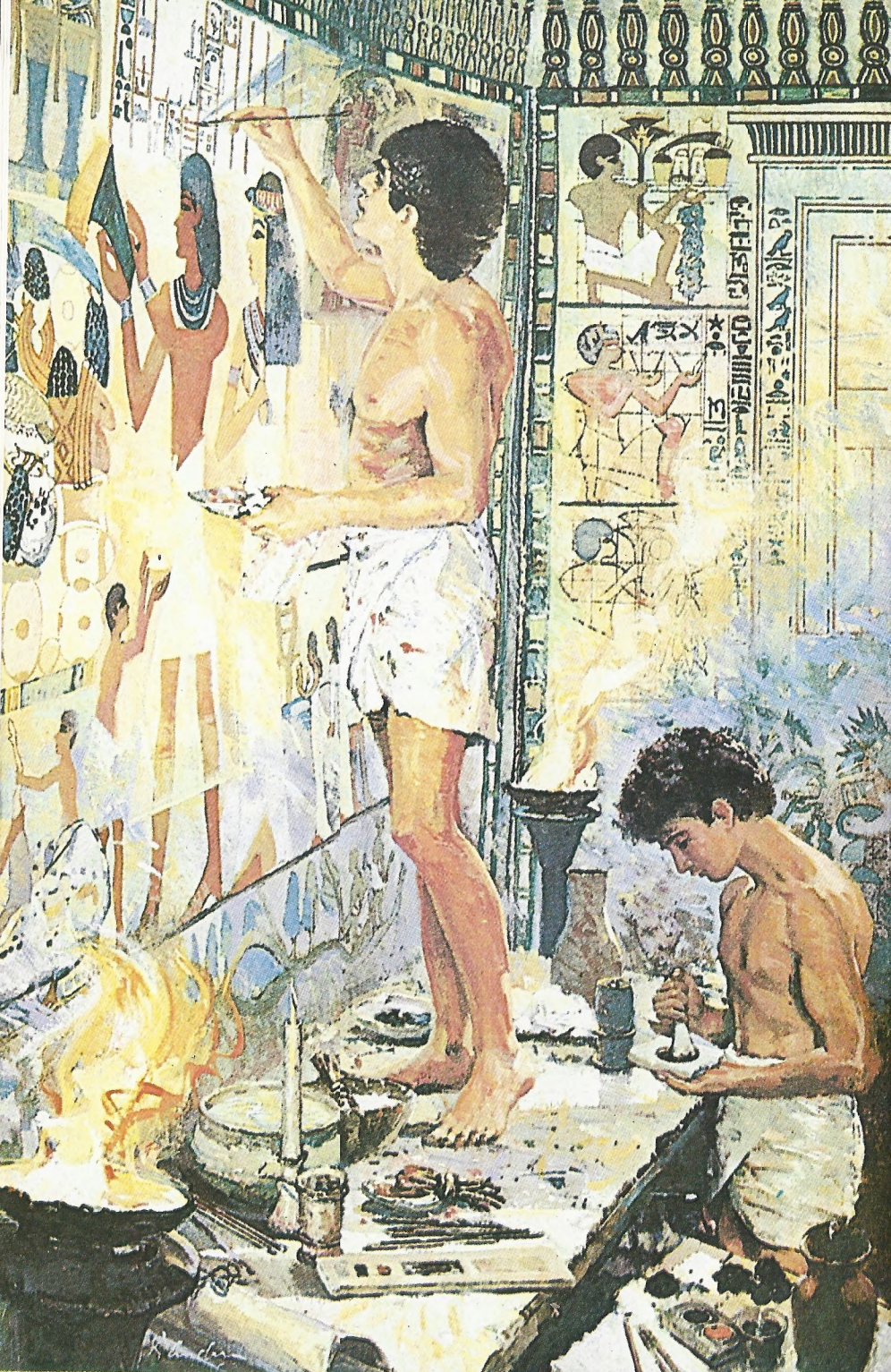
Nil nehri, şehri hemen hemen tam olarak güneyden kuzeye katediyor, pırıl pırıl yanan Güneş de doğudan batıya doğru onun üzerinden geçip gidiyordu. Şafağın görülebildiği bir noktada durulduğu zaman, bu büyük şehrin kargaşasından doğan sesler, bir annenin bebeği için henüz yaptığı yeni bir beşiği sallamasından, gelip geçenler ve görevlilerle her an dolu olan pazar yerleri ve meydanlara varıncaya kadar değişik şekillerde kulağa geliyordu. Bu genç insanlar toplumunun -zira genelde otuz yaşı biraz geçtiklerinde ölüyorlardı- hem dışında kalan, hem de içine yer etmiş olan dinsel kompleksde, çoğunluğu yine gençlerden oluşan kadınlar ve erkekler, hem Görünmez Olan'a, hem de bildiğimiz kadarıyla o zamana kadar asla inşa edilmemiş olan o son derece görkemli ve çok renkli binalar içindeki görünen kimseye hizmet ediyorlardı.

O zamanlar tapınak ve yapılarda, günümüzde buraları görmek için üç dört günlük alelacele gezileri yeterli bulan turistlerin dikkatini çeken o "cenaze" havası yoktu. Bugün bizler, vaktiyle güzel ve hayatiyet dolu bir vücudu oluşturan kemikleri görmekteyiz sadece ve burada bilim ve sanat öylesine yüksek doruklara ulaşmıştır ki, bilim adamları günün birinde onları çözümleyebilirlerse hayretten hayrete düşeceklerdir zira bugün birçok şey gözlerinin önünde durduğu halde onları görememektedirler.

Firavuna adıyla hitap edilmezdi, yaklaşık bir çeviriyle *Büyük Evin Sakini* diyebileceğimiz lakapla anılırdı; Şahin Tanrı Horus da, Evrensel Büyük Konut Hator'un bir sakinidir.

Ancak bu Büyük Konut, bugün bizim tasavvur ettiğimiz gibi, İlk Zamanlarda Yeryüzünde oturan Tanrılarla arasında kan bağı ya da manevi bir bağ olduğunu hisseden ve buna inanan - belki de gerçekten öyleydi- bir Kutsal İmparatorun sarayı ol-

Sayfa 46
Fresk tekniği kullanılarak bir duvarın dekore edilmesi

maktan çok uzaktı. Sadece, geniş salonlar ve havuzlu büyük bahçelerden oluşan rahat bir konaktı burası. Rengârenk tenteler, buranın gizemli ama mutlu mahremiyetini kuşlardan bile gizlerdi.

Tıpkı bir Tanrı gibi, kendine eşlik eden özel bir rahipler topluluğu tarafından her gün Güneşin ufukta görünmesiyle törensel giysileri giydirilen ve böylelikle doğa ve gökbilim olaylarını yinelemesi sağlanan firavun, herşeyin üzerinde Yaşamın ve Ölümün Hakimiydi ama aynı zamanda, binlerce yıldan beri süregelen ve zevkle yerine getirilen bu törene bağımlılığı nedeniyle kendi kullarından çok daha fazla köleydi o.

Günümüzde insanların, Eski Mısır hakkında bilinen pek az şeyi öğrendikleri ve törenlerin sıkı kurallarıyla karşılaştıkları zaman duydukları şaşkınlık ne gariptir. Bunları yaşamın yapay olarak makineleştirilmesi ve bir tür saçma eziyet gibi görürler... Ve hemen ardından da yemeklerini yiyip uykuya dalar, sevişir, güler ya da ağlarlar; tıpkı dedelerden kalma değiştirilemez törelere uyan milyonlarca yıl önceki atalarının yapmış olduğu gibi. Neden herşeyin değişmesi gereksin? XVIII ve XIX. yüzyıllarda doğmuş olan bu hipotez çok saçmadır. Mümkün olan en mükemmele erişildiğinde, her tür değişiklik gerileme ve yetersizliktir.

Amon'un Haremi denilen şeyin, bugünkü İslam poligamisiyle Avrupa'daki randevuevlerinin karışımı olan harem kavramıyla hiçbir ilgisi yoktu. Dünyanın pek çok ülkesinde kabul edilen poligaminin nedeni, esas olarak savaşçı olan bu insanlar arasında erkek nüfusun kadınlara oranla azalması ve her erkeğin birçok kadın ve cariye almasının yasallaştırılmadığı ve hatta zorunlu kılınmadığı takdirde, kadınların aile ortamının sağladığı

◄ *Sayfa 47*
Mikerinus Üçlüsü. Kahire müzesi. V. Hanedan

temel güvenceden yoksun kalacak olmalarıdır. Öte yandan Batıdaki fahişeliğin nedenleri, ailenin yıkılması, işsizlik ya da doyurucu olmayan ücretler karşısında ortaya çıkan sosyo-ekonomik faktörlerdir. Mesleğinden hoşnut olan bir fahişeye rastlamak pek olağan değildir.

Amon'un Haremi, resmi Kraliçe ve soylu Prenseslerden oluşuyordu. Sürdürdükleri yaşam, daha çok rahibelerin yaşamına benziyordu. Daldıkları esrarengiz tefekkürleri sırasında, yelpazeleri-hareket-ettirenin -yani Amon'un Manevi Rüzgarının-, tören asalarının ve diğer kutsal eşyanın bile hayatiyet kazandığı söylenilen Kutsal Birleşme içinde, Kraliçenin ya da Prenseslerin Firavun tarafından döllenmesinin gerçekleştirilebilmesi için Dünyanın Anasının Ruhuyla yekvücut olması gerekiyordu. Bu da Krallık vesayetinin genetik yoldan fiziksel sürekliliğini sağlıyordu ki bu yol o zamanlar İktidarın yasal ve gerçek devamlılığı için gerekliydi.

Tabii pek ender rastlanan kısırlık olayları için de bazı seçenekler saptamışlardı. Tarihinin dönüm noktalarında ya da binlerce yıllık varlığı boyunca Mısır'ı sarsan ihtilallerde, örnekseme yoluyla -insanlığı korumak için Kendi görüntüsüne hayat vermek üzere, ölen Babasının yerini alıp Annesiyle birlikte soyunu devam ettiren- Horus Miti uygulanıyor ve Hanedanın yenilenmesi veya bir başka Hanedanın onun yerini alması sağlanıyordu.

Ancak, Veliahtın dünyaya gelmesine olanak sağlayacak bu buluşma, yıl boyunca en mükemmel astrolojik şartlardan yararlanılarak, Rahiplerin, sonradan Yukarı ve Aşağı Mısır'ın Efendisi ve Firavunu olarak *Güneşin Oğlu* lakabını alacak olan kimseye hayat verecek Ruhu çağırdıkları belirli tek bir anda gerçekleşiyordu. Gerek duyulursa bu buluşma başka zamanlarda da gerçekleştirilebiliyordu ama bunlar riayet edilmedikleri ender vakalar da bile ne denli etkili oldukları kanıtlanmış olan binlerce yıllık normların asla dışına çıkılmadan yapılıyordu.

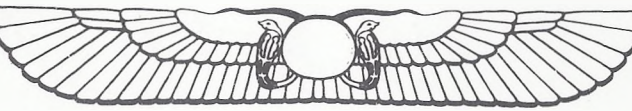
maktan çok uzaktı. Sadece, geniş salonlar ve havuzlu büyük bahçelerden oluşan rahat bir konaktı burası. Rengârenk tenteler, buranın gizemli ama mutlu mahremiyetini kuşlardan bile gizlerdi.

Tıpkı bir Tanrı gibi, kendine eşlik eden özel bir rahipler topluluğu tarafından her gün Güneşin ufukta görünmesiyle törensel giysileri giydirilen ve böylelikle doğa ve gökbilim olaylarını yinelemesi sağlanan firavun, herşeyin üzerinde Yaşamın ve Ölümün Hakimiydi ama aynı zamanda, binlerce yıldan beri süregelen ve zevkle yerine getirilen bu törene bağımlılığı nedeniyle kendi kullarından çok daha fazla köleydi o.

Günümüzde insanların, Eski Mısır hakkında bilinen pek az şeyi öğrendikleri ve törenlerin sıkı kurallarıyla karşılaştıkları zaman duydukları şaşkınlık ne gariptir. Bunları yaşamın yapay olarak makineleştirilmesi ve bir tür saçma eziyet gibi görürler... Ve hemen ardından da yemeklerini yiyip uykuya dalar, sevişir, güler ya da ağlarlar; tıpkı dedelerden kalma değiştirilemez törelere uyan milyonlarca yıl önceki atalarının yapmış olduğu gibi. Neden herşeyin değişmesi gereksin? XVIII ve XIX. yüzyıllarda doğmuş olan bu hipotez çok saçmadır. Mümkün olan en mükemmele erişildiğinde, her tür değişiklik gerileme ve yetersizliktir.

Amon'un Haremi denilen şeyin, bugünkü İslam poligamisiyle Avrupa'daki randevuevlerinin karışımı olan harem kavramıyla hiçbir ilgisi yoktu. Dünyanın pek çok ülkesinde kabul edilen poligaminin nedeni, esas olarak savaşçı olan bu insanlar arasında erkek nüfusun kadınlara oranla azalması ve her erkeğin birçok kadın ve cariye almasının yasallaştırılmadığı ve hatta zorunlu kılınmadığı takdirde, kadınların aile ortamının sağladığı

◄ *Sayfa 47*
Mikerinus Üçlüsü. Kahire müzesi. V. Hanedan

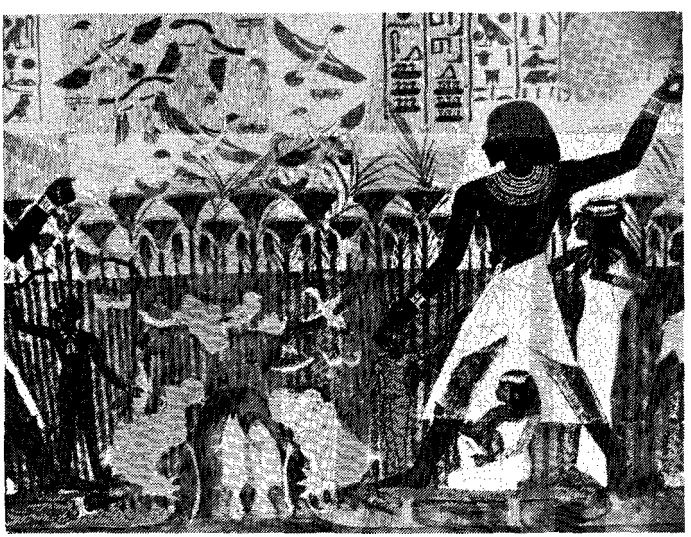
temel güvenceden yoksun kalacak olmalarıdır. Öte yandan Batıdaki fahişeliğin nedenleri, ailenin yıkılması, işsizlik ya da doyurucu olmayan ücretler karşısında ortaya çıkan sosyo-ekonomik faktörlerdir. Mesleğinden hoşnut olan bir fahişeye rastlamak pek olağan değildir.

Amon'un Haremi, resmi Kraliçe ve soylu Prenseslerden oluşuyordu. Sürdürdükleri yaşam, daha çok rahibelerin yaşamına benziyordu. Daldıkları esrarengiz tefekkürleri sırasında, yelpazeleri-hareket-ettirenin -yani Amon'un Manevi Rüzgarının-, tören asalarının ve diğer kutsal eşyanın bile hayatiyet kazandığı söylenilen Kutsal Birleşme içinde, Kraliçenin ya da Prenseslerin Firavun tarafından döllenmesinin gerçekleştirilebilmesi için Dünyanın Anasının Ruhuyla yekvücut olması gerekiyordu. Bu da Krallık vesayetinin genetik yoldan fiziksel sürekliliğini sağlıyordu ki bu yol o zamanlar İktidarın yasal ve gerçek devamlılığı için gerekliydi.

Tabii pek ender rastlanan kısırlık olayları için de bazı seçenekler saptamışlardı. Tarihinin dönüm noktalarında ya da binlerce yıllık varlığı boyunca Mısır'ı sarsan ihtilallerde, örnekseme yoluyla -insanlığı korumak için Kendi görüntüsüne hayat vermek üzere, ölen Babasının yerini alıp Annesiyle birlikte soyunu devam ettiren- Horus Miti uygulanıyor ve Hanedanın yenilenmesi veya bir başka Hanedanın onun yerini alması sağlanıyordu.

Ancak, Veliahtın dünyaya gelmesine olanak sağlayacak bu buluşma, yıl boyunca en mükemmel astrolojik şartlardan yararlanılarak, Rahiplerin, sonradan Yukarı ve Aşağı Mısır'ın Efendisi ve Firavunu olarak *Güneşin Oğlu* lakabını alacak olan kimseye hayat verecek Ruhu çağırdıkları belirli tek bir anda gerçekleşiyordu. Gerek duyulursa bu buluşma başka zamanlarda da gerçekleştirilebiliyordu ama bunlar riayet edilmedikleri ender vakalar da bile ne denli etkili oldukları kanıtlanmış olan binlerce yıllık normların asla dışına çıkılmadan yapılıyordu.

Firavunun Büyük Konutu hemen hemen tamamen ahşap olarak yapılmıştı ve kullanılan tahtalar tek tek seçilmiş ve kutsanmıştı. Malzemenin bir kısmı İmparatorluk içinden, bir kısmı ise en uzak komşulardan geliyordu; örneğin Lübnan'dan getirtilen sedir ağaçları ya da Suriye'den gelen kızıl kumtaşı cinsinden taşlar gibi. Kapıların, tavanların, duvarların, havuzların, mobilyanın, yani kesin olarak herşeyin törensel bir adı vardı ve Büyük Konutun sakiniyle onun yardımcılarının, dokundukları herşeyin gizli adını bilmeleri gerekiyordu.

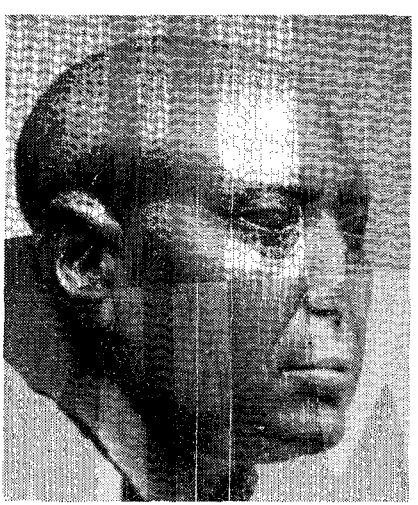

Kaz avı. Teb nekropolis'i, Nakht mezarı. XVIII. Hanedan

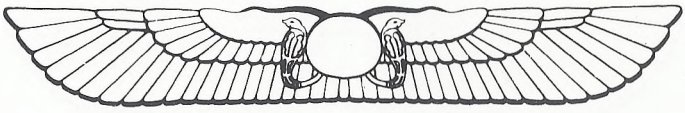
Firavunun, yılın büyük bir kısmını İmparatorluğunu dolaşmakla geçirmesi, bazen de savaş düzeni içinde ve etrafı ehlileştirilmiş aslanlar ve akbabalarla çevrili olarak ordularının

başına geçip savaşması gerekiyordu. Ayrıca, evcil şebekleriyle birlikte, iyileştirici bir büyünün simgesi olan adamotu topladığı ya da terbiye edilmiş iri kedileriyle beraber (bu cins kedinin nesli bugün artık tükenmiş olup, en benzerleri Siyam kedileridir) ganimetin ve mağlup edilmiş düşmanın simgesi olan kazları avlamaya gittiği de olurdu. Amon'a adanmış büyük tapınaklarda olduğu gibi Firavunun muhafızları da sadece erkeklerden değil, gündüzleri aslanlardan, geceleri de kara panterlerden oluşuyordu.

Firavunun hazır bulunmak zorunda olduğu Kutsal Şenliklerden, bugün yaşadığımız sosyal refah dönemi içinde en iyi anlayabileceğimiz olanı, üzerlerinde gamalı haç veya yaşam anahtarı kabartmaları bulunan kocaman yuvarlak ekmeklerin firavuna sunulduğu şenliktir. Firavun 24 saat boyunca bu ekmekleri böler, görevliler de bu ekmek parçalarını, uzman rahiplerin bildirdikleri son nüfus sayımına göre İmparatorlukta kaç kişi

"Yeşil baş". Ptolemaik dönemden bir rahip ya da bir yaşlının temsili

yaşıyorsa o kadar küçük parçaya ayırırdı. Sonra Firavunun dokunmuş olduğu bu ekmek parçaları gemilerle veya karayollarından taşınarak firavunun tüm kullarına dağıtılırdı. En uzakta yaşayanın bile bunlardan bir tane almaya hakkı vardı ve herhangi bir kimsenin kutsanmış ekmek parçasını alamaması, İdaredeki en yüksek mevkideki görevlilerin bile hayatlarına mâl olabilirdi.

Bu Kutlama da, diğer bütün şenlikler gibi yılda bir kez yapılırdı ve daha önce değindiğimiz Kutsal Birleşme gibi bu da bir Tapınakta gerçekleştirilirdi.

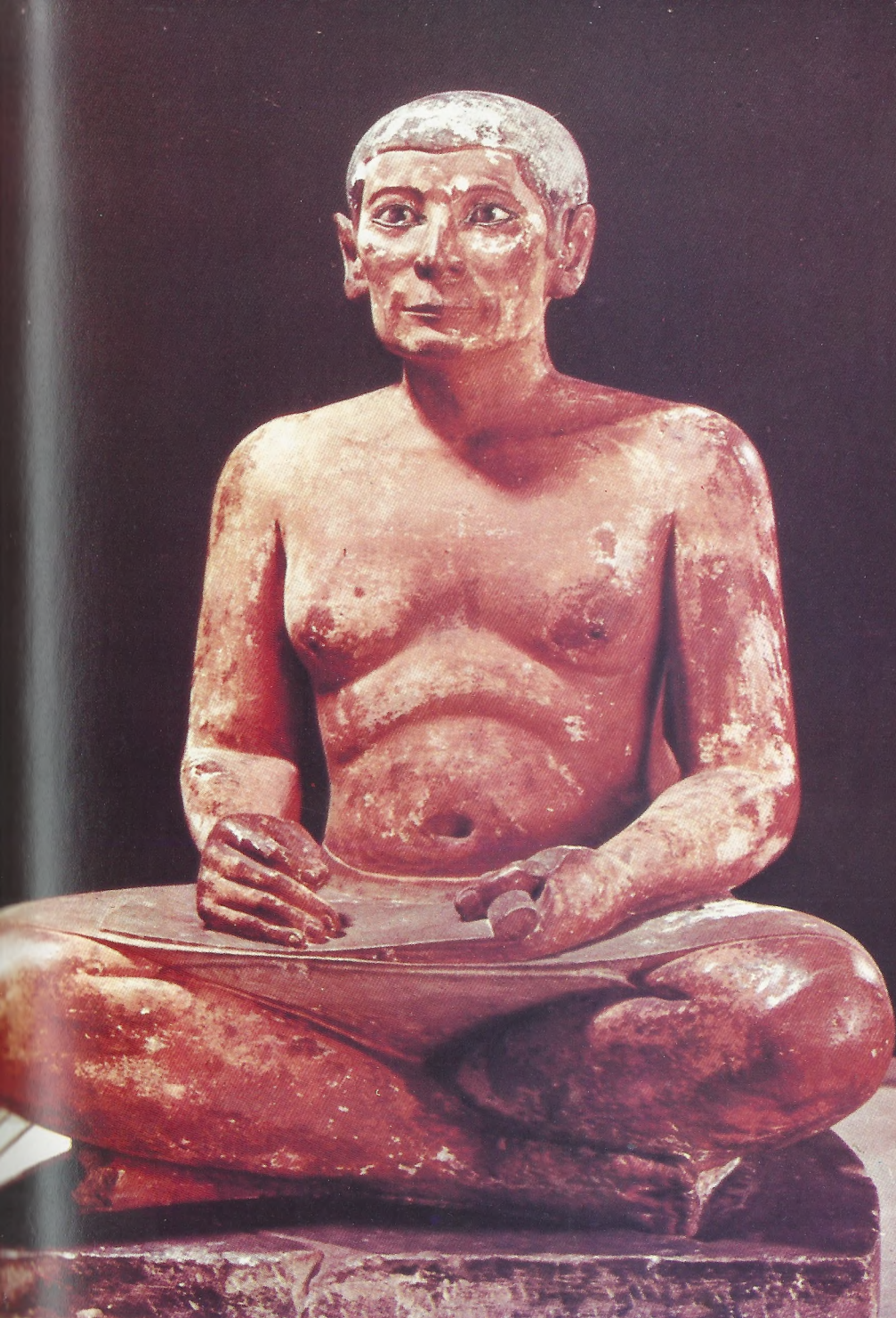
Etraflarını çevreleyen mantıksal gizlilik nedeniyle, Mısır'ın gerçek Yöneticileri olan Rahipler hakkında söylenebilecek pek az şey var. Rahipler derken, her yerleşim alanında bulunan ve hastalarla, ölmek üzere olanlara bakıp doğum ve cenazelerle meşgul olan, başlıca tıp kurallarından hasat dönemlerinin ilkelerine, gemi yapımından evde hazırlanan tılsımlara kadar herşeyi bilen mütevazi rahipleri kastetmiyoruz. Bahis konusu olan, Teokratik Piramidin en üst noktasında bulunanlardır.

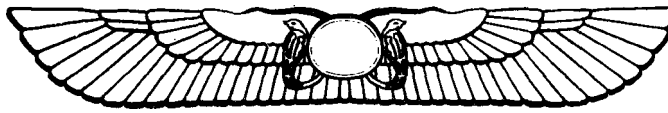
Burada bir hususun açıklanmasında yarar var: Mısır halkının yüksek düzeydeki dindarlığı, topluma yabancıların bulaşmamış olması ve hatta bazı mekanik ve kimyasal koruyucular nedeniyle. İmparatorluğun nüfusu binlerce yıl boyunca az çok aynı kalabilmiştir. Bu nüfusu yaklaşık onikimilyon olarak hesaplayabiliriz. Dönemlere göre her beş ya da yedi yılda bir sıkı bir nüfus sayımı yapılmaktaydı.

Teb başkent olduğu sürece her yıl, Amon'un flamalarını taşıyan gemiler, yüksek düzeyde bir Rahiple birlikte Teb'den yola çıkarak tüm Nil boyunca yer alan kolonileri

Sayfa 53 ►

Louvre müzesinden yazıcı. Kakılmış gözlerle boyanmış kireç taşından heykel

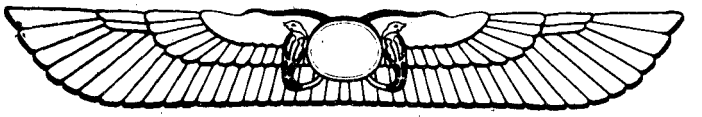

dolaşırlardı. Geçtikleri her köyde, şayet kâhinler uygun görürse, altın yaldızlı gemi kıyıya yanaşır, Rahip ya da onun yüksek rütbeli yardımcılarından biri inerek o yıl doğmuş olan çocuklardan en az birini, Teb'e dönüşlerinde Rahipler Okuluna ilk basamaklarından başlatmak üzere seçip alırdı. Bu şekilde onurlandırılmış olan köy halkı şenliklerde bu olayı kutlar, seçilen çocuğun ailesi de büyük bir sosyal saygınlık kazanmış olurdu.

Bu çocuklar Teb şehrine götürüldüklerinde, yatkınlıklarına göre uzun bir "seçme kursu" na tabi tutulurlardı. Bunlardan büyük bir kısmı Tapınaklarda ya da Soyluların veya Firavunun sarayında hizmet görmeye başlardı. Geri kalanlar, doğal eğilimlerine göre ayrılarak, hekim, kâtip, arşiv muhafızı, asker vb. olarak uzmanlaşacakları bir İnisiasyon Merkezine gönderilirler, en yeteneklileri ise Amon Okuluna alınırdı. Böylelikle çocuklardan pek azı Tanrının Rahibi veya Rahibesi olma şansını elde eder, İmparatorluk Konseyi ve Majisyenler Okulu olarak dünyevi Mısır'la semavi Mısır arasındaki Kutsal Birleşmeyi sağlayan Teokratik Piramidin doruğunda yerini alırdı.

Bildiğimiz kadarıyla, müritlik eğitimi son derece zor olup, dünyevi yaşamın tamamen maneviyata feda edilmesi demektir. Buna karşılık, zamanı geldiğinde, törensel bir çift maşayla sol omuzları önden ve arkadan dağlanarak (bunların, mumyaların ciltlerinde görülen törensel dövmelerle karıştırılmaması gerekir) onları her türlü saldırıdan koruyacak ve bulundukları durum ne olursa olsun İmparatorluk içinde güvenliklerini kesin olarak garanti edecek olan Uraeus Yılanı'nın simgesi basılırdı. Öldükleri zaman, tapınakların gizli mahzenlerini büyüsel olarak şarj eden pillerin fonksiyonuna sahip bu yanmış deri parçası, kesilip çıkarılarak, özel arşivlerde dikkatle saklanırdı.

Teb'deki, yani *Şehir*'deki yaşam zengin ve şenlikli olmasına rağmen sakindi de. XX. yüzyıl insanının orada nasıl yaşandığını kavrayabilmesi çok zordur zira zamanımıza özgü önyargılar, bu derece değişik bir yaşam tarzını algılayabilmemizi engelleyen kalın birer örtü gibidir. Vurgulanması gereken belki de en dikkate değer nokta, yurttaşlar arasında hiçbir kırgınlığa yer olmayışıdır zira sayılarının giderek artmasına rağmen tüm Teb'liler, (nüfusunun 90.000'in üzerinde olması muhtemeldir) aile denilen o bozulmaz sosyal nüveye özgü bir psikoloji içerisinde, daima büyük bir ailenin bireylerini oluşturuyorlardı. Bu, hiçbir sorunları olmadığı anlamına gelmez; her devirde iyi insanlar da olmuştur kötü insanlar da ve hiçbir sistem kötü eğilimleri frenleyemediği gibi iyileri de yoldan çıkaramaz; ancak, aynı zamanda hem doğal hem de son derece çabuk ve ustaca uygulanabilir bir disiplin sayesinde, öyle ahenkli bir düzen sağlanıyordu ki hırsızlık, cinayet veya saldırıların istisnai olaylardan öteye geçemedikleri görülüyor, böylece barış içinde bir arada yaşama kuralı gerçekleşmiş oluyordu.

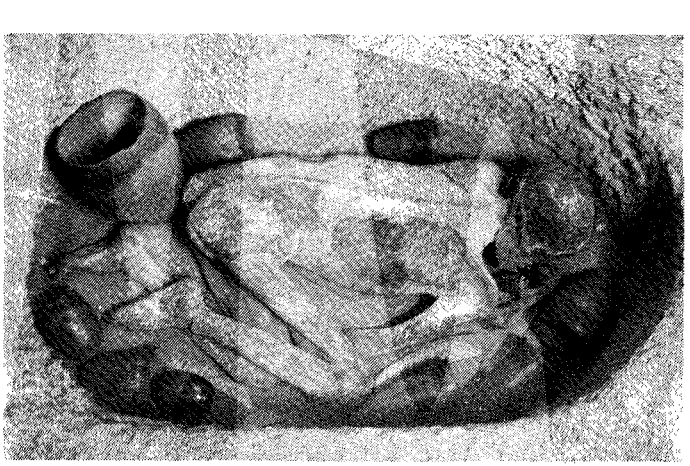
Bizim Tarih kitaplarımızın sunduğu "klişelere" pek benzemeyen Teb'liler neşeli ve karmaşık olmayan insanlardı. Becerikli ve yetenekli olan bu insanların yaptıkları her işte bir neşe unsuru bulunurdu ve elem ya da umutsuzluğa yer verdikleri zaman bile bunu son derece açık yürekle ifade ederlerdi. Bilgiçlik taslama ya da diğerlerinin düşündüğü veya yaptığı herşeyi kritik etme gibi davranışlar olağandışı ve hatta gülünç addedilirdi.

Şehrin bu eski sakinleri için, bugün algıladığımız anlamda yaşam ve ölüm diye birşey yoktu ve sevdiklerinin ölümü karşısında duydukları acı, bugün bizlerin uzun ve dönüşü olmayan bir yolculuğa çıkan bir sevdiğimizden ayrıldığımız zaman duyabileceğimiz üzüntüye eşdeğerdi. Tanrı ve Tanrıların, Dünyayı mümkün olan en iyi şekilde yaratmış oldukları inancı, onları her türlü varoluş endişesinden kurtarmakla birlikte, duy-

gusallık, sevgi ve özlemlerini azaltmıyor, onlara daima iyi ve adil bir Evrensel Düzen tarafından korunan kadere sonuna kadar güvenme duygusu veriyordu.

Mısır'da köleler yoktu; sadece şehir dışında çalışmaya mahkum edilmiş savaş esirleri vardı ki bunlar da çoğu zaman ülkelerine geri gönderilirlerdi. Bir Obeliskin dikilmesinde çalışanlar, bir Hıristiyanın bir Katedral inşasında ya da bir Müslümanın bir Cami yapımında çalışması gibi yaparlardı bu işi.

Günümüzde eski Mısırlılara her zaman yöneltilen bir eleştiri de, insanın fani olan bedeninden ayrılmak istemedikleri, bu nedenle de vücutları muhafaza edebilmek için karmaşık bir mumyalama ayini gerçekleştirdikleri şeklindedir.

Geç Hamedanlar öncesi dönemden mezar. İ. Ö. 3300 British Müzesi

Mısır'ın iklimini tanıyanlar, bu tür cenaze işlemlerinin cesedin bütün olarak muhafaza edilebilmesi amacıyla yapılmadığını bilirler, zira cenazeyi doğrudan doğruya Nil'in

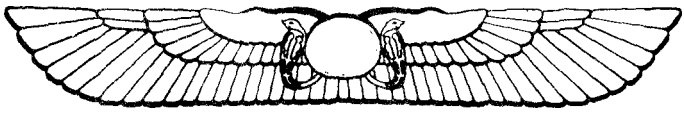
batı yakasının kupkuru kumlarına da gömmüş olsalardı, -modern Arkeolojinin de kanıtlamış olduğu gibi- ceset, mumyalama işleminde olduğundan çok daha iyi bir şekilde korunmuş olacaktı. Üstelik, psikopompik süreç içinde yürütülen bu işlem sadece Firavunlara, Soylulara, Rahiplere ve topluma hizmet yolunda sivrilmiş şahsiyetlere mahsustu. Sadece gerileme devrinde, eski Teokratik düzeni bozacak olan Plütokrasinin başgöstermesiyle, bütün cenaze törenleri, manevi yaşamı ne şekilde olursa olsun, parası olan herkesin erişebileceği birşey haline gelmişti. Ancak bu, yabancıların topluma sızmasının pek çok yan etkilerinden biri olduğu gibi, eski göreneklerin kaybolmasından da kaynaklanıyordu. Böylece, doğmakta geciken Mısır'ın ölümü de uzun sürmüş ve bu harikulade Büyü Ülkesi, Roma devirlerinde Avrupa'nın başlıca tahıl ambarı haline gelmişti. Bu muazzam Teokratik Devletin parçalanmasıyla, zaten harabe haline gelmiş olan anıtları, Doğa ve Ruh hakkındaki derin bilgisi dünyayı şaşkına çevirmiş ve Yunandan İslama varıncaya kadar tüm yeni manevi girişimlerin uyarıcısı olmuştur. Ancak Büyük Gizemler, daha uygun zamanların gelmesini beklemek üzere, İlahi Kaynağına geri dönmüşlerdir.

Daha önce de değindiğimiz gibi, Yeni İmparatorluk, Ramses hanedanlarının ardından *itici gücünü* kaybetmeye başlayınca, yüzyıllar boyunca Majisyen-Rahipler hem bildiklerini hem de ayin eşyalarını ortadan kaldırıp saklamaya koyulmuşlar, bu eşyaların sadece ebatça büyük olanlarını işe yaramaz hale getirdikten sonra kaderlerine terk etmişlerdi. Bu şekilde örneğin Büyük Uyuyucu gibi, etkisiz hale getirilmeyenler de, insanların *esrarengiz şeylere* karşı duydukları meraktan kurtulmuş olarak, (hem de bazıları milyonlarca ziyaretçinin gözlerinin önünde oldukları halde) Kutsal Zamanların *kaçınılmaz ve çevrimsel bir şekilde yeniden doğmasını* beklemektedir.

Sayfa 58 ►
Yazar, Krallar Vadisi'nde Tutankhamon'un mezarının önünde

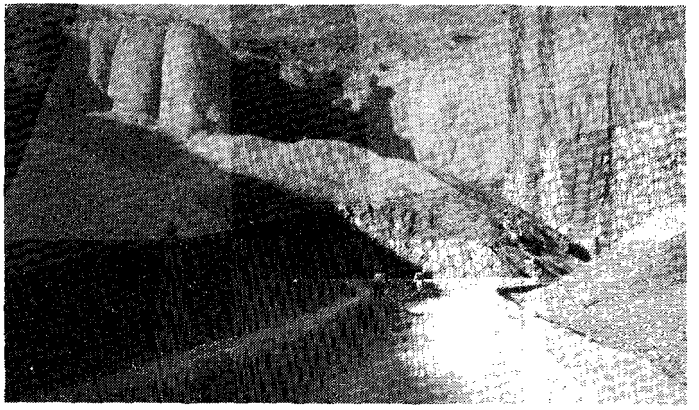
Buraya kadar, Yaşayanların Teb'i hakkında birşeyler yazdık, şimdi de öteki Teb; yani şehrin "tarihsel" devri içinde Batı Yakasında, Batan Güneş Maamon'un bulunduğu kıyıda kurulup gelişmiş olan Ölüler Şehri'nden bahsedelim. Burası, Görünen Yaşam Nehrinin öbür kıyıdaki antitezi değil, onun tamamlayıcı bir parçasıdır (ya da aksidir): *Hapi, Mutluluk, Mavi Su, Gökten-inen-nehir*, birbirinden uzak kentleri birleştiren, Tanrılar ya da İnsanoğlunun yaptığı gibi Güneşin katetmek zorunda olduğu Gökyüzünde akan bir diğer yıldızlı nehri aksettiren, armağanlarla yüklü İlahi Nefes ırmağı.

Batıda, nehirden sekiz kilometre kadar ötede, Deir-El-Bahari tepelerinin ardında Krallar Vadisi denilen yer bulunur; burası bugün yerlilerin Wadi-Biban-El-Moluk, yani Kral Kapılarının Vadisi dedikleri uzun bir boğazın ya da çukurun yamaçlarıdır. Bu Vadinin Doğu ve Batı olmak üzere iki girişi bulunur ve antik çağlarda Kızıl Deniz'in bereketli bir vadi olduğu zamanlardakinin aksine bugün burası sadece bir çöldür. O zamanlar bu vadi ve civardaki benzerleri, son derece bereketli topraklar olup, tarih öncesi çağlardaki avcılar buralardaki kayaların üzerine filleri ve deve kuşlarını kovaladıkları av sahneleri resmetmişlerdir. Bu Vadiden biraz ötede Batı Dağı denilen büyük tepelerle, bunların doruk noktasını oluşturan Gurn Tepesi yükselir. Bugün aşınmalar ve insanoğlunun marifetiyle son derece değişmiş olan bu jeolojik dalgalanmaları aşacak olursak, tarih öncesi denizin eski yatağı olan muazzam bir çöl ile karşılaşırız.

Krallar Vadisi'nin yakınında, Kraliçeler Vadisi ve Soylular Vadisi denilen iki vadi daha yer alır.

◄ *Sayfa 59*
Yazar Memnon'daki Kolosların birinin önünde. Krallar vadisi

Doğal bir amfitiyatro görünümünde olan bütün bu bölgede kaynayan amansız bir Güneş ısıyı yükselterek burasını gezegenin en sıcak yerlerinden biri haline getirmektedir. Onbin yıl, hatta daha kısa bir süre önce buralardaki ormanlar arasında çağlayanların aktığına ve hoş bir iklimin hüküm sürdüğü bu yerlerde pek çok canlının barındığına inanmak kolay değil.

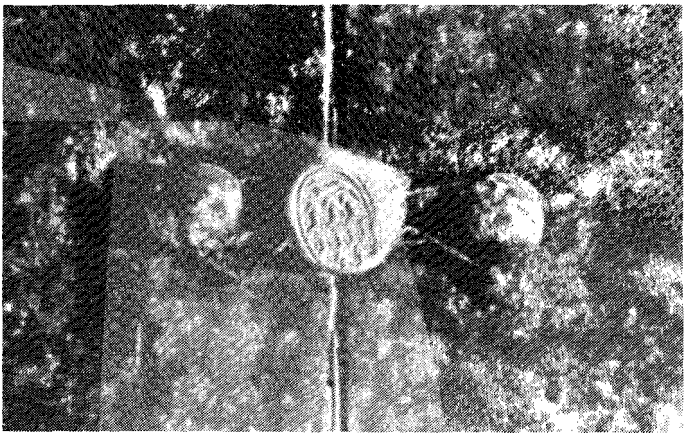

Krallar vadisi. Yol girişi

Kral Kapıları'na atıfta bulunan Arapça isim, bazı basiretli tarihçilerin de katıldıkları şu görüşü ortaya koymaktadır: vadinin, ardı ardına sürdürülen ve bazı yerlerde kuvvetli bir top ateşine tutulmuş görünümü veren kazılarla büsbütün göze çarpan bugünkü perişan hali, XVIII. ya da XX. Hanedanlar zamanındaki durumuna hiç uymamaktadır. XIX. yüzyılın başlarında büyük hafriyatçı Belzoni'nin meydana çıkardığı pek çok belirtinin gösterdiğine göre, kayalara oyulmuş olan mezarların bugün boş olan giriş kısımları bir zamanlar zengin süslemelerle kaplıydı ve bugünkü bazı mezarlıklarda olduğu gibi, bütün gün açık duran ahşaptan yapılmış kapılarla

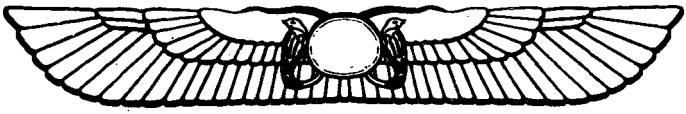
kapanıyordu. Bu kapılar, yılın belirli zamanlarında, dini törenler nedeniyle kapalı tutuluyordu.

Anlaşıldığına göre, Ölülere ayrılmış olan öteki Teb şehrinde, mühürlerde de gördüğümüz gibi uzanmış bir çakal şeklinde resmedilen ezoterik Tanrı Anubis'in sancağı altında toplanmış olan bazı Kardeşlik Dernekleri belirli yerlerde yaşıyorlar ve hazineleri çölün doymak bilmez haydutlarına karşı koruyan silahlı muhafızlarla terbiye edilmiş hayvanları kontrolleri altında tutuyorlardı.

Dokuz tutsağın üzerine yatmış çakalın resmedildiği kilden yapılmış mühür. Tutankhamon mezarı. XVIII. Hanedan

Diğer eski kavimlerde olduğu gibi Mısırlıların da belirli zamanlarda buralarda toplanarak, binlerce yıl sonra başka dinlere mensup insanların "mucizeler" atfettikleri kendi "azizler" ine yapmış oldukları şekilde, kalıntıları kutsanan iyi Ruhlar için

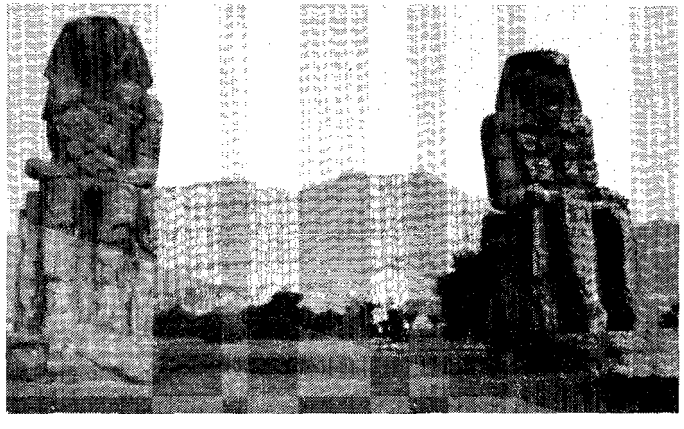

öbür dünyaya bir "atlama rampası" addedilen bu yeraltı Tapınaklarının erişilmez derinliklerinde yatan aile fertlerine, Firavunlara, Soylulara ve Rahiplere adaklar adamış oldukları muhtemeldir.

Böylece deneyüstü bir birlik, iki Teb'i birbirini tamamlayıcı bir ahenk içinde birleştirmekteydi.

Devasa Ramesseum ve Haçepsut Harabeleri'nin gösterdiği gibi nehrin Batı Yakasında da bazı mezar tapınaklar inşa edilmişti. Doğan Güneş'e adanan esrarengiz *Memnon Kolosları* da burada bulunmaktadır. Güneşin doğuşuna, parlaklığına ve batışına, Memnon, Amon ve Maamon adları veriliyordu; ölüm ise Yaşamın öbür kıyısında yeniden doğmak olarak kabul ediliyordu. Günümüz arkeologlarına göre, tören tahtlarında oturan bu devasa heykeller III. Amenofis'in mezar Tapınağından geriye kalmış yegane tanıklardır. Ezoterik Gelenek ise bunların, "tarihsel" bir Firavuna ithaf edilmiş herhangi bir yapıdan çok daha eski olduklarını kabul etmekte ve halkın her zaman yanlış olmayan genel inanışına da uygun olarak, Doğan Güneş'e adanmış olduklarını savunmaktadır.

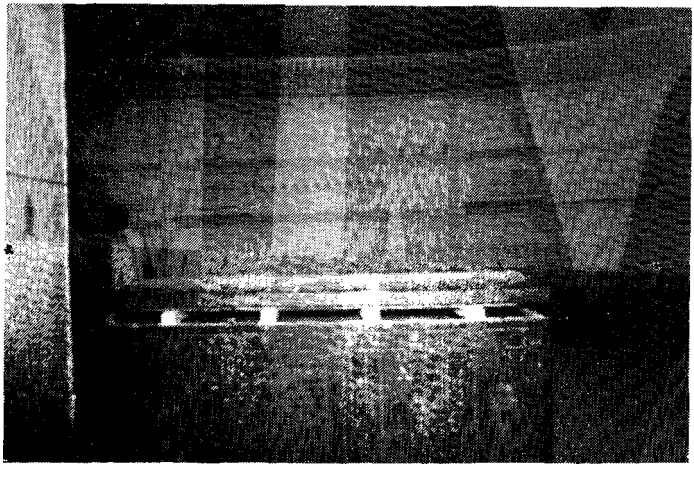
Bu kolosların bugünkü yükseklikleri onsekiz metre kadardır ama başlarındaki taç ve diğer donatımla birlikte birkaç metre daha yüksek olmaları muhtemeldir. Antik çağlarda öylesine büyük bir üne kavuşmuşlardı ki, bunlardan birinin güneş doğarken gayet net olarak çıkardığı yedi temel sesi duyabilmek için Yunanistan'dan oraya hacca giden müzisyenler olmuştu. Roma döneminde, bizim bugün kullandığımız *do* ile başlayan gamdaki *fa* sesine tekabül eden belirli bir notadan bahsediliyordu. 199 yılında İmparator Septimus Severus tarafından yaptırılan restorasyon çalışmaları sonucunda, kuzeyde bulunan Kolosun çıkardığı bu ses artık duyulmaz olmuştu. XIX. yüzyılın birçok araştırmacısından biri Londra'da yapılan bilimsel bir sohbet toplantısı esnasında bu notayı yeniden duymuş

Memnon Kolosları. Batı Yakası

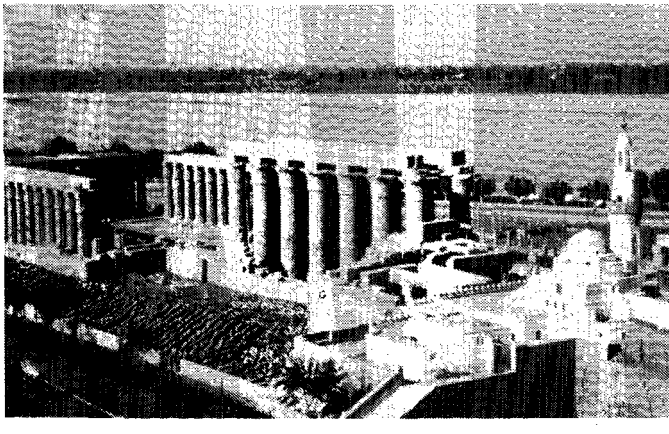
olduğunu ileri sürmüştü ama buna dair hiçbir kanıt olmadığı gibi, XX. yüzyılda yapılan bitmez tükenmez deneyler de hiçbir olumlu sonuç vermedi. Resmi bilim bu olayı, çölde gecenin soğuğundan sonra güneşin ilk ışınları karşısında ısınan bir kayanın genleşmesi şeklinde açıklamaktadır (zaten bugünkü eğilim, gerçek neden bilinsin bilinmesin, herşeye bir açıklama getirmektir). Bu kanıya katılmamız mümkün değildir zira bahis konusu Kolosun heybetli kütlesi, şafağın serin havasında yüzeydeki taşlarda bile ölçülebilir bir ısı değişikliği olmasına olanak vermez. Bu muammanın, insanların cehaleti ve ihmalkârlığıyla büyük hasar görmüş olan iki devasa heykel gibi gizemini korumakta olduğuna inanıyoruz.

3000 hatta daha fazla yıl önce bu Ölüler Şehri Teb'in nasıl bir yer olduğunu tasavvur etmek pek de kolay değil zira Yaşayanlar Şehri Teb'in tüm bahçeleri ve havuzlarıyla birlikte hemen hemen tamamı ile yok olmasından bu yana iklim değişti. Bunun yanı sıra girişilen yağmacılık, patlayıcı maddelerle yapılan tahribat, eski ve yeni kazılar, turistik yol şebekesinin yapımı ve doğal alüvyonlarla da birleşince, Batı Teb'in görünümünü tümüyle değiştirmiş oldu. XVIII. ve XIX. yüzyıllarda yapılan resimler ve hatta XX. yüzyılın başlarında çekilmiş olan fotoğraflar, son zamanlarda meydana gelen büyük değişiklikleri ortaya koymaktadır. Acaba daha önceki değişiklikler nelerdi? Bunların boyutları gözümüzden kaçar ve her birimiz kendimizi hayal gücümüze alabildiğine kaptırırız.

III. Tutmosis'in mezarının içi. Ön planda kralın lahti.

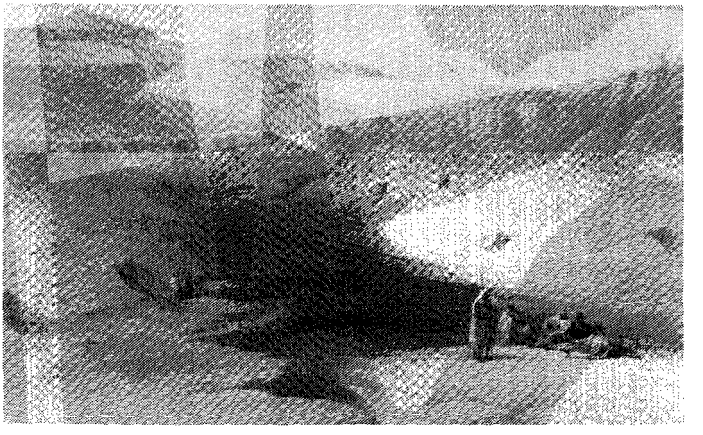
Belki de Batı Teb'de gömülü olduğu söylenen muazzam hazinelerin büyüsüne kapıldığımız içindir ki burası hakkında Doğu Teb'e oranla çok daha fazla tarihi bilgiye sahibiz. Buranın sihirli cazibesi, klasik çağlardan günümüze kadar milyonlarca kişiyi etkilemiştir. Memfis'te bir diğer Krallar Vadisi daha bulunuyordu ama Beyaz Surlar Şehri'nin büyük bir kısmı tuğlalardan yapılmış olup taş daha az kullanılmış olduğundan, günümüze kadar pek az şey kalabilmiştir. Klasik çağlarda herşeyin yeni yapıların altında gömülü kalmış olması da mümkündür zira Memfis, Roma İmparatorluğu'nun sonuna kadar meskûn bir şehirdi ve bir bakıma her zaman da öyle kaldı. Halbuki Teb şehri terkedilmişti ve Arap kökenli olan Luksor halkı çok daha geç devirlerde, Batı Yakasındaki yapıların büyük bir kısmı çoktan kumlar altında kaldıktan sonra buraya yerleşmişti, nitekim Luksor Tapınağı'nın damına inşa edilmiş olan Cami ve hemen hemen tüm Yukarı Mısır'daki tapınakların

Luksor Tapınağı. Ön planda Abu el Haggag camisi.

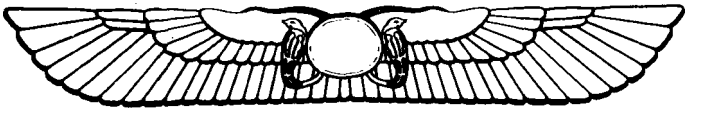
taşlarında bıçaklarını bileyen Arapların duvarların en yüksek yerlerinde bıraktıkları izler bunu ortaya koymaktadır.

Mezarlardan birçoğunun Yunan ve Roma çağlarında açık olmaları ihtimaline rağmen, bunlar orijinal sıvalar ve duvar resimlerinin üzerine çiziktirilmiş bazı *graffiti* ile yetinmişlerdir. Son zamanlarda bulunan ve halk dilinde karalanmış bazı *graffiti,* Yeni İmparatorluğun son devirlerindeki Rahiplerin, mezarların büyük bir çoğunluğunu örtüp gizleme çabalarına rağmen, bunlardan bazılarının XXV. Hanedandan XXX. Hanedana kadar olan son devirlerde halkın ibadetine açık kaldığını göstermektedir.

Teb'deki Kral Mezarları'nın girişinin 1850 yılındaki manzarasını gösteren suluboya resim.

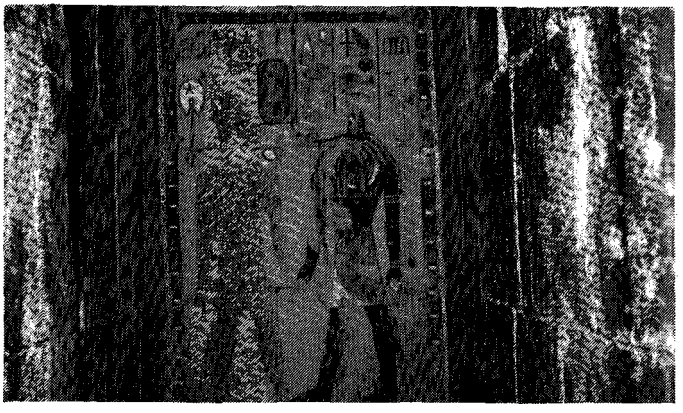
İ.Ö. I. yüzyılda yaşamış olan Diodorus Siculus, *Genel Tarih* adlı eserinde, Teb'de Rahiplerden duyduğu şu hususu nakletmektedir: "Rahiplerin bana anlattıklarına göre, kayıtlarında kırkyedi Kral mezarı bulunmaktaymış ancak Lagos'un oğlu Ptolemaios zamanında bunlardan sadece onyedisi ayakta kalabilmiş ve geri kalanların hepsi bizler bu yöreleri ziyaret ettiğimizde çoktan yıkılıp gitmişler."

Bundan yetmiş yıl kadar sonra, İmparator Augustus zamanında, arkadaşı olan Mısır Valisi Elius Galus ile birlikte Ölüler Vadisini ziyaret eden Strabo şöyle söyler: "Memnonium'dan daha yukarıda (Ramasseum mu, yoksa Koloslar mı?) mağaralar içinde, kayalara oyulmuş olan Kral mezarları var. Sayıları kırkı bulan bu mezarlar harikulade bir şekilde inşa edilmiş ve görülmeğe değer bir manzara arzediyor."

Yunanlılar, mezarlardaki dehlizlere syrinx adını vermişlerdi zira onlara bu adı taşıyan müzikal enstrumanı anımsatıyordu. Ayrıca Memnon'un mezarının bu Vadide ya da yakınlarında bulunduğuna ve hatta belki de Koloslarla bağlantılı olduğuna inanıyorlardı. Günümüz tarihçileri ise bunların IV. Ramses'in anıtsal mezarıyla ilişkili olduklarını ileri sürmektedirler, ancak buna dair herhangi bir kanıt mevcut değildir.

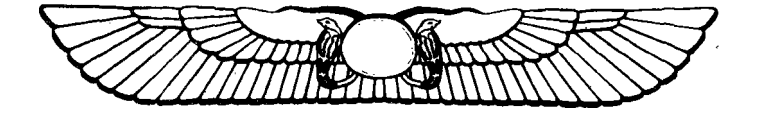
Roma ve Bizans devirlerindeki turistlerden kalma ikibinden fazla kısa yazı bulunmaktadır. Bunlar arasında her tür övgü şiir ve cümlelerine rastlanır. Bu yazıların en sonuncuları VIII. yüzyıldan kalmadır. Kayıtlara geçirilen tüm yazılar XIX. ve XX. Hanedanlara ait büyük mezarların içinde bulunmuştur. Bundan da bu mezarların açık tutulduğu ve içlerine girmenin kolay olduğu anlaşılmaktadır. Ya gözümüzden kaçtığı için ya da hâlâ yeraltında gömülü olduklarından göremediğimiz daha binlerce yazı olması muhtemeldir. Ne gariptir ki bu mezarların duvarlarını seyreden bugünkü turistler hiçbir zaman bu yazıları fark etmemektedirler. Roma İmparatorluğunun yıkılışını izleyen dinsel karışıklıkların ve bu arada ortaya çıkarak bazıları gerçekten çılgınlığa varan binlerce Hıristiyan mezhebinin (örneğin, hayvanlar arasında dört ayak dolaşan *Bufalo Afu* veya bir Mısır mezarının içini beyaza boyayıp oturduğu odanın etrafını kendi dışkısıyla sıvadıktan sonra inzivada ölen *Mısırlı Maria* ya da Tanrıya daha yakın olmak için yaşadığı sütunun başlığına kendi kurtlarını çıkarmalarını müritlerinden isteyen

Haçepsut Tapınağı. Anubis'e adanan ibadet yerinin dip duvarı. Soldaki resimle birlikte adını taşıyan kartuş ve bazı hiyeroglifler çekiç darbeleriyle tamamen tahrip edilmiştir. Deir-el-bahari. Teb. XVIII. Hanedan

zahit "Simon" ve ellerinde çekiç ve keskilerle Nil kıyılarında dolaşıp "pagan" olan herşeyi yoketmeyi kendileri için "dinsel bir görev" addeden daha birçokları gibi), vadideki mezarları etkilememiş olması da aynı şekilde gariptir. Sözkonusu mezarların içinde yaşadıkları bilinen Hıristiyan toplulukları, Şeytanın ta kendisi tarafından yapılmış cehennemin tasviri olduğuna inandıkları duvar resimlerini kendilerini ziyarete gelenlere göstermişler ama onlara dokunmamışlar, sadece üstlerine içlerinden geldiğince bazı içli dualar çiziktirivermekle yetinmişlerdir.

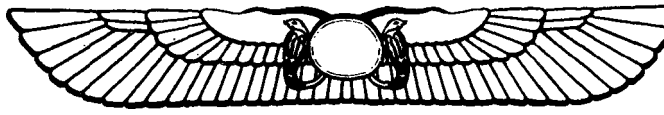
III. Ramses ile IV. Ramses'in mezarlarının bitişiğinde, eski malzemeden de yararlanarak yapılmış küçük kiliselerin bugünkü kalıntılarında, bu toplulukların ya da bu ilk Hıristiyan cemaatlerinin izlerine rastlamaktayız. Aynı şekilde, üzerlerine

dualar kazınmış topraktan kap kacak da bulunduğu gibi, henüz incelenmemiş bir ayrıntı daha dikkati çekmektedir: sanrı doğurucu bir madde olan ve "*balinit*" denilen bir meyvenin kabuklarına rastlanmıştır. İsa'ya inanan bu insanlar, inançlarına uygun halüsinasyon ve hayaller görmelerini sağlayacak hipnoz durumuna girebilmek için uyuşturucu maddelere mi başvuruyorlardı? Bunu bilemiyoruz ama ilk Hıristiyanların ortaya çıkmalarıyla Mısır'a yayılan "dini çılgınlık" dalgası, büyük bir saflık ve çocukça bir duygusallıkla karışık umulmadık gösterilere ve taşkınlıklara yol açmış olabilir. Son derece yetenekli bir arkeolog ve duyarlı bir yazar olan John Romer'in araştırmaları sonucu, XI. Ramses'in mezarının ahır olarak kullanıldığı, ayrıca yatak odası ve mutfak haline getirildiği anlaşılmıştır; bir Bizans parasının da bulunduğu bu yerde, çöplük olarak kullanılan tören havuzundaki yemek artıkları, bu barışsever istilacıların, kırmızı etler, balık, yeşil sebzeler, hububat ve çavdar ekmeği ile beslenerek hiçbir ayin diyetine uymadıklarını göstermektedir.

Bütün Mısır, Doğu Roma İmparatorluğuna bağımlı bir hale gelmişti ama Bizans henüz zayıftı ve çok uzakta bulunuyordu. Bu yüzden 639 yılında gerçekleşen Arap istilası, yeni doğmakta olan İslam kuvvetlerinin sayıca az ve kötü organize olmasına rağmen, aradaki uzak mesafelerden başka bir zorlukla karşılaşmadı. Böylece, o sıralarda Mısır Valisi olan "ünlü general ve konsül, İmparatorluğun en muhteşem asilzadesi Theodosius", vergileri toplayarak, 642 yılında kesin olarak terkedilecek olan İskenderiye şehrinden küçük bir donanmaya binerek kaçtı. Daha sonraları Arap generali Amr İbn-Al-As, Mekke'de bulunan Halife Ömer'e sonradan yazdığı bir mektupta, bu muazzam şehri hiçbir direnmeyle karşılaşmadan aldığını ve bütün Mısır'ı da İmparatorluğa kattığını yazıyordu.

Hıristiyan topluluklar, bir asır içinde ya din değiştirerek ya da daha uzak yerlere göç ederek ortadan kayboldular. Mısır'ın

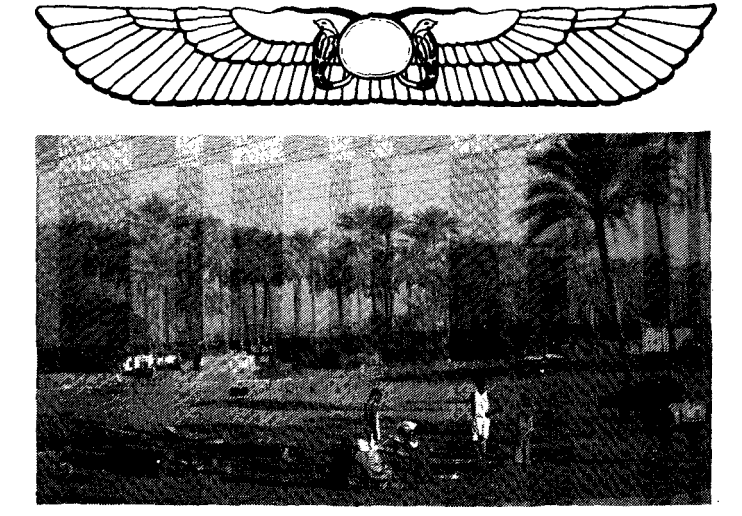

yerlileri yüzyıllar boyunca manen ve maddeten yok edilmekteydi ve böylece yeni efendilerin çifte Teb şehrine girmeleriyle Krallar Vadisi de Doğanın güçlerine terkedilmiş oldu. Şehir, Camiler için bir taşocağı gibi kullanılır olmuş ve her türlü bakımdan yoksun bir halde kum yığınlarının altında kaybolup gitmişti.

Eski Mısır'da yegâne heybetli ve sağlam yapıların Tapınaklar ve Piramitler oldukları belki de yeterince belirtilmemiştir. Daha önce gördüğümüz gibi, Firavununki de dahil olmak üzere Saraylar bile değerli fakat hafif ve dayanıksız malzemelerden inşa edilmişti; halkın oturduğu evler ve kulübeler ise ya pişmemiş tuğladan ya da sadece çamur ve sazdan yapılıyordu. Bilindiği kadarıyla Nil nehrinin her yıl taşmasıyla bu evlerden çoğu yıkılıyordu ve evlerin sakinleri, her zaman aynı ama yine de hep farklı olan yaşamın yeni devrini kutlayan Şenlik süresince, büyük bir sevinç içinde evlerini yeniden inşa ediyorlardı. Ruhun ve Doğanın güçleri, Eski Mısır'ı, Yeryüzünde başka hiçbir yerde görmediğimiz eşsiz bir İmparatorluk haline getirmek üzere birleşmişlerdi; sadece Atlantis'in yayıldığı bölgenin öbür ucundaki Maya'ların benzer özelliklere sahip oldukları muhtemeldir zira onlardan da günümüze sadece iki şey kalmıştır: Tapınaklar ve Piramitler.

Böylece, Eski Mısır Uygarlığı denilen ayrıcalıklı olayı kavrayabilmemiz için bahsedilmesi gerekli olan değişiklikler, Mısır halkında Tarihin sarkacının her sallanışı karşısında sevinç ve hayatiyet dolu bir kabulleniş yaratıyordu.

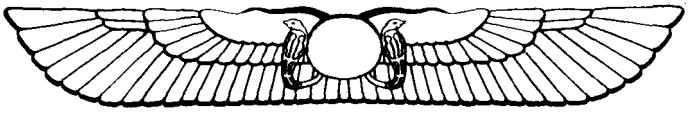
Bedevilerle çöldeki diğer göçebe kabileler Nil'in bereketli topraklarına yerleştiler ve orada, İslami bir yaşam tarzı içinde yeni bir düzen ve nispeten az bir uyanış şekillenmeye başladı.

Teb civarındaki Modern Araplar. Arka planda tipik bir çamur kulübe görülmektedir.

Avrupalılar için Teb şehri, tıpkı Truva gibi, uzak ve geçmiş zamanlara ait şehirler arasına girdi. İncil'in ve Homer'in eserleriyle klasik Roma eserleri, kahramanlıklarla dolu bu zamanlardan geriye kalan yegâne tanıklardı ve Hıristiyanların *dünyanın sonu* hakkında bulundukları kehanet bir bakıma gerçekleşmiş gibiydi. Tam bir genişleme dönemine girmiş olan ve hatalı bir şekilde Ortaçağda gösterilen -zira onlar için bu zamanlar Ortaçağ değildi- Müslümanlara gelince önceleri yağmalarla başlayan ticareti canlandırdılar. Mısır İmparatorluğu zamanında taş döşenmiş olan yollar yok olarak yerlerini kervan yollarına bıraktı ve Nil nehri en büyük ulaşım vasıtası olmaya devam etti.

Haçlılar devrinde, bazı Hıristiyanlar, Piramitleri *İbrahim'in Zahire Ambarları* ile karıştırdılar; bu arada Eski Dünyanın Yedi Harikasından biri olan İskenderiye Feneri, bir deprem sonucu olduğu kadar, hazine peşinde koşan her tür maceraperestin, fenerin temellerinde yaptıkları kazılar nedeniyle yıkılmıştı. Daha önce de söylediğimiz gibi, Halife Ömer, İskenderiye Kütüphanesi'nin son kalıntılarının da yakılmasını emretmişti ve bu büyük şehir ticari ve askeri bir liman olarak yaşamını sürdürürken, sarayları yerle bir edilerek, malzemeleri Kahire

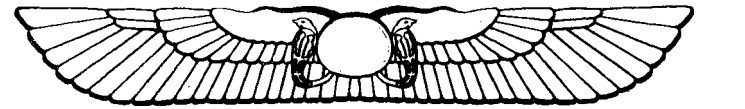

şehrinin inşasında ve aynı yerde ya da daha uzak şehirlerdeki camiler ve yeni sarayların yapımında kullanılmak üzere sökülmüştü. Nil'in kanalları ve kollarından pek çoğu körleşirken, açılan yeni su yollarıyla Delta genişledi ve eski bitki örtüsüyle faunasını hemen hemen tamamı ile yitirdi.

5000 metre yükseklikte uçmakta olan bir uçaktan muazzam dörtgen biçimi hâlâ görülebilen Teb şehrinden geriye kalan sadece Luksor kalesi oldu. Vadi, yağmacılar dışında herkes tarafından unutuldu, onlar da artık alüvyonlar ve yıkıntılar nedeniyle mezarlara girme olanağını pek bulamıyorlardı. Teb civarındaki Tapınakların birçoğu, sütunları arasından ahşap kirişler geçirmek suretiyle -ki bu yüzden yapılara büyük zarar verilmişti- kervanlar için ahır ve han olarak yeniden kullanılmıştı. Gerek yakılan ocaklardan çıkan dumanlar, gerekse ateşte kızartılan etlerin yanık yağlarından çıkan isler, duvarlardaki ve tavanlardaki çok renkli resimlerin kararmasına neden olmuştu. Daha önce de dediğimiz gibi, kumlardan ve yıkıntı tepelerinden dışarı çıkan duvarlar, bıçakların bilenmesinde veya camilere temel olarak kullanılıyordu.

Açtıkları tünellerle Piramitlerin içine girerek, bıkmadan usanmadan define arayan, firavun inciri ve sedirağacı tahtasından yapılmış lahitlerin altında olmadıklarını görünce onları tahrip eden hırslı maceraperestler de yok değildi; ara sıra bulabildikleri az miktarda değerli madeni de eritebilmek için lahitleri parçalamaktan çekinmiyorlardı. Mumyalar ise sadece Mısır'da toprağı gübrelemekte kullanılmakla kalmamış, XIX. yüzyıla kadar sihirli ilaçlar yapmak için Avrupa'ya da taşınmış, kedi ve balık mumyaları bile gübre olarak İngiltere'ye götürülmüştü.

İstanbul'un düşmesinden sonra ve meşhur İnebahtı Savaşı'nın ardından Arapların tüm Akdeniz havzasına yeniden hakim olmalarıyla birlikte, bazı Müslüman alimleri ve daha sonra da Hıristiyan seyyahlar Teb harabelerini ziyaret ettiler

fakat XIX. yüzyılda bile gördüklerini anlayabilecek pek az kişi vardı. Burada Cizvitlerin istisna oluşturduklarını kaydetmeden geçmeyelim zira Peder Protias ile Peder Fransuva'nın Teb'i dolaşarak resimlerini çizdiklerini ve övgüye değer bir çalışmayla ölçüler aldıklarını biliyoruz. Ayrıca Krallar Vadisi'ni de ziyaret etmişler ancak sonunda elde ettikleri malzemeyi değerlendirmeyi bilemedikleri gibi, buranın antik kent *Yüz Kapılı Teb* olduğunu da kesin olarak açıklayamamışlardı. Daha sonra, 1707 yılında, Kahire'de bir göreve atanmış olan Cizvit papazı Claude Sicard, bizzat Fransa Kralının talebi üzerine Nil nehri boyunca bir yolculuk yaparak önemli harabelerin planlarını çıkardı. Anlaşıldığına göre Assuan ve Philae'ye kadar ulaşarak, Strabo ve Sicilyalı Diodorus'un eserlerine dayanarak Teb ve nekropolünün yerini kesin olarak saptayabilmiş ve bunlarla ilgili ayrıntılı bilgi verirken kendisini çok etkilemiş olan, içine girilebilir durumdaki on adet mezardan söz etmişti. Kayıtlarının birçoğu Fransa'ya ulaşmış ve bunların bir kısmı Cizvit gazetelerinde yayınlanmıştı. 1726'daki veba salgınında Kahire'de ölmesiyle değerli malzemesinin bir bölümü kayboldu. Yine de onu, bin yıllık bir belirsizlikten sonra Teb'in kaşifi olarak tanımlayabiliriz.

Sicard'ın eseri, çağdaşlarının merakını uyandırmıştı. Mezarlardan birinin içine kazınmış ama bugün kaybolmuş ya da yok edilmiş olan bir yazıya göre, Richard Pococke adında bir diğer din adamı 16 Eylül 1739'da Krallar Vadisinde bulunmuş olmalıydı. Pococke'nin yayınlanan eserinin ilginç yanı, mezarların konumlarını da gösterecek şekilde Vadinin ayrıntılı bir haritasını da içermesiydi, ancak bu mezarlardan bazıları hiçbir zaman bulunamadı. James Bruce 1790'da Mısır hakkında olağanüstü bir çalışmayı yansıtan beş kalın ciltlik eserini yayınladı. Mısır gezisini 1768'de gerçekleştirmişti ve bu eserinde, nehrin her iki yakasındaki antik Teb şehrine de değiniyordu. III. Ramses'in mezarından yaptığı ve muhtemelen kör olan iki arpisti gösteren gravür, maceraperestleri öylesine etkilemişti ki

daha sonra burası *Bruce'un Mezarı* olarak anılır olmuştu.

XVIII. yüzyılın sonlarında, elimizde kesin bilgi olmamasına rağmen bazı kazılar yapılmıştı ve zamanında bunlar *`Türk Kazıları* diye tanımlanıyordu çünkü Mısır, Türk İmparatorluğunun diğer bölgelerinden biraz uzak kalmakla birlikte onun bir parçası olmuştu.

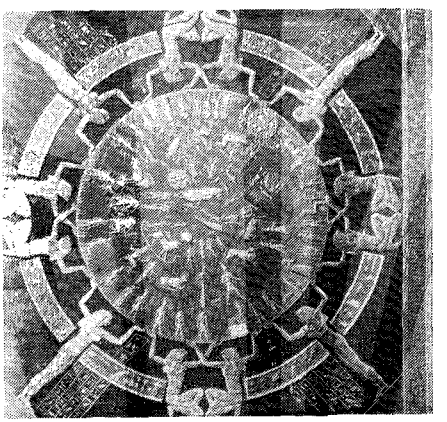
Eski Mısır'dan geriye kalanların güvenilir bir kaynak oluşturabilmesi için, pek çok bilim adamı, ressam ve edebiyatçının da bulunduğu Napolyon ordularının, XIX. yüzyıl

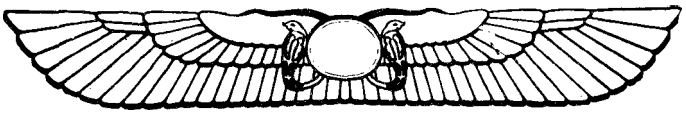
Napolyon, Iskenderiye'nin alınışından sonra bir Firavunun mumyası önünde

başlarında gerçekleştirdiği esrarengiz seferi beklememiz gerekir. *Büyük Korsikalı*'nın bu askeri seferini "esrarengiz" olarak tanımlayabilmemin nedeni, İngiltere'nin Hindistan'a olan ulaşımını kesme yolundaki askeri amacının dışında, daha sonraları bu ülkede ilk defa bulunmadığını itiraf eden geleceğin Avrupa İmparatoru'nun Mısır'a karşı olan anlaşılmaz eğilimidir.

Acaba bunu açıklarken, yeniden dünyaya gelmiş olduğunu mu kastediyordu? Yoksa pek de muhtemel olmayan gizli bir ziyaretten mi bahsediyordu sadece? Bunu hiçbir zaman kesin olarak bilemeyeceğiz ama onun inançları ve bazı savaşlarda aynı anda yedi değişik yerde birden görülmüş olmasından kaynaklanan parapsikolojik güçleri, belirli bazı anılardan kurtulamadığı kuşkusunu yaratır bizde. Kutsal Topraklara karşı duyduğu saygı ve cazibe öylesine büyüktü ki tüm tehlikeleri göze alarak Beytlehem'i bile ziyaret etmekten kaçınmamıştı.

Denderah Zodyağı'nın Rekonsütrüksiyonu.

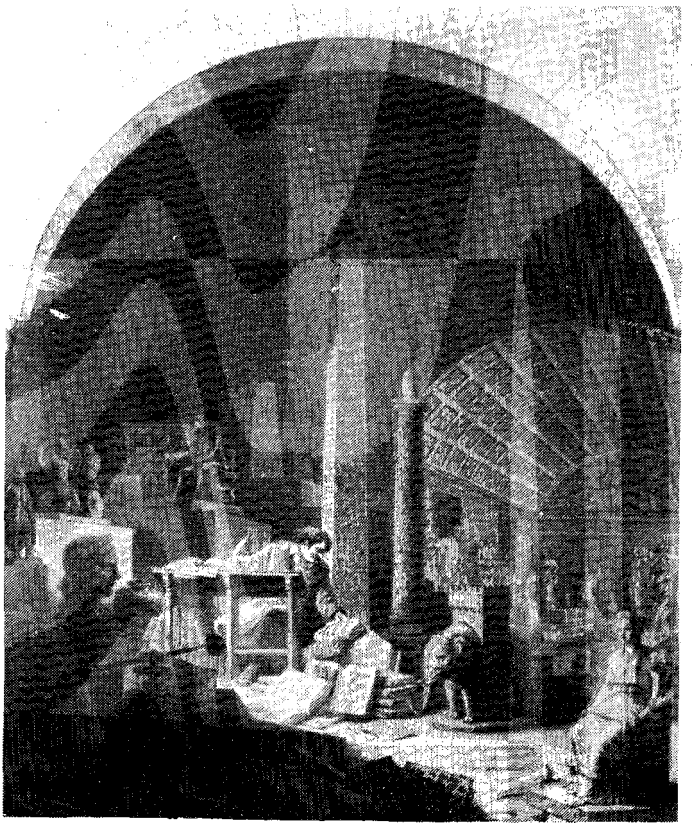

Memlükların yenilmesiyle Kahire'de yaklaşık üç yıl süren Fransız işgali boyunca, eski Kem Ülkesinde muazzam bir değişim meydana geldi. Bizzat Napolyon'un söylediğine göre o, "Mısır'ın aydınlığa doğru gitmesine yardım etmek" üzere orada bulunuyordu. Gerçekten de bunda başarılı oldu, nitekim, bilimsel enstitüler kurdu, haritalar çıkarttırdı, usta ressamlara muazzam harabelerin resimlerini yaptırdı, Sfenks'i bir kez daha kumların altından bulup çıkardı, hatta eski kayıtlarda bahsi geçen dehlizleri bulmak için Sfenks'in omuzlarından birini bile deldirdi. Başka hiçbir fatihin yapmadığı bir davranışla, Denderah'daki büyük Zodyak taşını Paris'e taşıtmadan önce taşın bir kopyasını yaptırıp bıraktı. Beraberindeki bilim adamları, üç dilde yazılmış Rosetta Taşının önemini kavramışlardı; barış anlaşmalarıyla bu taş İngiltere'ye bırakılmıştı ama daha sonra taşın kopyaları üzerinde çalışıp eski hiyeroglifleri okumanın yolunu bulan da Fransız bilim adamı Şampolyon olmuştu.

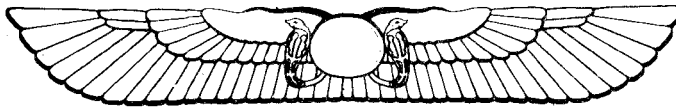
Napolyon'un Mısır'da başardığı işler öylesine çok yönlüydü ki, hastanelerin modernizasyonundan tutun da Nubia'daki çiçek resimleri ve tanımlarına kadar birçok konuya el atmıştı. Mısır'daki Fransız varlığı, bilimsel açıdan, İngiliz egemenliğinden çok daha uzun sürmüştür, hatta XX. yüzyılın bu son yıllarında bile hissedildiği söylenebilir.

Napolyon'un yanındaki büyük bilim adamlarından biri olan Denon, Krallar Vadisi'yle orada kurulmuş olan ve Gurna adını verdiği küçük bir köyün ilk "bilimsel" tanımını yapmıştı; öylesine çoşku ve hayranlık içindeydi ki, ilerlemiş yaşına ve şişmanlığına rağmen çoğunlukla işgal ordusunun önünden gidiyordu. Onun gördüğü Vadi, bizim bugün gördüğümüzle aynı değil artık, zira yapılan kazılar ve milyonlarca turistin kullanımı için genişletilen yollar burasını tamamen değiştirmiş durumda. Ancak onun bize naklettikleri, bu insanları harekete geçiren ve hemen hemen kutsal diyebileceğimiz coşkuları hakkında bize fikir verebildiği gibi, yanlarında büyük önder Na-

polyon'un varlığı, klasikleri Yunanca veya Latince asıllarından okuyabilmeleri, teknelerle, at sırtında ya da yayan olarak yaptıkları uzun gezilerle, çadırlarda veya yıkık Arap saraylarında geçirdikleri gecelerle, eski Mısırlılara, XX. yüzyıl sonlarındaki biz araştırıcılardan çok daha yakın olduklarını da göstermektedir. Rengarenk birlikler, ritmik trampet sesleri, son derece hiyerarşik fakat aynı zamanda insani yönü güçlü olan bir yaşam

Baron Denon'un temsili bir resmi.

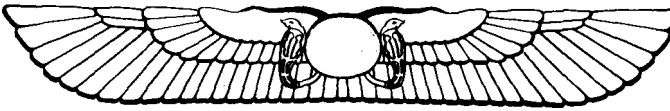

tarzı ve klasikleri ilk elden tanıma olanağı, onların eski Mısır'la özel bir ilişkiye girebilmelerini sağlayan unsurlardır.

Bugün kullandığımız fotoğraf veya film makineleriyle, bir ressamın günlerce uğraşıp yaptığı görüntüyü birkaç saniye içinde kaydetme olanağına sahibiz; hiçbir yere varmamak ya da sadece ceplerimizdeki banknotları veya seyahat çeklerini saymamız gerektiği için gösterdiğimiz telaşın, Tapınaklarda şortla gezen insanları normal karşılamamızı sağlayan "demokratlık" duygumuzun, Güneşin ufukta alçalmasıyla birlikte bugünkü Luksor'daki otellere sığınmaktan başka birşeyi düşünmemize olanak vermeyen Doğa korkumuzun, bizleri eski Mısır'la bu tür yakın ilişkilere girmekten alıkoyduğu aşikâr. O öncülerin haklı başarısızlıklarını eleştirmeye koyulmadan önce bu konu üzerinde düşünmek yerinde olur.

Bundan kısa bir süre önce ziyaret ettiğim Londra'da yakın zamanlara kadar özel bir koleksiyon olan küçük bir Müzede I. Seti'nin lahtini gördüm; beyaz mermerden yapılmış bu harikulade güzel parçanın üzerini kaplayan ve mavi kobalt boyayla yazılmış hiyeroglifler, ne yazık ki Londra'nın iklimi yüzünden bozulmuştu. Daha birçok başka şaheser gibi bunu da Avrupa'ya taşımış olan insanüstü şahsiyet Belzoni, ayrıca I. Seti'nin mezarının o kadar olağanüstü güzellikte renkli resimlerini yapmıştı ki bunlar bugün harap bir vaziyetteki mezarın çekilebilen fotoğraflarından kat kat üstündüler. Bu eski tekniklerin değerini daha iyi gösterebilmek için, lahtin dibinin Bonomi tarafından yapılmış olan resmini buraya almış bulunuyoruz. Bunun dışında, Belzoni, 1821 yılında Londra'da Piccadilly'de, arkeolojik-artistik bir çabayla I. Seti'nin mezarının öyle bir kopyasını gerçekleştirmişti ki, bu eser bugün bile bizi hayrete düşürmektedir.

Bu öncünün gerçekleştirdiği daha birçok çalışma ve keşif, tıpkı Truva'daki Schliemann gibi, sırf kullandığı yöntemler ye-

terince "bilimsel" olmadığı için günümüz arkeologları tarafından yöneltilen ağır eleştirilere maruz kalmaktadır. Ama unutmamalıyız ki, muazzam tarihi hazineleri "tesadüfen" bulup çıkaran bu "antika kaçakçıları" sayesinde, Müzelerimizdeki en güzel parçalara sahip olduğumuz gibi, *hatıra eşyası `peşindekiler* ya da her milletten kaçakçılar yüzünden artık yok olmuş olan Krallar Vadisinin, akıl almaz özveriler pahasına titizce yapılmış ayrıntılı resimlerine ve tasvirlerine de sahibiz.

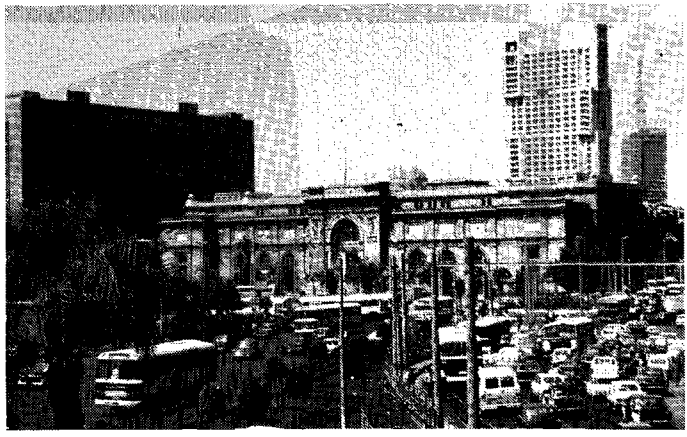
Bu kalıntılardan çoğu, yeterli muhafaza olanakları bulunmayan özel koleksiyon ve müzelere mi gitmiş olabilir? Ama şu da var ki binlerce değerli nesne, büyük "Milli Müzeler" in depolarında üstüste yığılıp çürümekte olduğu gibi, Kahire Müzesinde bile 50 yıldan fazla bir zamandan beri açılıp temizlenmemiş pek çok vitrin bulunmaktadır ve Maspero zamanından kalma parçalanmaya yüz tutmuş eski camekanlar içinde yığılı eşsiz papirüsler, perdeleri olmayan veya işe yaramayan ya da çekilmesi unutulan kocaman pencerelerden giren güneş ışığının altında kaderlerine terkedilmiş durumdadır. Dünyanın başka yerlerinde, örneğin Peru'nun başkenti Lima'da, Kolomb öncesi devirden kalma en ufak bir toprak kabı ülke dışına çıkarmak, "Milli Mirası" koruma açısından, kesinlikle yasaktır ama her yer sarsıntısıyla Larco Herrera Müzesinde birbiri üstüne yığılı olan yüzlerce vazo tuzla buz olur ya da altın, gümüş veya metal alaşımlardan yapılma 10.000 huaco, Milli Arkeoloji Müzesinde hiçbir kontrole tabi tutulmadan depolara yığılmış olduklarından, son 10-20 yıl içinde yok oluvermiştir.

Bütün bunlarla, yatak odalarında arkeolojik bir parça bulundurmak hevesine düşen "yeni zenginler" le kaçakçıların aptalca diyebileceğimiz bu hırslarını haklı göstermek gibi bir çabamız yok; amacımız sadece, bazen göklere çıkarılan "milli müzelerin" ne kimseyi eleştirmeye, ne de herhangi bir konuda kesin kurallar koymaya vicdanen hakları olmadığını göstermekti. Bazen antika tutkusu, şatafatlı isim ve

I. Seti'nin mermer tabutunun dibinin, Joseph Bonomi tarafından yapılmış resmi.

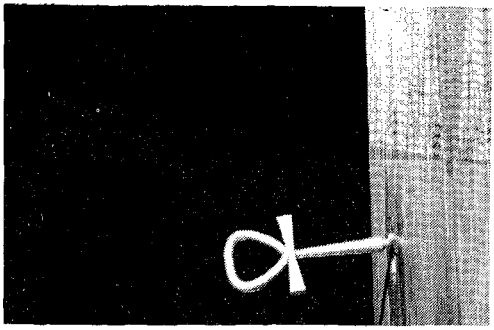
ünvanlardan kat kat üstündür. Krallar Vadisi'nde olduğu gibi dünyanın başka yerlerinde de büyük keşiflere, bilgisizliğimiz nedeniyle "tesadüfen" dediğimiz yollardan, ya da okuma yazması olmayan bir köylünün sağladığı bilgilerle erişilmiştir. Halbuki, akıllı geçinen bilim adamlarının hiçbiri, (Milo Venüs'ünden tutun da Tutankhamon'un Hazinelerine varıncaya kadar bunun sayısız örnekleri bulunmaktadır, zira Carter bile, bilimsel çalışmalarından ve bir şaheser olan keşfinden önce, onu bu keşfe götüren bilgi ve ipuçları edinmişti) bulduklarını sadece ve sadece, isimlerini hiçbir zaman öğrenemeyeceğimiz ve hiçbir kitapta sözü edilmeyecek olan mütevazi çöl insanlarının yardımlarına borçlu olduğuna değinmez.

Kahire Müzesi'nin dış görünüşü

Aslına bakarsanız, XVIII. Hanedanın bu genç Kralının mezarı, Krallar Vadisi'nde yapılan son önemli keşif oldu. Acaba

gelecekte bizi yeni keşifler bekliyor mu? Mümkündür, zira Krallar Vadisi denilen yer ve yakınındaki Kraliçeler ve Soylular Vadileri, hiçbir zaman kelimenin bugünkü anlamıyla bir "mezarlık" olmamış, Batı Dağı'nın eteklerinde bir zamanlar ziyaret edilen büyük ve harikulade bir nekropol olan bu *Öteki Teb, Yüz Kapılı Şehrin* son tarihi devrindeki görkemi yansıttığı gibi, Gizli Ayinlerin Son Gizemine de sahne olmuştur.

İNSANIN İÇ YAPISINDAKİ VE DOĞASINDAKİ GİZEM

Antik çağ insanlarının tümü, Evrenin ve insanın görünen ve görünmeyen iç yapısı ile ilgili olarak bir *Ezoterik Öğreti* tarafından yönetilmişlerdir.

Bütün eski uygarlıkların temelinde yatan büyük benzerliğin nedeni hakkında değişik yorumlar vardır. Fakat biz bunu insanlığın ortak kökeninden ve tüm insanlar için ortak bir eğitimin sonucu olan bir Geleneksel Öğretinin ışığı altında yorumlamayı seçecek olursak tüm eski uygarlıkların, insanı Doğanın bir parçası olarak kabul ettiklerini görürüz -parçası derken de, onun küçük bir bölümünü değil, onun bütünlüğünü tamamlayan ve açıklayan yapıcı bir unsuru kastediyoruz.-

Böylelikle, aksi takdirde teolojik bir saçmalık gibi görünebilecek bir hususu biraz olsun aydınlatmış olabiliriz.

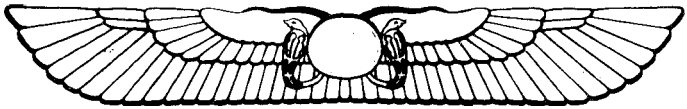
Eski Teb ve genel olarak Mısır'dan, bazı basit fakat aydınlatıcı unsurları ele alalım.

Herşeyden önce şunun iyice anlaşılması gerekir ki, eski Gizemler hiçbir zaman halkın malı olmamış ve bunlar alelade insanların, davranışlarını yönlendiren ödül ve cezalarla ilgili basit öğretileri içeren kolay anlaşılır egzoterik dinlere gereksinim duyduklarını bilen Rahipler Topluluklarının kontrolünde kalmıştır. Gizli Öğretiler, basitleştirici bir görüş açısı ile ele alındıklarında son derece tehlikeli olabilirler; bu nedenle, İnsanlığın her devrindeki jeopolitik ve spiritüel gereksinimlere göre halkın anlayışına uygun bir biçimde "tercüme" edilmişlerdir.

Üç tür Mısır yazısı: hiyeroglif yazı, rahip sınıfına ait hiyeratik yazı ve halkın kullandığı demotik yazı.

Bu yüzden de, ortak ahlaki-manevi tanımlamalar dışında, bir Yunanlının görüş ve düşünceleri bir Çininlininkinden, bir Mayanınki de bir Mısırlınınkinden farklıdır. Günümüzde devam

etmekte olan dinlerde de görüş açıları aynı değildir; bir Yahudinin dinsel öğütleri, bir Hıristiyanınki ile, bir Budistinki ile ya da bir Müslümanınki ile tamamen aynı değildir. Ama biraz derine inecek olursak, *Daimi Değerler* diyebileceğimiz bazı noktaların hepsinde ortak olduğunu görürüz. Bunlar, antik çağlardaki halkların kabul ettiklerinden farklı olmadıkları gibi, pek muhtemeldir ki gelecek nesillere de esin kaynağı olacaklardır. Yenilenen şey, bu değerlerin sunuluş tarzıdır, zira insanlar hâlâ manevi bir çocukluk dönemi yaşayan uçarı yaratıklar olarak, yaşam oyununa devam edebilmek için şekiller ve renklerde periyodik bazı değişikliklere gereksinim duyarlar.

Musa Peygamber, göçebe bir kabileyi tinsel açıdan yücelmiş ışıltılı bir odak noktası haline getirmek istediğinde, onlara eklektik bir mesaj verebilmekte zorluk çekmişti, zira İsrailliler arasında yaygın olan kabile zihniyeti, onların kendi aralarında birleşebilmeleri için diğer kavimlerden ayrı olduklarını hissetmelerini gerektiriyordu. Hz. İsa, -Kilisenin ilk Rahiplerinin *Yeni bir İnsan* dedikleri yeni bir yaşam biçimi oluşturmak istediğinde, kendi zaferlerinin sarhoşluğu içinde, o zamana kadar sadece Jüpiter'e ayrılmış olan Augustus ünvanında birleştirdiği "İmparatorluk için Tanrıya doğru" tarzında bir vasıta olarak tapınmayı değil, Varoluşun ötesindeki nitelikleri içeren mekanik bir kült olarak kendi kendine tapınma raddelerine gelmiş olan Roma İmparatorluğunun yapay kudretindeki aşırılığa karşı bir hareketi başlatmak zorundaydı. Böylece, onu izleyenler, yeni bir dünyanın doğabilmesi için mevcut dünyanın yıkılmasına yardım ettiler. Bir örnek daha vermek gerekirse, Hz. Muhammed, için için kaynayan Arap halkına, maneviyatın ifadesi olarak hayati yerlerin fethi demek olan *Cihat* kültürü aşılarken, bir yandan da domuzun murdar bir hayvan olduğuna onları ikna ederek örneğin trişinoz gibi hastalıkları önleyebilmişti.

Egzoterik veya halk tarafından kolayca anlaşılan ve tutulan

dinlerin iki avantajı vardır: hem insanı manevi açıdan kullanılan vasıtaların da ötesinde yüceltir; hem de onun vücutca da kafaca da temizlenmesini sağlar.

Ezoterik inanç ise, sözü edilen Kalıcı Değerlerde olmasa dahi, ilgilendiği konular açısından farklıdır; zira (ister reenkarnasyon yani bir ruhun başka bir vücutta yeniden doğması şeklinde, ister sadece Tanrının Lütfu diye kabul edilsin) doğal olarak hazırlıklı bulunan küçük elit gruplar tanık oldukları *Gizemler* karşısında zihinleri bulanmadan derin konulara inebilmektedirler.

Genel olarak Mısır'da, ve bilhassa Teb'de her iki aşırı uç da mevcuttu: bir yanda, halk için, yaşamlarını güçleştirmeden iyilere mutluluk, kötülere mutsuzluk veya yok olma getiren kolay anlaşılır bir din, öte yanda kendisini Kutsal Eğitime adamış bir Rahipler Okulu. Gerçekten dikkate değer olan taraf eski Kem ülkesinde binlerce yıl boyunca her iki sistemin sayısız nüanslarla birlikte senkronizasyonunun sağlanmış olmasıdır. Akhenaton'un "karşı mezhebi" dışında hiçbir zaman önemli anlaşmazlıklar çıkmamıştı, zaten o da geçiciydi.

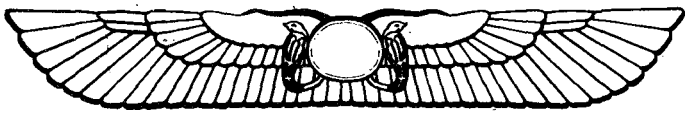
Gizemlerin dış görünüş olarak nasıl yansıtıldıklarını görelim. Örnek olarak Doğanın ve İnsanın *Yedili Yapısını* ele alalım.

Protagoras'ın "insan herşeyin ölçüsüdür" özdeyişinde de isabetle kaydettiği gibi İnsanın Doğanın anahtarı olduğu şeklindeki eski ilkeyi kabul edecek olursak, Teb Okulunun, İnsanın yapısı hakkındaki görüşüyle işe başlamamız gerekir.

Genel olarak *Ölüler Kitabı* denilen (zira mumyalarla ilgili olarak duvar resimlerinde,keten bandajlarda ve papirüslerde bu-

Sayfa 89 ►
Kalbin tartılması. Ani Papirüsü. British Museum. XIX. Hanedan.

lunmuştu) ama *Gizli Evin Kitabı* adının daha doğru olacağı yazılardan, büyük bir şans eseri olarak götürüldüğü British Museum'da harikulade bir şekilde teşhir edilen *Ani Papirüsü*'nün daha geç bir dönemde yapılmış ama daha net bir versiyonunu burada ele alalım: resmin en ortasında yer alan terazinin yanında, ölülerin bekçisi ve koruyucusu olan çakal başlı Tanrı Anubis, bir kefede görülen ve Adaleti simgeleyen Maat Tüyü kadar hafif olup olmadığını anlamak için ölünün kalbini tartmakta. Sağ tarafta Evrensel Yasayı, Bilgeliği ve canlılarla ölüleri Tedavi Etme Sanatını simgeleyen Tanrı Toth, kafası bir ibis kuşu şeklinde resmedilmiş olarak yer almakta; renkli bir kartonun üzerine bir fırçayla *Hükmün* ayrıntılarını kaydetmekte. Onun yanında yeralan *Kalpleri-Yiyen-Canavar,* kötü insanların düştükleri Kaosu temsil etmektedir. En sol tarafta, İsis'in çalgısını taşıyan bir kadın figürü şeklindeki Ana Tanrıça, yargılanmakta olan şahsın Ruhunu simgeleyen ve Tanrılarla aynı büyüklükte görülen bir diğer figüre eşlik etmektedir.

Şimdi de, bu papirüste pedagojik bir açıklıkla anlatılan ve İnsanı oluşturan "parçaları" tanımlayalım:

1) Terazinin yatay kolunun hemen altında, üzerinde bir insan başı bulunan dikdörtgen biçiminde bir taş veya yassı bir dörtgen görülmekte. Bu, hayatta iken insan biçiminde olup tepesinde insan başının yani zekânın yer aldığı fiziksel bedenin maddesi olan CHAT ya da KHAT'dır. Sadece bir madde parçası olarak hareketsizdir ve bir zamanlar insan görünümünde olan basit bir hammadde olarak tanımı, Avrupa'daki Rönesans simyagerlerine kadar gelen Kübik Taş'tır bu.

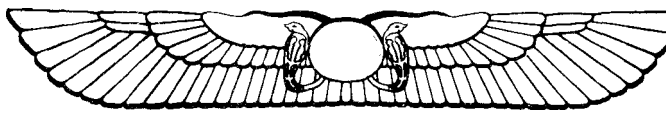
2) Terazinin sol kolundan aşağı doğru sarkan üçgen biçimindeki iplerin altında kırmızı bir Küp ya da Kalp görülmekte. Bu, fiziksel bedene hareket veren yaşam enerjisini, yani ölünün yaşamış olduğu hayatı simgelemekte, taşıdığı değişik adlar arasından seçtiğimiz ANKH, aynı zamanda Yaşamın Anahtarına da tekabül eden ve görünenle görünmeyen

arasında iletişim kapısı olma hassaslığını vurgulamak üzere bazen kırmızı boyayla çizilen başaşağı bir üçgen şeklinde kafası olan stilize bir insan figürü olarak resmedilir.

3) Terazinin Kalbi taşıyan kefesiyle dikey kolonu arasında görülen insan figürü, ölünün "Çifti" olan KA, duyguların yer aldığı, Ruhun görüntüsünü taşıyan ve yaşam boyunca fiziksel bedene biçimini veren vasıtadır. Adım atma pozisyonundadır, çünkü yürüyüp gidebilir, ışıklı bir hayalet gibi oradan oraya dolaşabilir ve hatta bizzat İnsana kefil olarak adalet isteyebilir. Erdemleri ona gökyüzünün Yollarını açmaya yetmediği zaman, bir süre Yeryüzünde dolaşmaya mahkûm edilerek hem

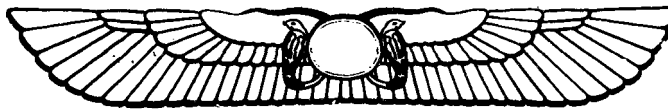
Anurkani'nin mezarı. Ölü, Heliopolis feniksinin önüne Ramessid Çağı.

Tanrıların hem insanların gözüne görünür. Daha ileride de değineceğimiz gibi, bunun olmaması için mumyalama esnasında bazı önlemler alınıyordu.

4) ve 5) Papirüste, terazinin Kalbi taşıyan kefesinin solunda yer alan bir çift kadın figürü, daha başka isimlerin yanı sıra AB ve BA adlarıyla da anılır. Genellikle biri çıplak diğeri giyinik, ya da biri çok sade bir giysi içinde, diğeri çok süslü giysilerle resmedilir. Bunlar, İnsan zihninin iki yönüdür: boş şeylerden arınmış olanı üstte, yoğun bir gösterişçilikle sıkı ilişkide olanı alttadır. AB, fikir ve arzuların çıktığı, kurnazlık ve spekülatör bencilliğin yer aldığı karmaşık yapıların bulunduğu kısımdır. BA ise, aksine, dünya işlerinin ötesine geçebilen Saf Fikirlerin çıktığı yerdir; küçücük görünmesine rağmen Yüce Işığı alabilir. Bireysel varoluşun bilinci demek olan Zihinsel-Ben'dir.Ama mükümmeliğe erişmemiş olan insanda, sanki ikiz kardeşlermiş gibi her ikisi de hâlâ beraber ve yanyanadırlar. BA, Manevî Dirilmenin beklendiği Oda, yani Gizli Yer'dir.

6) Manevi Dirilme, -Teb resimlerinde kırlangıçla şahin karışımı olan- insan başlı bir kuş biçiminde resmedilir. Menfis'de bir Yeniden Doğuş Kuşu olan Feniks yani Anka Kuşu olarak gösterilir. Teb'deki adlarından biri AKHU veya CHEYBI olup Kutsal Şeylere Karşı Sezgi'yi simgeler. Şifrelerden birinde, Beyaz Büyüye, Mucizelere ve Kutsal Olaylara yer veren Işıltılı Manevi Kısım, yani Ruhtur. Papirüste de gördüğümüz gibi, somut şeylerin tepesine konabilme yeteneğine sahip olmasının yanısıra, kuş olması nedeniyle kanat çırpıp yükselerek, Amon ya da Manevî Işığın aydınlattığı *Sihirli Dörtgen*'in yani *Öbür Dünya*'nın yüksekliklerine doğru da uçabilir. Bu *Öbür Dünya,* Kutsanmışların Evi olan Amen-Ti, kelime anlamıyla *Amon'un Toprakları,* daha doğrusu *Amon'un Ülkesi* ya da *Amon'un Büyük Evi* olup, mükemmel ve sağlam bir yerdir.

7) Ve nihayet sol taraftaki İsis'in simgesi Büyük Ana'nın önündeki büyük figür var: bu, Osiristleştirilmiş Ruh ATMU veya SAHU'dur. Osiris-Ani, yani Tanrı-İnsan olarak, kaybetmiş olduğu boyutlarını yeniden kazanma olasılığına sahiptir. En Büyük Gizemi, bizzat İnsanın Manevi Nedenini oluşturur. Başka başka bedenler içinde yeniden dünyaya gelmeler esnasında ve Doğadaki Büyünün, İnsanoğlunu insani ve evrensel yolculuğu boyunca almak zorunda bıraktığı değişik biçimler içinde bile değişmezliğini koruyan parçasıdır insanoğlunun.

Papirüsün üst tarafında görülenler, Mükemmel Küpleri üzerinde oturan, her biri ayrı niteliklerde olan çeşitli Tanrılardır ve hepsinin de elinde, insanlar için "karanlık" demek olan görünmeyende yürümelerini sağlayan WAS yani bastonlar vardır. Bu bastonlar Anubis'le ilgili olup, üst kısımları onun stilize edilmiş başı biçimindedir; alt kısımları ise ikiye ayrılarak bataklığın üzerinden yürüyebilen, kaosun çamurunu, *Düşmanları* ve *Açlığı* yenebilen *Kazın Ayaklarını* simgeler.

Bu Yedi İlke, bütün Mısır'da olduğu gibi Teb'de de Tapınakların ortak özellikleri arasında yer alıyordu. Tapınaklar hem Tanrıların, hem de yeniden Tanrı olmak isteyen insanların evleri olduğuna göre, şemalar benzerdi. Tapınakların, dışa yakın kısımlarının bir başka işlevi daha vardı: buraları, inananların toplanma yerleriydi ve şenliklerin niteliğine göre halkın katılımı da değişiyordu.

Bir noktaya açıklık getirmemiz -ya da hiç değilse, daha fazla yorum yapmadan sadece eski kaynaklardan edindiğimiz bilgileri aktarmamız- gerekirse, bugün inanıldığının aksine, eski Mısır'daki Rahipler, hangi dereceden olurlarsa olsunlar ve her zaman varolmuş olan, zamanın sonuna dek de varolacak olan insana has kusurları da bir yana bırakılacak olursa, halkı ezen din adamları olmayıp, kelimenin tam anlamıyla ve manevî yönüyle gerçek birer Peder niteliğindeydiler. "Sınıf mücadelesi" denilen şey XVIII. ve XIX. yüzyılların bir entellektüel icadı

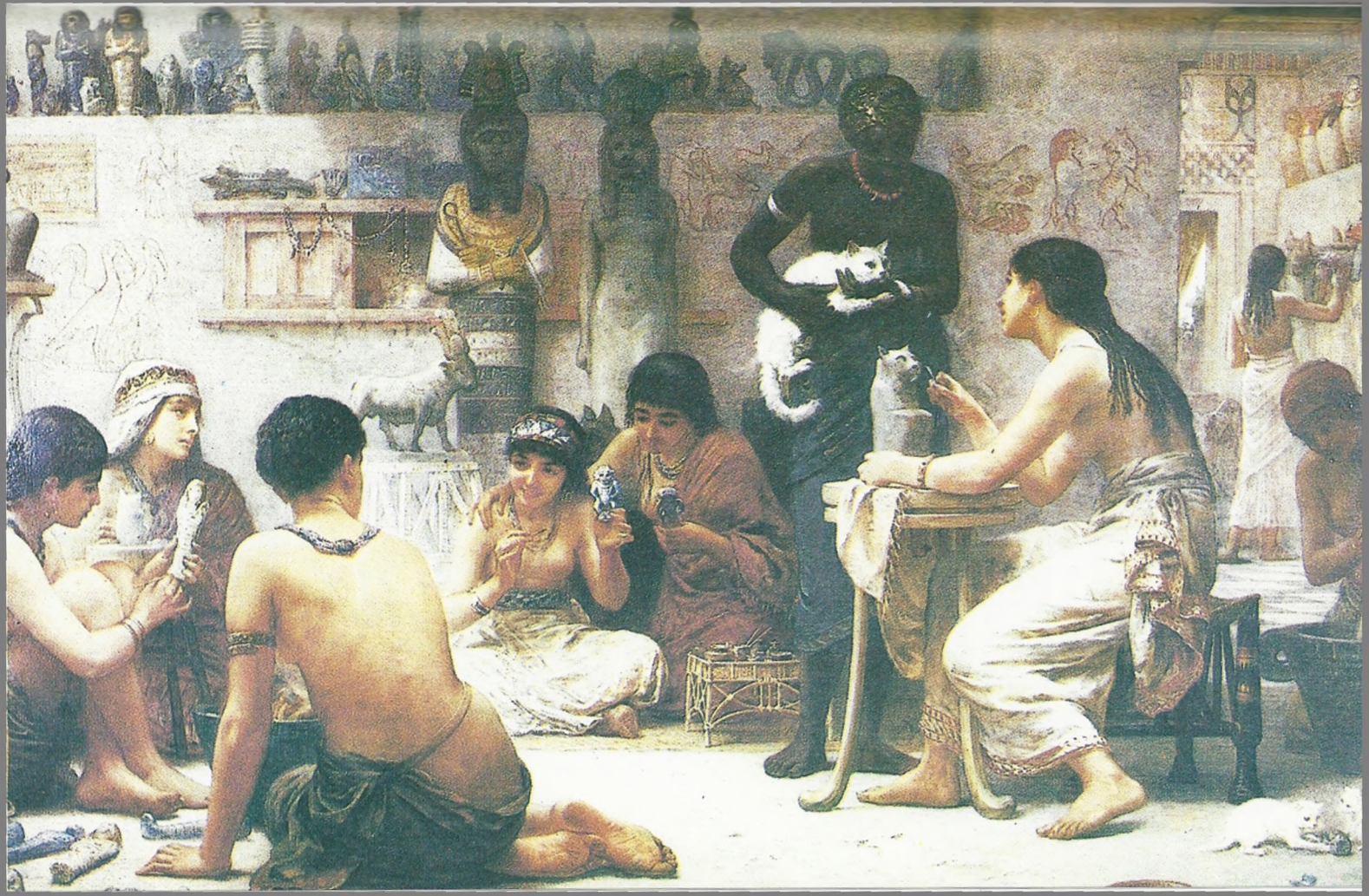

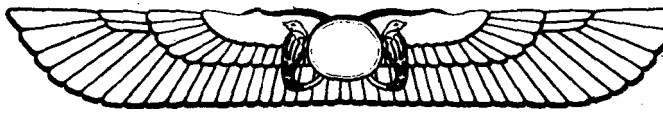
olup, XX. yüzyılda da dogmaya dönüşmüştür. "Sınıflar" diye bir şey mevcut olmayıp, tıpkı bir çocuk, bir ihtiyar, bir erkek, bir kadın arasında olduğu gibi farklılıklar vardır ve şu veya bu şekilde, insanî olduğu sürece daima kusurlarla dolu da olsa, var olan Sevgi ve Dindarlık ve Yaşayan bir Mistisizm, tüm insanları birleştirdiği gibi, bu birlik içinde güçlü olmalarını da sağlar. Mısırlılar için Dünya hareketsiz değil, hareket halindeydi ve bu hareketin ileriye ve yukarıya doğru gerçekleşerek, herkesin kendi Benliğini daha iyi kavrayabilmesi ve Yeryüzündeki yaşamın oluşturduğu bu harikulâde ve trajikomik maceraya mümkün olan en iyi şekilde katılmaları sağlanmaya çalışılıyordu.

Herhangi bir kimse bir Rahibin önünde diz çöktüğü ya da alnını Firavunun önünde tozlu yerlere dayadığı zaman, bunu, güçlü kişilerin karşısında olduğundan değil, onların temsil ettikleri şeyin önünde bulunduğundan yapıyordu... Yani sonuçta Tanrının önünde ve tüm o güçlü kişilerin de diz çöküp secde ettikleri Kutsal Tacın önünde bulunuyordu, ve bütün bunlarda, bugün hemen hemen unutulmuş olan bazı şeyler vardı: Sadakat, Tevazu, İyilik, Sevgi.

İnkalar'da ve geçmişteki daha başka pek çok kavimde olduğu gibi "tarihî" Mısır'da da üretilen herşey üç parçaya ayrılıyordu: biri, o şeyi yapan kimse için, biri Devlet-Firavun için, biri de Devlet-Rahipler için. Burada dikkatimizi çeken ilk şey, herhangi bir kimsenin ürettiğinin üçte biriyle yaşayabilmesidir... Ama şu satırların yazılmakta olduğu yıllarda kimsenin buna şaşmaması gerekir, zira günümüzde hiçbir şey üretmeden rahatlıkla yaşayan milyonlarca insan bulunmaktadır. Öte yandan Mısır halkının yoksul olduğunu düşünmek de pek

Sayfa 95 ►
Mezarlar için "ustabti" ve heykelcikler imal eden bir atölyenin temsili resmi.

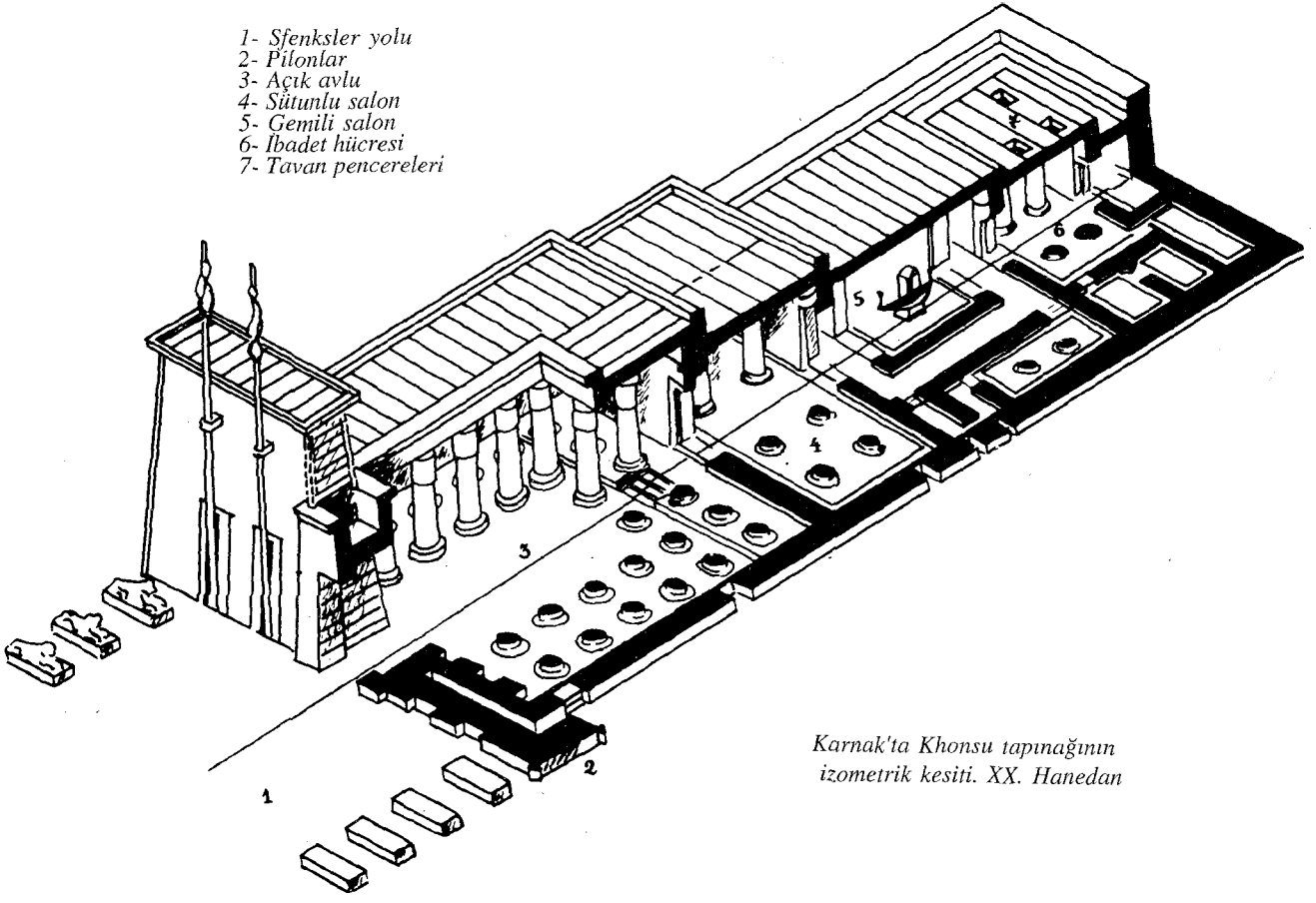
doğru olmaz. Çünkü onlar temel gereksinimlerinin tümünü sağlayabiliyorlardı, halbuki bugün yaklaşık bir milyar kişi için bunun böyle olduğu söylenemez. Ancak kuraklık yıllarına rastlandığı veya sınırlardaki savaşlar halkın zamanında ekim yapmasını veya hasat kaldırmasını engellediği zamanlar da olmuyor değildi işte o zaman sanki büyü yapılmışçasına, Nil'in suyu muazzam kaplarla taşınıyor ya da *Amon'un Zahire Ambarı*nda biriktirilmiş olanlar paylaştırılıyordu ve böylece, daha önce adak ve armağan olarak verilmiş olanlar bir tür tasarruf şekline dönüşmüş oluyordu. Sadece bayındırlık işlerinde veya devlet mekanizmasının yürütülmesinde kullanılan servet bunun dışında kalıyordu ki bunda da XX. yüzyılın son demlerini yaşamakta olan bizler için fazla şaşılacak birşey olmasa gerek. Eski Mısır'da köle bulunmadığını ileri sürerken, dişlerini gıcırdatarak ve sosyal haklarını arayacakları günü iple çekerek itaat eden bir halkın batıl inanç ve cehaletinden yararlanan üst düzeyde bir azınlığın halkı istismar etmesi şeklindeki popüler ve daha ziyade "sinemavâri" fanteziden gerçeğe daha yakın bir imaj yaratmak istiyoruz. Şayet açıklamalar bazı okuyucuların inançlarına ters düşüyorsa kusura bakmasınlar... Ama ne de olsa günün birinde çocuklara bir lahananın içinde dünyaya gelmemiş olduklarını söylemenin zamanı gelir. Bazen gerekli olan yalanlar da, diğer herşey gibi belirli bir süre geçerlidir.

Tapınakların bölümlerindeki sembolizmi açıklayabilmek için belirli bir Tapınağı ele alamayız, çünkü bu devasa eserler binyıllar boyunca öyle ilâveler ve onarımlar geçirmişlerdir ki, şimdi yapacağımız gibi basit bir gözlemde bize çok karmaşık görünebilir; bu nedenle, yapısını esas ve orijinal biçimine indirgeyeceğimiz Teb tipi bir tapınağı örnek olarak alalım.

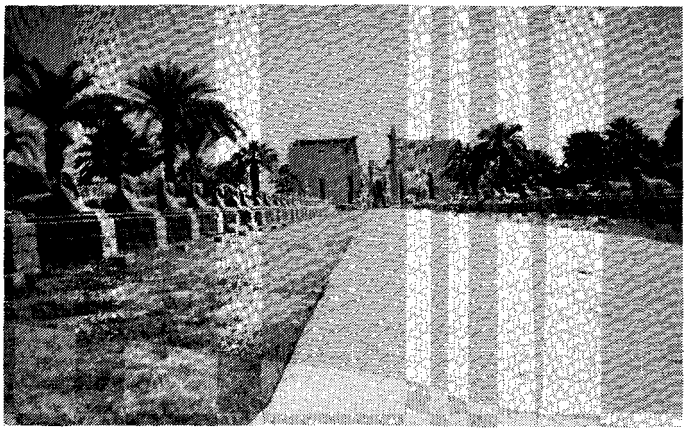
Bunda ve diğer inançlarda Evrenin imgesi olan Tapınakta, aynı şekilde yedi ana bölüm bulunur:

1) Giriş Yolu, bazen sfenkslerin, bazen de güneşi simgeleyen koç heykellerinin veya sadece dikilitaşların dizili olduğu

1- Sfenksler yolu
2- Pilonlar
3- Açık avlu
4- Sütunlu salon
5- Gemili salon
6- İbadet hücresi
7- Tavan pencereleri

Karnak'ta Khonsu tapınağının izometrik kesiti. XX. Hanedan

Luksor'da Sfenkster Yolu ve geri planda giriş pilonu. Yeni İmparatorluk.

geniş bir yoldur. Bunlar, asıl tapınağa giden yolu gösteren duruşlarıyla hareketsiz ama dikkatli varlıkları, yani *fiziksel olanı* temsil ederler.

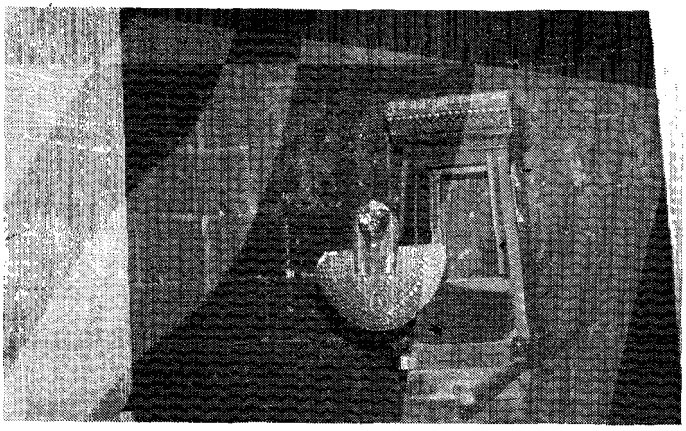
2) Pilon veya Pilonlar: insanın dünyasını ilâhi dünya ile hem birleştiren hem de ondan ayıran sütunlu girişlerdir. Güneş Işığını aksettiren geniş yüzeyleri, dış duvarlara dayalı direklerin tepesinde dalgalanarak yaşamı ve daimi hareketi anlatan kelamın dillerine benzeyen upuzun flamalarıyla *Kutsal Yere* giriş kapısıdır.

3) Etrafı sayısız sütunlarla çevrili açık avlu. Sütunların üzerleri hayatta yaşanan çeşitli heyecanları, zaferleri ve yenilgileri gösteren renkli kabartmalarla süslüdür.

4) Genellikle küçük ve içerlek olan Sütunlu Salonda, dış dünyayla iç dünya arasındaki bir köprünün çifte rolünü ifade

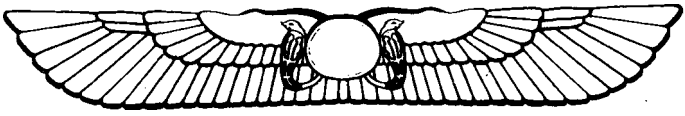
eden ışık ve gölge oyunları oluşur. Dip kısmı, nispeten dar bir kapıyla kapanır. Bunun ötesinde Gizem Dünyası vardır.

5) Teknenin Salonunda, bazen pırıl pırıl cilâlı taşlardan yapılmış bir mahfazanın içinde tutulan törensel bir tekne bulunur. Bu tekne, boyut değişikliği için gerekli olan bir araçtır, zira artık görünen yaşamdaki ağır ve hacimli boyutlar yoktur. Tanrı figürleriyle bezenmiş olan tekne, Yıldızlı Gökteki *Mavi Nil* üzerinde seyretmeye yarar. Çok zaman yarı saydam perdeler arkasında bulunur, büyü ve gizemlerle dolu buharlı sularda sey-

Gemi Salonu. Gemi biçiminde yapılmış, pruvasında Tanrı Horus'un heykeli bulunan alay tahtırevanı. Edfu tapınağı. Potelamios devri.

redildiği duygusunu verebilmek için etrafındaki buhurdanlıklarda tütsü ve daha başka değişik kokulu reçineler yakılır. Aslında, Tapınağın bir yeraltı odasında başka bir tekne daha bulunurdu,

ama şu anda onlardan bahsetmemizin gereği yok.

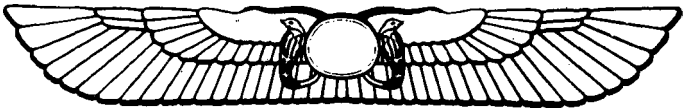
6) İbadet Odası diyebileceğimiz bir sonraki yer, Tapınağın arka kısmına gizlenmiş güneş ışığında yıkanmış inisiyatik bir yeraltı odası gibidir. Burası, Gizli Ayinlerin gerçekleştirildiği *Kutsal Mekan*'dır. Tamamlayıcı unsurlar olarak dip kısmına ve kenarlara yapılmış olan küçük ibadet yerleri, değişik törenlerde, kutsal eşyaların kutsanmasında ve Tanrıya Hizmet için yemin merasimlerinde kullanılır. Burada insanın Ruhu, bir bedenin içine hapsolmuş da olsa, daha doğrusu ona zincirlenmiş de olsa, tüm bilinçli ölümsüzlüğü içinde özgür ve güçlü olarak yükseklere erişir.

7) Tavandaki delikler, genellikle huni biçiminde olup, Güneş ışınlarını belirli zamanlarda içeri geçirerek, konumları itibariyle, çeşitli Tanrıların tasvirlerini veya yerdeki belirli noktaları aydınlatma olanağına sahiptirler, tıpkı binlerce yıl sonra Gotik katedrallerdeki vitrayların zemindeki gizli bazı işaretleri aydınlatmaları gibi.

Bu ana şema, değişik ibadet ve ayin yerleri ile tamamlanabiliyordu. Firavun ve yüksek rütbeli din adamları Tapınağa girmek için pilonlu kapıyı kullanmıyorlar fakat sol taraftaki bir girişten doğrudan doğruya Salona veya avluya girerek, saygılı bir sessizlik içinde bekleyen halkın sevgi ve bağlılık duygularına mazhar oluyorlardı.

Tapınakta yeraltı odaları bulunduğu gibi, arka kısımdaki teraslarda da bazı ibadet yerleri vardı.

Genellikle bu tipik plana uyan Tapınaklarda ilk büyük mağaralardaki gibi dam yüksekliği giderek biraz daha alçalmış, boyu da uzamıştır. Tapınağın yeraltı bölümlerinde yaşayan en yüksek rütbelilerin dışında kalan diğer Rahipler, yakınlardaki binaların hücre biçiminde yapılmış odalarında kalırlardı. Kutsal göller, sihirli bahçeler ve tepelerine orikalk denilen özel alaşımdan yapılmış bir tür metal kılıf geçirilmiş ve pirami-

don'un (dikilitaş başlığının) biraz altındaki belirli hiyerogliflerle kaplı dikilitaşlar (son derece ağır bir metalin de ilavesiyle altın ve gümüşün belirli oranlardaki karışımından oluşması dolayısıyla bugün bize yapılması imkansız gibi gelen bu alaşıma Yunanlılar electrum adını vermişlerdi), bütünü tamamlayan diğer unsurlardı.

İnsanlar gibi Tapınaklar da aileler şeklinde yaşıyorlardı. Nitekim, örneğin Karnak Tapınağı'yla Luxor'da olduğu gibi geniş caddelerle, ya da Nil nehrinin içindeki bazı "yollar" vasıtasıyla birbirlerine bağlıydılar. Ayrıca bazı yeraltı geçitleri de bulunurdu ki bunlardan hemen hemen hiçbiri varlıklarını günümüze kadar koruyamamış, büyük bir kısmı son Rahipler tarafından yok edildiği gibi bazıları da harabeler arasında veya kumların ve alüvyonların altında gömülü kalmışlardır.

Evler tek katlı ve nadiren iki katlı olarak yapıldıkları ve dış kısımlarında pek fazla süsleme bulunmadığı halde bu muazzam mimari yapılar, pırıl pırıl cilalı renkli taşları, flamaları, ahşap ve değerli madenlerden yapılmış kapılarıyla ta uzaklardan görülebiliyordu.

Maya tapınakları için yapılmış olduğu gibi, Mısır Tapınaklarındaki ailelerin yerleşim alanlarının de jeodezik bir yorumunun yapılması planlanmaktadır.

Değinilmesi gereken bir diğer unsur, Tapınaklarda olduğu gibi ek binalarda da bulunan Kütüphanelerdir. Buralardaki taşlar, tabletler ve papirüsler üzerinde sadece tarihi olayların dökümü değil, tüm doğa olaylarının ayrıntılı kayıtları da saklanmaktaydı. Tapınakların duvarları ve tavanları bile, astronomi, tarih, teoloji, büyücülük vb. konularda pek çok bilgi içermekteydi.

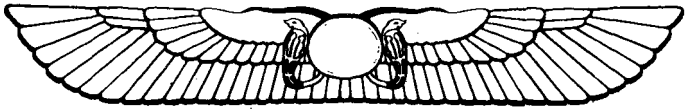
Nispeten daha geç dönemlere ait olan papirüsler ise bir bitkinin sapından üçgen olarak kesilen parçalardan elle yapılmaktaydı; bu parçalardan ayrılan liflerin ıslatılıp yumuşatılması ve dokunmasıyla elde edilen son derece sağlam

Bir papirüs parçası.

ve sert bir tür kağıt, üzerine ince fırçayla yazı yazılmaya ve resim yapılmaya çok elverişliydi. Bugün bile Kahire yakınlarında papirüsün nasıl yapıldığı isteyenlere gösterilmektedir ancak bu modern imalat, bazıları balmumu ve incecik talk pudrasıyla hazırlanan eski papirüslerin kalitesini tutmamaktadır.

En önemli papirüsler, -ilk yangında da tanık olunduğu gibi İskenderiye Kütüphanesi zamanında bile- asbest elyafından olması muhtemel yanmaz bir maddeden yapılmış mahfazalar içinde saklanırdı. Bizzat Kleopatra, atalarının (Yunanlıları değil Mısırlıları kastediyordu) bütün papirüsleri bu mahfazalar içinde tutmamış olduklarından şikayet etmiş, öyle yapmış olsalardı papirüslerin yangından etkilenmeyeceklerini ileri sürmüştür... İşte Mısır'ın kendisiyle beraber alıp götürdüğü bir sır daha, zira bu harikulade koruyucu mahfazaların izine rastlamış değiliz.

Papirüslerden ise günümüze binlerce parça kalmıştır ancak bütün olarak kalanı ya da çok sonraki devirlerde günlük muhasebe kayıtları veya yazışmalar için tekrar kullanılmamış olanları pek azdır.

Şunu da ilave etmek gerekir ki, Tapınaklarda muhafaza edilen çok önemli eski papirüsleri okuyabilmek sadece üzerlerindeki değişik türlerdeki hiyerogliflere değil (zaten bunların büyük bir kısmı okunamamışlardır), resimlerde kullanılan renklere de bağlıdır. Ayrıca belirli aralıklarla atlamak suretiyle ya da tersinden okunacak şekilde şifrelenmiş pek çok yazı da mevcuttur. En basit skarabe mühürlerde bile, genellikle uzmanları boşu boşuna uğraştıran gizli cümleler ve bilgiler bulunmaktadır.

MUMYALAMA VE MEZAR SUNULARINDAKİ EZOTERİK AMAÇ

Bu konuya daha önce çok kısa bir şekilde değinmiştik. Şimdi biraz daha geniş olarak ele alalım.

Tarihte mumyalama olayının görüldüğü yegane yer Mısır değildir; diğer eski kavimler de, değişik tekniklerle dahi olsa, ölülerini mumyalamışlardır. Mısır'da da yüzyıllar geçtikçe mumyalama tekniğinde değişiklikler olmuştur, nitekim daha önce de belirttiğimiz gibi, "tarihi çağ" diyebileceğimiz zamanın başlarında sadece Firavunların ve Büyük Rahiplerin kutsal vücutları mumyalanmaktaydı.

Aynı şekilde şunu da bir kez daha belirtelim ki, Mısırlılar için ölüm ve yaşam, çok sonraları söylenen bir atasözündeki gibi, aynı paranın iki ayrı yüzünden başka birşey değildir. Sadece bir tek Yaşam vardır... Bu da hayat ve ölüm demek olan iki ayağı üzerinde geçer gider... Ve gidilecek yol olduğu sürece de aynı çevrimi yineler, sonunda Dünyanın Ruhu olan Güneş Tanrısı Amon-Ra ile birlikte, Dünyanın Kralı *Tek-ayaklı-Osiris*'in Evrendeki mekanında eriyip gider. Efsaneye göre ilk

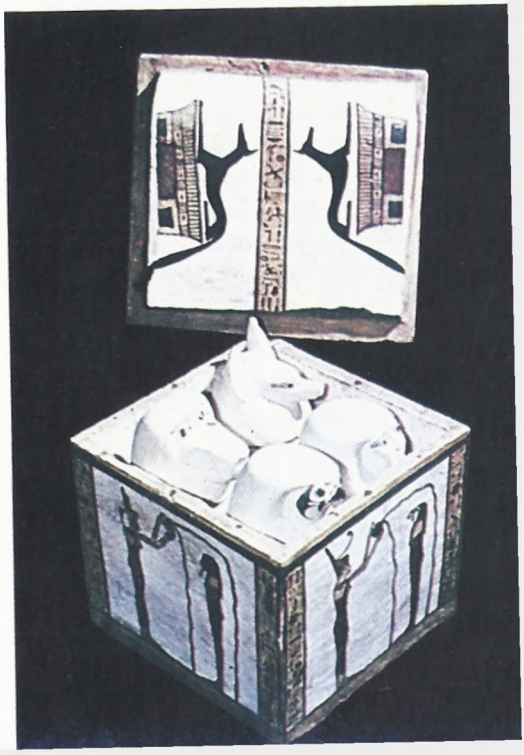

mumyalama, bizzat -tarihöncesi çağın tanrısı olan- Anubis tarafından, şiddet tanrısı Seth'in öldürüp parçaladığı Osiris'in cesedi üzerinde gerçekleştirilmiş ve bu operasyonda Osiris'in kızkardeşi ve karısı olan Büyücü İsis de ona yardım etmiştir. Ancak Osiris'in cinsel organı bulunamamış (mumyalarda rastlanılan bazı eksikliklerin izahı da budur) ve Ruhun Büyük Kuşu Ulu Tanrı Horus daha sonra onu bulunca pençeleri arasında alıp götürerek kanatlarından biriyle Bakire İsis'in omuzuna dokunmuş ve onu oğlu Horus'a gebe bırakmıştır. Osiris'in cinsel organı Nil'de kaybolmuş (ve nehirle özdeşleşmiş), Büyük Horus'un da evrendeki evine dönmesinden sonra İsis, yeni doğan oğluna (ki tüm Tanrı Çocukları gibi bir Bakireden doğmuştur), Yeryüzü ve Gökyüzünü birleştirebilmesi için, bizzat kendi adı İsis'in de ima ettiği *Basamak-Basamak* yani *Merdiven* anlamına da uygun olarak, bazı olağanüstü Güçler bahşetmiştir. Genç Horus, babasının katili -ve aynı zamanda Osiris'in kardeşi- olan Seth ile savaşmış ve onun kaçarak Timsah-Tanrı Sebeck biçiminde göllerin derinliklerinde saklanmasına neden olmuştur. Horus bu savaşta bir gözünü kaybetmiş, ancak bu göz daha sonra hayat bularak, canlılara karşı bitmez tükenmez merhamet gözyaşları döken Koruyucu Göz Wedjat olmuştur.

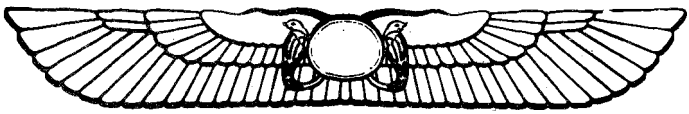
Bu Gizem Ayini sonradan Yeryüzünde de aynen taklit edilmiştir. Ölen bir Firavunun, bir Prensin, bir Prensesin, bir Rahibin ya da herhangi bir şahsiyetin vücudu, Ruhuna yardımcı olan bir takım ayinlerden sonra bazen küçük bir heykelin veya çömleğin içine "yerleştirilerek" (bir şişeye kapatılmış Cin ile ilgili Arap kökenli masal acaba buradan mı geliyor?) şu anda ayrıntılarına girmeye gerek olmayan uzun ve son derece karmaşık bir işleme tâbi tutulurdu. Ölünün vücudu, hem kutsanmış hem de antiseptik olan sularla, ağzı, gözleri ve kulakları hariç olmak üzere tüm deliklerinden girilmek suretiyle içten ve dıştan iyice yıkanırdı. Burnunun etli kısmı büyük bir maharetle kaldırılır, bir tür kancanın yardımıyla, beyni azar azar

Osiris'in yeniden birleştirilen vücudunu mumyalayan Tanrı Anubis.

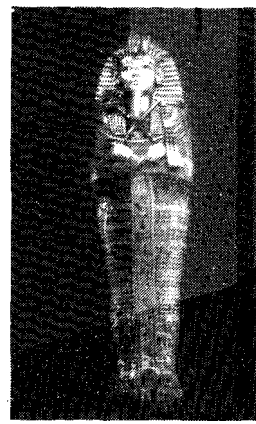
Ölünün iç organlarının muhafaza edildiği çömleklerin konulduğu bir sandık.

burun deliklerinden dışarı çıkarılırdı. Karnının sol tarafına açılan bir delikten, kalbi ve akciğerleri de dahil olmak üzere tüm iç organları boşaltılır, çıkarılan bu organlar defalarca yıkanıp bazı işlemlere tâbi tutularak tertemiz bir hale getirildikten ve hoş kokulu esanslara batırıldıktan sonra, Yunanlıların *canope* dedikleri ve kapakları Horus'un dört oğlunu (yani Dört Öğeyi ve Dört Gücü) simgeleyen dört çömleğe yerleştirilirdi: bunlardan biri çakal kafalı Duamutef, biri kuş kafalı Kebebsenuf, biri köpeğe benzer bir tür Maymun başlı Hapi, sonuncusu da İnsan başlı İmset'tir. Bu sonuncusu, Yeni İmparatorluğun son zamanlarında, ölen şahsı temsil eder olmuştur, örneğin Tutankhamon mezarından Kahire Müzesine getirilen 3610 numaralı parçadaki insan başı, muhtemelen Smenkhkare'den esinlenilerek yapılmıştır zira daha ileride göreceğimiz nedenlerle bu mezarda, defnedilen Firavunla doğrudan hiçbir ilişkisi bulunmayan birçok eşya birikmişti.

Bu dört çömlek, özel bir sandığın içine dikine yerleştirilirdi. Ra'ya olduğu gibi ölüye de, dört tanesi çömleklerin içine kapatılmış, biri de sandukanın içindeki mumyaya bağlı olan beş adet Cin yardım ederdi. Osiris'le ilgili olan altıncı Cin, ölünün "çifti" olan Ka'nın, kapatıldığı mezar odasının duvarında bulunan ve bazen yazılarla -benim şahsen tanık olduğum bir tanesinde de bir göktaşının son derece manyetik parçalarıyla- güçlendirilmiş sahte bir kapıdan kaçıp gitmesine yardımcı olurdu. Yedinci Cin en ezoterik olanıydı ve hiçbir zaman adından söz edilmeyen bu Cinin, ölünün Kalbinin tartılması esnasında özel bir görevi vardı.

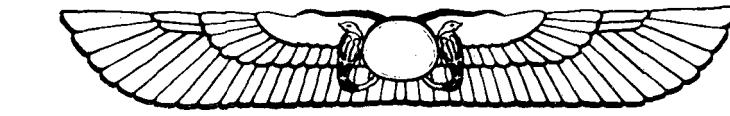
Bu şekilde hazırlanan ölü, inanılmaz uzunluktaki keten sargılarla, törensel bir şekilde ve çaprazlama olarak dikkatle sarılır, bu bandajın üstüne ve mermer desenli kukuletayla kefenin içine, bedenin Ruhu izlemesini önlemek üzere bazı büyülü yazılar ve muskalar yerleştirilirdi. En sonunda da ölünün iki bacağına Osiris pozisyonu verilerek tek bacakmış gibi

Mumya biçiminde bir sanduka. Her bir "canope" çömleğinin içerisinde, ölünün iç organlarının muhafaza edildiği bir tür küçük sanduka bulunurdu. Tutankhamon mezarı. XVIII. Hanedan. Kahire Müzesi.

bağlanırdı. Ayak tabanlarındaki deri çıkarılarak, papirüs veya ketenden yapılma ve yanlış bir adım atmaması ya da yeryüzüne geri dönmemesi için bazen üzerlerinde gözler bulunan sandaletler giydirilirdi. Gerçek kalbinin yerine topraktan, taştan ya da başka bir kutsanmış maddeden yapılmış bir kalp konur ve böylece orada cismani olmayan bir yeniden doğma simgesi bulunması sağlanırdı. Kollar, ölünün rütbesine, cinsiyetine ve ayrıca "güzel kokulu ilaçlara batırma" anlamındaki tahnit işleminin gerçekleştirildiği çağa göre değişik pozisyonlarda çapraz olarak kavuşturulurdu.

Ölünün vücudunda dirilmeyle ilgili işaretler bulunması ve yanıbaşına da çeşitli silahlar, ev eşyaları, yiyecek ve içecek konulması nedeniyle, Mısırlıların *Kıyamet Günü* geldiğinde tıpkı bir robot gibi yerinden kalkıp cismani yaşamın nimetlerinden yararlanacağı şeklinde yanlış bir imaj yaratılmıştır. Böyle bir düşünce her halde Mısırlıları dehşete düşürürdü: halkı batıl inançlarından, Rahipleri de ilim irfan sahibi olduklarından

dolayı. Sadece şu anda yaşamakta olduğumuz materyalist kültür biçimi içinde, yaşlı insanları, hastalıklarına çare bulunduğunda, doğal çevrelerinden tamamen kopuk ve geçici bir hayata yeniden döndürmek ümidiyle onları bir tür kış uykusuna yatırmak düşünülebilir. Hıristiyan inancında da bedenin yeniden dirilmesi diye bir kavrama yer yoktur, zira Doğa üzerindeki derin gözlemleri, çevrimlerin yasasını ve aynı Ruhun yeni, sağlıklı ve genç bedenler içinde yenilenmesi ya da yeniden doğmasını öğretmiştir onlara.

Yeryüzünde gerçekleştirilen bu ayin, Amenti denilen *Öbür Dünya*'ya da yansıma amacını taşıyordu. Düşünce biçimleri sadece bu Dünyada değil, tabutların üzerinde ve Kutsal Kitaplarında yer alan Amenti Planlarında da görebildiğimiz gibi, *Öbür Dünya*'da da Tapınaklar ve Yollar inşa edilmesini gerektiriyordu; sözkonusu Kutsal Kitaplarda Ruhun hem buradaki hem de öbür taraftaki yaşamda karşılaşacağı bahtsızlık kapılarından geçebilmesi için bazı öğütler veriliyordu.

Bu yaşama örnek olarak, Gerçeğe Talip herhangi biri için spiritüel bir rehber abidesi olan *Olumsuz İtiraf*'ı ele alalım:

OLUMSUZ İTİRAF. I. (Nu Papirüsü)
Selam, ulu Tanrı, Hakikatın ve Adaletin Efendisi,
Kudretli efendim: sana geldim.
İzin ver senin parlak güzelliğini seyredeyim!
Senin sihirli Adını biliyorum ve
günahkarların kanlarıyla beslenen
(Tanrı Unnefer)'in önünde günahların hesabının verildiği gün,
Gerçek ve Adaletin büyük Salonunda seni çevreleyen kırkiki Tanrının(1) adlarını da biliyorum.

(1) Kırkiki Tanrı, bir ruh Osiris'in önünde yargılandığı zaman Jüri'yi oluşturuyordu. Bir diğer sekliyle "99 İsim" dirler.

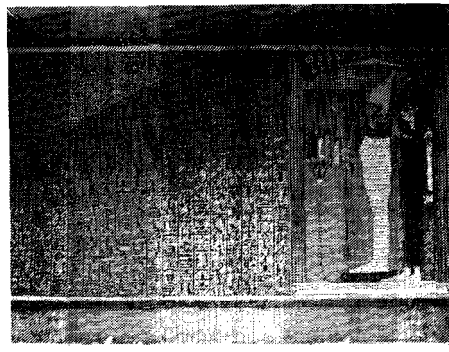

Senin adın: "Gözleri-ikiz-kızkardeş-Tanrıçalar-olan-Evrensel-Düzeninin-Efendisi"(2)

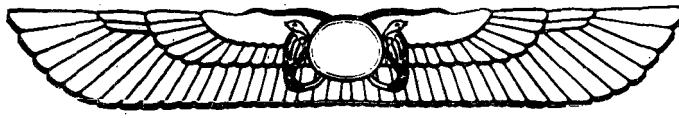
Böylece kalbimdeki hakikati ve Adaleti getiriyorum sana,
çünkü ondaki tüm Kötülüğü söküp attım...
İnsanlara kötülük etmedim.
Ailemin fertlerine karşı şiddet kullanmadım.
Hakkın yerine Haksızlığa başvurmadım.
Kötü insanlarla ilişki kurmadım.
Suç işlemedim.
Kendi yararıma başkalarını aşırı çalıştırmadım.
İhtiraslarım uğruna entrikalar çevirmedim.
Hizmetkarlarıma kötü davranmadım.
Tanrılara sövmedim.
Yoksulu yiyeceğinden etmedim.
Tanrıların lanetleyeceği davranışlarda bulunmadım.
Bir efendinin hizmetkarına kötü davranmasına izin vermedim.
Başkalarına acı çektirmedim.
Hiç kimseyi aç bırakmadım.
Hemcinslerimi ağlatmadım.
Kimseyi öldürmedim, kimsenin öldürülmesini emretmedim.
İnsanların hastalanmalarına neden olmadım.
Tapınaklardaki sunuları almadım.
Tanrıların ekmeğini çalmadım
(Kutsal Ruhlara) Khus adanmış adaklara el uzatmadım.
Tapınakların kutsal sınırları içinde utanılacak hareketlerde bulunmadım.
Sunuların miktarını azaltmadım.
Gayrımeşru yollara başvurarak
ya da başkalarının haklarını gaspederek
kendi gücümü artırmaya çalışmadım.
Terazinin taşlarıyla ya da ibresiyle oynamadım.

(2) İsis-Nephtis ve bir diğer şifrede Nur-Nut (aynı konuda beş ayrı şifre daha bulunmaktadır),

Çocuğun ağzından sütünü almadım.
Kırlardaki sürülere sahip çıkmadım.
Tanrılara adanmış kuşları tuzak kurup avlamadım.
Ölü balıkları yem yapıp balık avlamadım.
Akması gerektiğinde suyun önüne set çekmedim.
Yanması gerektiğinde ateşi söndürmedim.
Et sunma kurallarını ihlal etmedim.
Tanrıların Tapınaklarına ait olan sürülere sahip olmaya kalkışmadım.
Hiçbir Tanrının tezahürüne engel olmadım.
Ben saf ve temizim! Temizim! Temizim! Temizim!
Büyük Heracleopolis Feniksi Bennu gibi arınmış durumdayım.
Çünkü Yeryüzünün İlahi Efendisinin huzurunda,
Ra'nın Gözünün Heliopolis'de doruk noktasına ulaştığı kutsal gün,
Tüm İnisiyelere hayat veren Nefeslerin Efendisiyim ben,
Ra'nın Gözünün açıldığını (Heliopolis'de) Annu'da gördüğüm için,
Ne bu Yörede bana herhangi bir kötülük gelebilir, ey Tanrılar!
Ne de sizin bulunduğunuz Hakikat ve Adalet Salonunda.

Bir papirüs parçası. "Ölüler Kitabı"ndan Olumsuz İtiraf Sahnesi

Çünkü Hakikat ve Adaletin ulu tanrısı
Maat'ı çevreleyen Tanrıların Adlarını biliyorum ben.

Ve *Kapılar Kitabı*'yla birleşerek genel olarak *Ölüler Kitabı* diye anılan aynı kitaptan alınan aşağıdaki parçalar, Ruh için yazılmıştır:

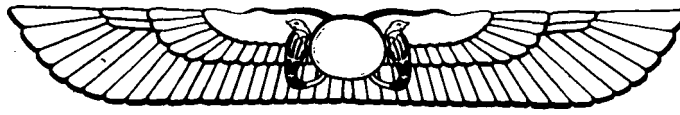
RUHUN GÜN IŞIĞINA DOĞRU ÇIKMASI

Gökyüzünün Kapıları benim önümde açılıyor
ve Yeryüzünün Kapıları artık benim geçişimi engellemiyor..
Açın Keb(1) Kapısının Kilitlerini!
Bırakın gireyim Birinci Bölgeye!
Elbette, Yeryüzünde beni kuşatıp koruyan
ve adımlarıma yol gösteren görünmez kollar
benden uzaklaştılar.(2)
Kanallar ve akarsular bölgesi beliriyor gözlerimin önünde
ve burada istediğim gibi dolaşabilirim...
Elbette, Kalbim "ib" in ve "hati" nin(3) Efendisiyim ben.
Kollarımın, bacaklarımın, ağzımın,
tüm Vücudumun Efendisiyim,
mezar sunularının Efendisiyim,
Suyun, Havanın, Kanalların, Nehirlerin Efendisiyim,
Toprağın ve onun üzerindeki Saban İzlerinin Efendisiyim,
Aşağıdaki Dünyada

(1) Yeryüzünün Tanrısı olan Keb, ölüyü ilk adımlarında koruyarak öbür dünyada önemli bir rol oynar.

(2) Sorumluluk ve özgürlük üzerine inisiye tarafından kabul edilen bir cümle,

*(3) "Hati" **geçmiş** yaşamdır, değişmez Karma'dır, fiziksel kalptir, bilinçaltı ve içgüdüsel yaşamdır. **Gelecekteki** Kader ve olasılık demek olan "ib", açık bir iradenin ve vicdanın bulunduğu, arzu ve tutkularla dolu olan bilinçli kalptir*

benim için çalışacak olan büyülü Varlıkların (1) Efendisiyim.

Yeryüzünde benden istenebilecek herşeyin üzerinde
kesin olarak kudret sahibiyim.
Ey siz ilahi Ruhlar!
Şu sözleri benim için mi söylediniz?:
"Keb'in kutsal Ekmeğini yiyerek
sonsuz Yaşama katılsın!"
Sevmediğim şeyleri alın önümden götürün!
Benim kutsal ekmeğim beyaz Buğdayla yapılmış olacak,(2)
içkim Kapi'nin kırmızı buğdayından çekilmiş olacak,
Güneş Diskinin prensesi Hathor'un kutsal ağacı olan
palmiyenin dalları altında
temiz ve kutsal bir yerde yaşayacağım.

İşte, kolları arasında Toth'un(3) kutsal Sözlerini içeren Kitapla birlikte,

Heliopolis'e(4) doğru ilerlemekte.
Elbette, Kalbim "ib" in ve "hati" nin Efendisiyim ben,
Kollarımın, bacaklarımın, ağzımın Efendisiyim,
Suyun, Kanalların ve Nehirlerin Efendisiyim,

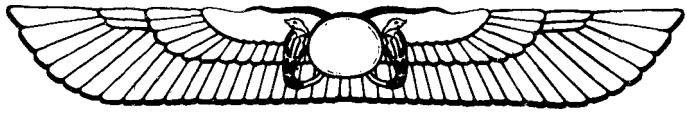
Aşağıdaki Dünyada bana hizmet eden sihirli Varlıkların Efendisiyim.

(1) Mezarlarda bulunan ve ("çağırılınca yanıt veren" anlamında) ***ushapti*** *adıyla bilinen heykelcikler. Öte Tarafta, Aşağıdaki Dünyada ölüden istenilen tüm işleri büyü yoluyla üstlenirler.*

(2) Katı ve sıvı olan iki tür birleşim, Güneşe ait olan kırmızı ve Aya ait olan beyaz renklerin oluşturduğu simgelerle ifade edilirdi.

(3) Yaratıcı ve sihirli sözleri (Logos) ve aynı zamanda yazılı Kelimelerin Tanrısı.

(4) Coğrafi yerlerle ilgili olarak, yeryüzündeki bilinen Mısır'a değil, onun Öbür Dünyadan yeryüzüne yansıyan prototipine atıfta bulunulmaktadır.

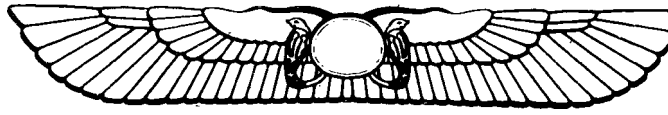

Yeryüzünde olduğu gibi Aşağıdaki Dünyada da
benden istenebilecek herşeyin üzerinde
tam bir kudret sahibiyim.
Eğer beni sağa koyarlarsa, sola doğru giderim;
eğer beni sola koyarlarsa, sağa doğru giderim.
Oturarak ya da ayakta, Havanın canlandırıcı Nefesini soluyorum.
Elbette, Ağzım ve Dilim... İşte bunlar benim rehberlerim!(1)

Ruhun besleyebileceği en yüksek umut, hiç şüphe yok ki çok uzun bir süre Yeryüzüne dönmeme umuduydu, ancak Üstün Varlıklar hariç, Yeryüzüne dönüşün kaçınılmaz olduğu da bilinirdi, zira Ruh Saf Manevi Işığa dönüşebilmek için yeterince mükemmele erişmiş değildi.

Mezar sunuları, ne tip olursa olsun, fiziksel kullanım için idiler. Mısırlılar herşeyin bir *çifti* olduğuna inandıkları için, bunların mezara konmasındaki amaç *çiftlerinin* Ruha eşlik etmelerini ve tıpkı *Yeraltı* Güneşi ya da Okült Güneş gibi karanlıklarda katetmesi gereken uzun Yolda işlerine yaramaları idi. Bu yüzden, cenaze alaylarında ve âyin hazırlıkları esnasında Ruha çeşitli yiyecekler sunuluyor ve bu sunular daha sonra bizzat ayine katılanlar tarafından bir tür paylaşma ayinindeki gibi yeniliyordu. Sadece mezarların girilemeyen bölümünde saklanan sunulara el sürülmüyordu. Ancak mezar Tapınaklarda ve *Öteki Teb*'in Ölüler Vadisindeki mezar komplekslerinde, Anubis Birliği Rahiplerinin cenaze alayları düzenleyerek, mumyalanmış Firavunlar için çiçekler, parfümler, yiyecek, içecek ve ilahiler sunduklarını ve bunlar için ön odaları Tapınak gibi kullandıklarını biliyoruz. Tören sona erdikten sonra, çiftinden "ayrıldığı" kabul edilen maddeler geri alınarak, yakınlardaki kuyulara gömmek

(1) Ağız ve dil (ve aynı zamanda gırtlak), Toth tarafından mükemmelleştirilip sunulan sihirli konuşma organlarıdır; ölü için mükemmel bir ***savaşım silahı*** *niteliğindedir.*

suretiyle törensel olarak yok ediliyor (nitekim günümüz arkeologları bu kuyulardan pek çoğuna rastlamışlardır), şayet yiyecek nevinden sunular varsa, bunlar törene katılanlara ve vadinin bekçilerine ikram ediliyordu. Cenazesi uzun mezar koridorunun dibinde yatmakta olan Ruha getirilmiş olan "armağan" lar dikkatle toplanılmasına rağmen, ilk arkeologlar ufak tefek bazı yadigârlara rastlamışlar, bunlar arasında en duygulandırıcı olanlar, Ramazan bayramı esnasında Müslümanların hâlâ kullandıkları türden küçük çelenkler olmuştur.

Cenaze törenlerinde Rahiplerin yaptıkları ayin ve büyülere, veya bedenden ayrılan Ruha ne olduğu hakkında sahip oldukları bilgi ve öğretilere gelince, bunların hemen hemen hepsi kaybolmuştur; ya kutsal ve gizli addedilen şeylerin kasten saklı tutulması yüzünden, ya da örneğin İskenderiye Hamamlarını milyonlarca papirüsü yakarak ısıtmaya kalkışabilen insanların aptallığı yüzünden.

Güneş-Ruhun, gecenin Oniki Kapısından yani saatinden sembolik geçişiyle ilgili bazı şeylerin günümüze kadar geldiğini gördük. Sadece en kolay ulaşılabilir bir kaynağı belirtmek gerekirse, bu bilgiler, hem bu dünya hem öbür dünya için öğütlerle birlikte *gizli yolların* vb. tanımlarını da içeren ve I. Tutmosis zamanından beri bilinen *Ölüler, Gizli Ev* veya *Aduat Kitabı* denilen yazılarda aktarılmaktadır. Oniki Kapıdan nasıl geçmek gerektiğini öğreten *Kapılar Kitabı* Hüremheb zamanından beri bilinmektedir. Bunlardan başka, Güneş Tanrısının yetmişbeş değişik isimle anıldığı *Güneş Ayinleri Kitabı* ile ölen bir kimsenin heykeli ve vücudu üzerinde yapılacak büyü yöntemlerinin tarif edildiği *Ağzın Açılması Kitabı* da bulunmaktadır.

Bu satırları yazdığımız sıralarda mevcut eserlerin başlıcaları olan bu Kitaplar, ancak Yeni Krallıktan ve hatta daha geç devirlerden kaldığı bilinen versiyonlardır. Daha eskiler hakkında hiçbir şey bilinmemektedir, sadece bazı papirüs

parçaları bulunmakla beraber, uzmanlar genellikle bunların *Kitaplar*'la ilgili olup olmadıklarını dahi saptayamamışlardır. Her durumda, sırlar sır olarak kalmaya mahkumdur ve şunu hatırlatmakta yarar var ki başlıca şifreler asla yazıya dökülmemiş olup, inisiye edenin ağzından inisiye'nin kulağına aktarılmışlardır. Ya da, kısa ömürlü bir dizi geometrik şekiller halinde Evrensel bir Dil olarak ifade edilmiştir ki bu şekillerden bazıları hiyeratik yazıdaki işaretleri oluşturmuştur.

Ağzın açılması töreni. Yazıcı Hunefer'in Ölüler Kitabı. XIX. Hanedan. Biritish Museum.

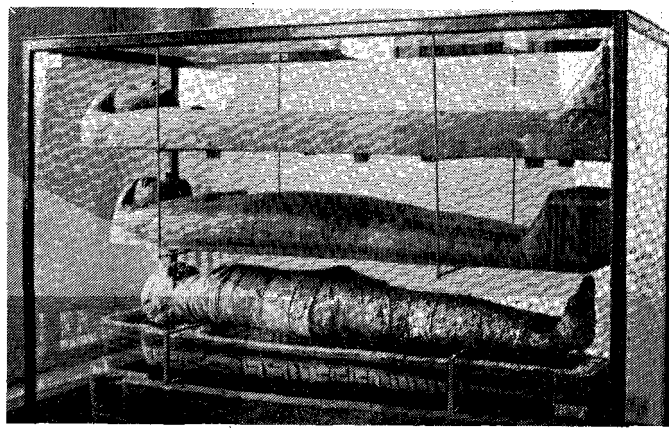
LAHİTLERİN OKÜLT ANLAMI

Eski Mısır'a merak sarmış amatör tarihçilerin genellikle hiçbir ayırım yapmadan tüm sanduka ve lahitler için kullandıkları bir cins isim olan *sarcophagus*, uzmanlar için aynı şey değildir.

Aslında bu kelime Yunan kökenli olup "et yiyici" anlamındadır, bunun nedeni de ya bu meraklı kavmin gözlemleri sonucu, bir sandığa kapatılan cesedin bir kaç yıl içinde kemiklerden ibaret kaldığına tanık olmaları, ya da o devirlerde Asya kökenli bir taşın etleri yiyip bitirme, tabutlar sözkonusu olduğunda da ölünün etlerini yok etme özelliğine sahip olduğuna inanmalarıydı.

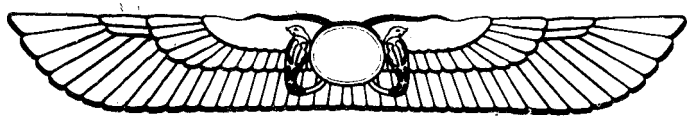
Bu nedenle, Mısır'dan bahsederken, *sarcophagus* denilince sadece mumyayla doğrudan temas halinde olan tabut kastedilir. Önemli cenazeler söz konusu olduğunda bu tabutların birçoğu birbirinin içine yerleştirilmiş olurdu. İlk tabutlar genellikle tahtadandı, ancak daha geç devirlerde kalın kartondan yapıldıkları da oluyordu. Sadece en dıştaki tabut taştan yapılmış olup diğerleri

gibi insan vücudu biçiminde değil, dikdörtgen bir kutu şeklindeydi. Ancak çok istisnai hallerde, örneğin bir Firavunun cenazesinde, tabut birbirinden büyük başka tabutların içine yerleştiriliyor, en sonunda da hepsi birden, bir veya birkaç tabutun içine konuluyordu.

Tapınak bekçisi Usirmose'nin çifte tabutu. Musée du Cinquantenaire, Brüksel

Ne yazık ki henüz arkeologların dikkatini gereği gibi çekmemiş olan daha ender rastlanır hallerde, tabut metalden yapılmış oluyor, ancak bunun Tutankhamon'un mezarındaki gibi altından olması gerekmiyor, Yunanlıların *electrum* dedikleri madenden de yapılabiliyordu. Bu ezoterik tabutlardan bir tanesi, uzun bir süre pek değerli olmayan eşyalar arasında durduktan sonra nihayet geçenlerde Kahire Müzesi'nde değerine yaraşır ve muhafazalı bir yere konuldu. Biçimi tam olarak insan vücudu gibi olmayan bu tabut, Şahin Tanrı Horus ile insanın ayinsel görünümünün esrarengiz bir karışımını andırmaktadır. Büyük Rahipler için yapılmış olduğu anlaşılan bu tabutlar çok özel bir

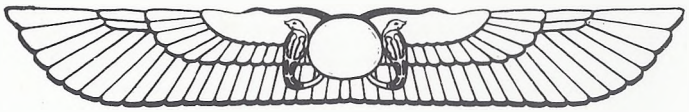

şekilde hazırlanmışlardır, bu yüzden metal alaşımla gerçekleştirilen Sihirli Biçiminin bozulmaması için büyük bir özen ve dikkat gösterilmesi gerekmektedir. Okuyuculardan birçoğuna bu husus batıl bir inanç gibi gelebilir ve bunun akademik bir kimsenin araştırmalarında yersiz bir düşünce olduğunu söyleyebilirler; ancak XX. yüzyıl Üniversitelerinin bu konularda pek az şey öğrettiklerini, hatta hiçbir şey öğretmediklerini bilenler de gereksiz gururu bir yana bırakılacak olursak, yine akademik kariyer sahibi olan bizleriz. Bu durumu gereğinden fazla abartmaya ya da iyimserliğimizi kaybetmeye gerek yok. XV. yüzyıla kadar Üniversitelerde Dünyanın yuvarlak olduğu da öğretilmediği gibi, Güneşin etrafında döndüğünden de XVII. yüzyıla kadar bahsedilmemiş, parapsikolojik olayların gerçek olduğundan ise XX. yüzyıla kadar söz edilmemişti. Bugün sadece modaya karşı herhangi bir hipoteze yer verilmemesi nedeniyle gereksiz yere hor görülen veya reddedilen pek çok şeyin zaman geçtikçe hüsnü kabul göreceği muhakkak.

Kolay anlayabilmek için insan biçiminde yapılmış bir tabut veya sandukayı örnek alacak olursak, genellikle hem dışının hem de içinin hiyeroglifler ve büyülü işaretlerle kaplı olduğunu görürüz. İç kısmında Tanrıların tasvirlerine ve bilhassa Yıldızlı Gökyüzünün ve Karanlıktaki Işığın Tanrıçası olan Nut Ana'nın resimlerine bolca yer verilir; onun Kırlangıç-Ruh ile ilgili kılan merhametli kanatları o şekilde resmedilmiştir ki, tabut kapatıldığında mumya kanatların arasında kalır. Belzoni tarafından Londra'ya götürülen ak mermerden yapılma ünlü lahitte olduğu gibi bazılarında da Tanrıçanın resmi, mumyanın Onun üzerine yatabilmesi için tabutun dibine yapılmıştır.

Tabut ya da lahit yaşamı ölümden ayıran psişik boşlukta seyretmeye yarayan bir gemi gibidir. Tüm devirlerdeki ezoteristler için olduğu gibi eski Mısırlılar için de Ruh, insani olduğu sürece ne fiziksel bedenden, ne de dünyevi yaşamın getirdiği

ayrılamaz; bu nedenle, ıstırap ve zahmetlerden mümkün olduğunca kaçınabilmesi için yükselmesine yardımcı olmak gerekir. İşte Teb Rahipleri de bu Okült Bilim'de uzmanlaşmışlardı.

Kültürlü ve akıllı bir insanın, tabutların ve sandukaların dibine resmedilen Aduat *planlarından* hiçbir şey anlamaması ve bunları gereksiz bulmasında şaşılacak bir taraf yoktur. Herhangi bir şekilde mümkün olsa da eski Mısır'dan kültürlü ve akıllı bir kimseyi XX. yüzyıla getirip ona transistörlü bir radyonun devre şemasını gösterecek olsak, o da hiçbir şey anlamazdı; sonra da radyoyu çalacak olsak, müzisyenleri gizli bir kapının ardında sakladığımızı sanırdı... Aynı şekilde, bugün müzelerde mumyalar ve heykellerle ilgili olarak meydana gelen birçok "garip" olay, şiddetli ısı değişikliklerine, sivrisinek ısırıklarına, eşyaların içine işlemiş olan ve asla ortaya çıkarılamayan zehirlere ya da belirsiz bir takım mikro-organizmalara atfedilmektedir. Daha birçok başka konuda da olduğu gibi bu konuda da seçmeci ve önyargısız bir çaba gösterme zahmetine değeceğine samimiyetle inanıyoruz, hele hele böyle bir çabayla, her devirde kaçınılmaz olan peşin hükümlerin ötesinde, gerçeğe erişme olanaklarımızı artırabileceksek.

El altından satılan eski eserlerde dahil olmak üzere bazı bulgulardan anlaşıldığına göre, eski firavunların, prenslerin, rahiplerin ve hatta devletin yüksek kademelerindeki memurların, hem sanatsal açıdan hem de kullanılan malzeme açısından çok değerli yapılar içerisine son derece karmaşık bir cenaze ayiniyle defnedilmiş olmaları pek muhtemeldir. Ancak daha Yeni İmparatorluk zamanında başgösteren yağmacılık ve mezarların çöl haydutları ve yabancılar tarafından soyulup soğana çevrilmiş olmaları nedeniyle, o zamanki cenazelerin ihtişamıyla ilgili ola-

◄ *Sayfa 122*
Gök kubbenin simgesi olan Tanrıça Nut'un dibe resmedildiği bir sanduka

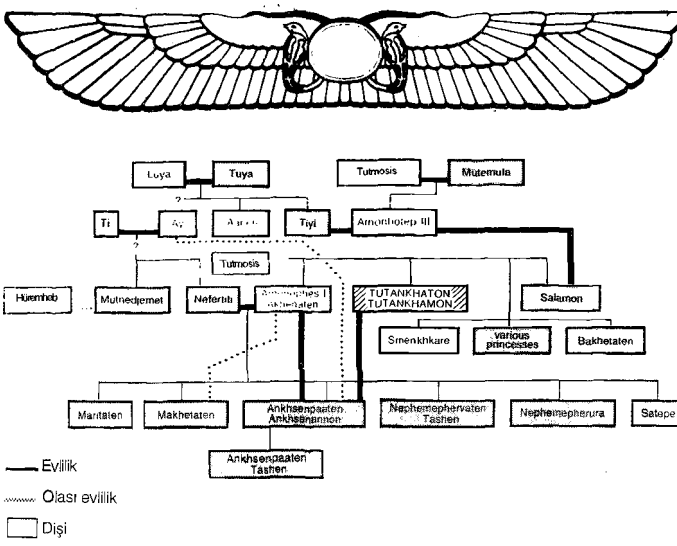
rak, harikulâde de olsa sadece bir tek örnek kalmıştır bizlere. Yirmili yılların başlarında, talihsiz Lord Carnarvan tarafından finanse edilen kazılar neticesinde Carter tarafından ortaya çıkarılan Tutankhamon mezarını kastettiğimizi söylemeye gerek yok.

XVIII. hanedana mensup bu Firavun, felaketine neden olan Akhenaton deneyiminin ardından ve binlerce yıllık geçmişi olup o zamanlar Teb'deki Amon Rahipleri tarafından sürdürülen Gizemler Yasası'nı hiçe sayarak, bazı savunucularının ileri sürdükleri gibi tek bir Tanrıya değil, Güneş-Tanrı'nın bir biçimi olan Aton'a tapınmayı zorla kabul ettirmesinden sonra on yıldan biraz fazla bir süre hüküm sürdü. Bu dinsel çılgınlığa kapılmasıyla adını Akhenaton (Aton'un-Ruhu) şeklinde değiştiren IV. Amenofis (Mutlu-Amon), bütün saray erkanıyla birlikte Teb'i terkederek Tel-El-Amarna'da inşa ettirmeye başladığı bir şehre taşındı.

Aslında Akhenaton'un tek başına hüküm sürmediği ve yanında, tarihi bir bilmece oluşturan bir tür naip bulunduğu bi-

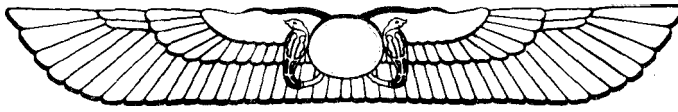
Howard Carter ve Lord Carnarvon, Tutankhamon'un mezar odasını örten duvarı yıkarlarken.

Tutankhamon'un aile ağacı.

linmektedir. Adı Smenkhkare olan bu şahıs firavundan öylesine ayrılmaz bir yaşam sürdürmüştü ki birçokları Nefertiti'nin sadece resmi bir sembol olduğu kanaatindedirler. Hatta meydana çıkarılan mezarın Nefertiti'ye değil Smenkhkare'e ait olduğu anlaşılınca, stilize güzelliğiyle ünlü bir büstü bulunan ya da kendisine atfedilen kraliçenin gerçekten var olup olmadığından şüpheye düşen araştırıcılar bile çıkmıştır. Yoksa bugün halk ağzında "travesti" denilen bir tipin binyıllar önceki bir versiyonuyla mı karşı karşıyayız? Kesin olan birşey varsa o da Smenkhkare'nin mumyasının kadınsı niteliklere sahip olup kadınca bir pozisyonda yerleştirilmiş olduğudur, halbuki anatomik incelemeler mumyanın genç bir erkeğe ait olduğunu doğrulamaktadır.

Bu mahrem ayrıntılardaki gerçek ne olursa olsun, (Aton'un yaşayan imajı anlamına gelen) çocuk yaştaki Tutankhaton, muhtemelen zehirlenerek öldürülen yahut da zehirli şarap içerek intihar eden çılgın üvey babasının yerine Çift Taçlı tahta çıktı. Halkın da desteğiyle eski güçlerini kazanmış olan Teb Rahiplerinin vesayeti altında adını değiştirerek bildiğimiz adı aldı. Ani-

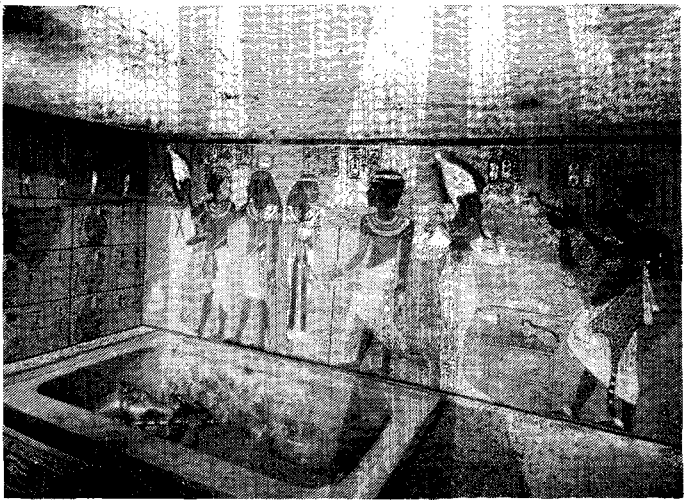
den ölünce Ay (Göz) adında bir devlet memuru için hazırlanmış olan ikinci sınıf bir mezara gömülmesi gerekmişti ve ardında varis bırakıp bırakmadığı da bilinmiyor. Anlaşıldığı kadarıyla ondan önce çok kısa bir süre Ankhkheperure Smenkhkare hüküm sürmüş, onun arkasından da yine çok az bir zaman yukarıda adı geçen Kheperpherure Ay ülkeyi yönetmiştir. Ancak, Ramessid hanedanıyla Mısır'ı yeniden düzene kavuşturarak son görkemli devri başlatan Djeserepherura Hüremheb adındaki hükümdarın başa geçmesine kadar neler olduğu kesin olarak bilinmemektedir.

Tutankhamon'un mezarı öylesine küçüktü ki, inşa edilmesinin üzerinden daha bir yüzyıl geçmeden girişi alüvyonlarla örtülmüştü bile. Ayrıca genç Firavunun ne gibi büyük işler yaptığı hakkında da elimizde hiçbir bilgi yok; ancak Teb Rahipleri onun sayesinde Spiritüel Güçlerini bütün ihtişamıyla yenilemeye çabaladılar ve aynı zamanda ona gerçek bir zenginlik ve büyüsel bilgi gösterisi içinde fazlasıyla koruyucu tılsımlar hediye ettiler. Farklı devirlerden ve değişik türlerdeki eşyaların mezara yığılmış olması, bunun "normal" bir defin olmadığını göstermektedir ve ne gariptir ki Kader, bunların bizlere kadar hiç el değmeden gelebilmesini mümkün kılmıştır, zira çapulcular olsun, son ihtilalci çeteler olsun, sadece koridora ve ilk odaya girebilmişlerdir. Belki de içeride umulmadık derecede fazla miktarda eşya olması onları oyalamıştır ve bu arada "Vadi Polisi" tarafından baskına uğramaları sonucu eşyaları alelacele yerlerine koyup, aslında kapı olan sahte duvarlara Çakal Mührünü asması için hemen bir Anubis Rahibini çağırmışlardır.

Birçok hazinenin pek az eksikliklerle Kahire Müzesi'ne ve sonradan daha başka ülkelere ulaşabilmiş olmasını, hem Lord Carnarvon'un sağladığı şüpheli mali kaynaklar yardımıyla Carter'a, (Lord Carnarvon başka işler yanında antika kaçakçılığı da yapıyordu; en küçük parçaları satmadan ya da kendine saklama-

dan önce onları mücevher haline getirtmeye bayılırdı) hem de bu keşfin dünya için uygun bir ekonomik ve psikolojik zamana rastlamış olmasına borçluyuz.

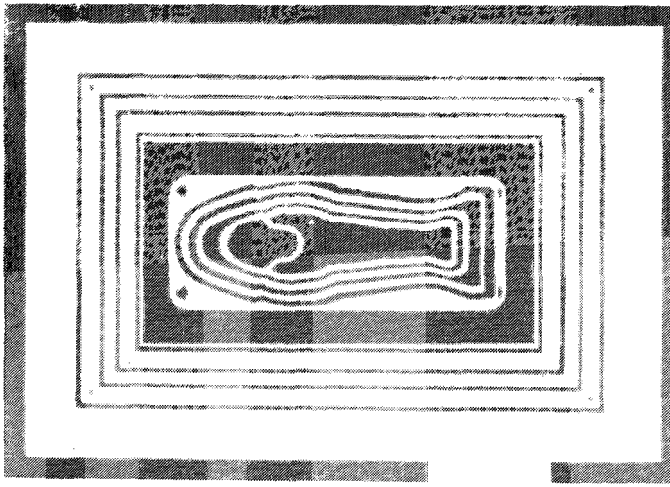
Bu mezarın ortaya çıkarılması, Lord Carnarvon'un en sevdiği köpeğinin İngiltere'de öldüğü aynı saatte Kahire'de ölmesiyle başlayan ve burada ayrıntılarına girmeye gerek olmayan garip bir uğursuzluk efsanesine neden olmuştur ve bu

Tutankhamon'un yeraltı mezar odası.

hâlâ da sona ermiş değildir, zira *Tutankhamon'un Hazineleri* denilen mezarın yarattığı az çok bilinçaltı korku, pek çok eşyanın gereği gibi muhafaza edilmesini engellemiştir. Hatta genç İmparatorun mumyası bile, eldeki diğer mumyalar gibi Kahire Müzesi'nin Mumyalar Salonu'nda olmayıp, orijinal mezar odasına geri götürülmüş ve tabutu tamamen örten lahtin içine yerleştirilmiş bulunduğundan turistlerin en dıştaki tabutu, asla

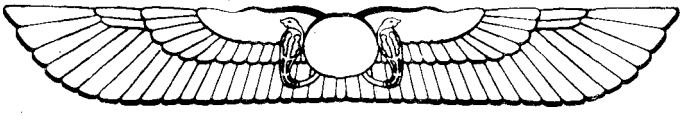

içeriye adım atmayan bazı Arap bekçilerin arada bir sağladıkları aynalar vasıtasıyla görebilmekten başka çareleri yoktur. Bilindiği kadarıyla bu mumya, Teb'deki Ölüler Vadisi'nde, Amarna sanatının sapmalarını yansıtan bir sitilde çabucak ama güzel bir şekilde boyanmış olan duvarlar arasında yatan yegane mumyadır.

Yukarıdaki desende, tabutların nasıl iç içe yerleştirildikleri ve bunların da lahitlere nasıl kondukları görülmekte. Carter ile maharetli yardımcıları o kadar dar bir odada bu lahitleri açmakta büyük güçlük çekmişlerdi. Ancak Eski Mısır'ın zanaatkarları, tabutların birbiri içine oturdukları yerlere değerli yazılar ve işaretler koymuşlardı ki bunların varlığı, bu muhteşem *bilmece*'nin sökülmesinin ve sonra yeniden monte edilmesinin öngörülmüş olduğundan başka şekilde izah edilemez.

Mezardaki eşyaların tümü taşıdığı sembolizm ve sanat değeri açısından ve hünerli elişçiliği yönünden harikulade olduğu gibi, başta altın olmak üzere kullanılan malzeme

bakımından da başka hiçbir yerde görülmemiş niteliklere sahiptir. Bu arada Firavunun en "favori" hançerinin meteorik demirden bir bıçağı olduğunu belirtmek gerek... Ancak bu husus, (A.B.D., birçok dost ülke Devlet Başkanına ay taşından birer parça hediye etmiş olmasına rağmen) büyüsel bir tarafa fazlasıyla meyleder.

Biz bu çalışmamızda sadece lahitlerin ya da onlara her ne isim vereceksek bu mahfazaların yansıttığı evrensel ahengi gösterebiliriz zira bunlar, belirli ve tipik özelliklere sahip olmadıkları için hiçbir bilimsel sınıflandırmaya da girmezler.

Diğer tipik Firavun mezarlarında, birçok pasaj ve yeraltı odalarından geçtikten sonra varılan *Dirilme Odası*'nda birbiri içine yerleştirilmiş dört sanduka ve üç tabut, yahut da en azından bir lahit, bir tabut ve içinde de mumya bulunması olağan ise de, Tutankhamon'un defin düzeni buna uymamaktadır. Gerek, daha önce de söylediğimiz gibi, çok küçük bir mezara alelacele defnedilmiş olması, gerekse İmparatorluğun içinde bulunduğu o günkü siyasal-dinsel durum, anlamına bugün akıl erdiremediğimiz bazı törensel komplikasyonlara uğramasına neden olmuştur.

Mumyanın içinde bulunduğu mahfazalar şu şekilde sıralanmıştır:

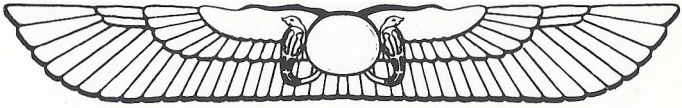
1) Üzerindeki büyüsel kabartma semboller, yalancı mermer ve dövme altınla kaplanmış muazzam bir ahşap lahit.

2) Birincisinin içine yerleştirilmiş benzer bir lahit daha. *Milyonlarca Yıl Gemisi*, yani Kutsanmışları taşıyan Güneşe bir atıf bulunmaktadır.

3) İkincisinin içine oturan benzer bir tane daha.

4) Üçüncünün içindeki lahit çok daha küçük ve sadedir.

Bu dört lahit normal olarak Kahire Müzesinde muhafaza edilmektedir. Dört Elementi ya da Kozmik Boyutu temsil ediyor olmaları muhtemeldir.

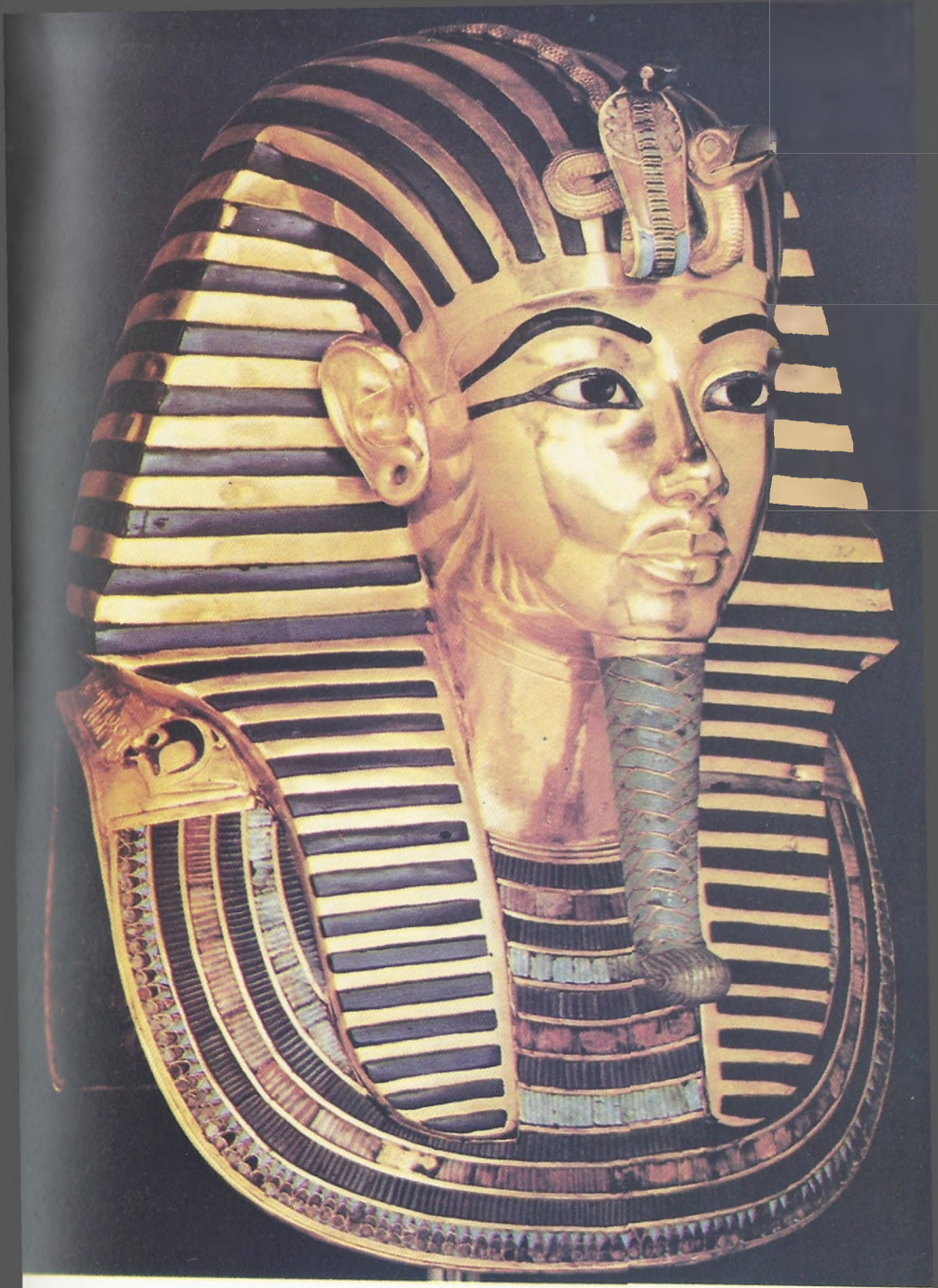
5) Sonuncu lahitin içine yerleştirilmiş kırmızımtırak kuvarsitten yapılmış son derece güzel bir lahit, dört bir köşesinde, Dört Köşe Bekçileri ve Koruyucu Tanrı Horus'un Gözü olan dört adet kanatlı Tanrıçanın yüksek kabartması tarafından korunmaktadır. Bugün mezarın içinde yer alan lahit budur, ancak aslında Teb granitinden yapılmış olan kapağının yerine kalın bir koruyucu cam yerleştirilmiştir. Orijinal kapak da Kahire Müzesi'ndedir. Lahidin içinde altından bir cenaze yatağı bulunmaktaydı ki üzerindeki muazzam ağırlığa onca zaman nasıl dayanabildiği anlaşılır şey değildir.

6) Üzeri altın yaldızla kaplı tahtadan yapılmış birinci tabutta, değinilmesi gereken bir ayrıntı göze çarpar: Firavunun yüzü ilk defa olarak burada sert ifadeli bir şekilde resmedilmiştir. Bu tabut da halen Teb'de bulunmaktadır.

7) Yine altın yaldızlı tahtadan yapılmış olan ikinci tabutun üzerindeki resimde Firavunun yüz ifadesi daha yumuşaktır.

8) Som altından yapılmış ve kalınlığı yer yer 2 cm.yi geçecek şekilde kalıba dökülmüş olduğundan ağırlığı 200 kilodan fazla olan birinci tabut. Üzerinde yarı kıymetli taşlardan, camdan ve az miktarda diğer madenlerden kakmalar bulunmaktadır. Firavunun buradaki resminde yüz ifadesi çok daha tatlı ve sakindir. Hatta daha genç bir insanmış izlenimini verir. Bu tabutun gizli yerlerine ustaca yerleştirilmiş tutamaklar, tabutun çekilmesine ve kapağının kaldırılmasına yarar.

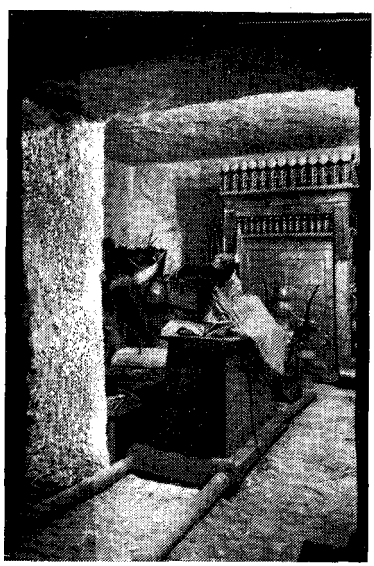
9) Mumya, kömürleşmeye neden olan yağlar ve reçinelerin etkisiyle tamamen bozulmuş ve parçalanmış bir durumda bulunmuştur, bu da ölünün muhafaza edilmek için değil arındırılmak için tahnit edilmiş olduğu teorisini güçlendirmektedir.

Tutankhamon'un yüzünü örtmekte olana altın mask.

10) Bir diğer önemli eşya, altın tabutla aynı şekilde ve hatta daha da ince bir işçilikle yapılmış olan masktır; kendine has özelliklere sahip olan bu maskın yüzünde hafif bir gülümseme sezilmektedir ve yüz hatları son derece genç bir insana aittir. Bakışlarımızı birinci tabuttan maska kadar çabuk gezdirecek olursak, Firavun adeta gülümsemeye ve gençleşmeye başlıyormuş gibi görünecektir ve son derece ustalıkla yaratılmış olan bu etkinin, ölümün Ruha yücelme olanağı verdiği ve onu devamlı olarak gençleştirdiği şeklindeki Mısır inancını yansıtan manevi bir anlam taşıdığı açıktır.

Parçalanmış olan mumyanın yanında pek çok tören eşyası, muskalar, zırhlı eldivenler, yüzükler, kolyeler ve Kırlangıç-Ruhu temsil eden heykelcikler bulunuyordu...

Anubis, Hazine Odasının girişinde

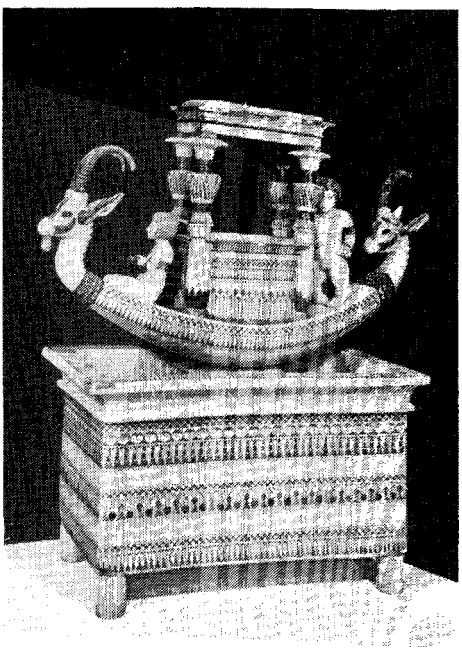
Ayrıca, Gizem Sandığı üzerindeki büyük Anubis heykelini örten beyaz kumaş türünden örtü olarak kullanılan kumaş parçaları da bulunmuştu. Fakat bunların fotoğraflarını dahi çekmeye vakit olmadan, hava akımıyla temas eder etmez dağılıvermişlerdir, ancak hepsinin yok olup olmadığı da bilinmemektedir, zira inanılır gibi olmamakla birlikte, eşyaların ayrıntılı bir listesi bulunmamaktadır; sadece Carter'in bizzat yaptığı bir liste mevcuttur ki bu da gerektiği şekilde incelenmemiştir. Bazı tabutları örten ya da saran örtülerin siyah renkte olduğu görülmüştür, ancak renklerin ne kadar değişebildiği bilinmektedir. Kendi doğal süt beyaz rengindeki keten dışında tüm diğer renklerin değişmiş olmaları muhtemeldir.

Tabutları tutturmakta kullanılan çok miktardaki çivilerin, kulpların ve değerli madenlerden yapılmış plakaların ayrıntılarına girmemize gerek yok. Ancak şunu belirtmekte yarar var ki Tutankhamon'un adının görüldüğü *kartuş*ların pek çoğuna rötuş yapıldığı fark edilmektedir, bu da eşyalardan birçoğunun yeniden kullanılmış olduğu gibi, mezarın da hazineleri sığdırabilmek amacıyla alelacele genişletildiğini doğrulamaktadır. Ölen bir Firavunun, Mısır takviminin yaklaşık yedi ayı dolmadan defnedilememesine rağmen, *Dokuz Düşmanın Üzerine Yatmış Anubis* Rahiplerinin bu asgari süreyi aşmamış oldukları çok mümkündür. Öte yandan duvarlarda görülen alışılmışın dışındaki resimlerin altına muskalar ve kutsal metallerin yanı sıra, Geleneksel Bilgelikle ilgili tüm yeraltı mezarlarında olduğu gibi, *karanlıkta-görünen* resimler koymayı da ihmal etmemişlerdir.

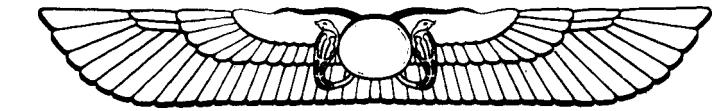
Dikkati çeken bir diğer şey, mezarda bulunan çok sayıdaki gemi maketidir; bunlar, ak mermerden yapılmış olup altındaki kaba su doldurulduğunda iki küçük bebek tarafından kullanılarak suda gidiyormuş duygusu veren ve muhtemelen Firavunun çocukluğundan kalma hünerli bir oyuncaktan tutun da, Büyü Ayinleriyle ilgili daha başka gemilere kadar büyük bir çeşitlilik

gösterir. Bunların mekanizması incelendiğinde, Nil'in akıntısına karşı nehir yukarı gidebilenler olduğu gibi, kendini akıntıya bırakarak seyredenlerin de bulunduğu görülmektedir. Tabii ki bunlar fiziksel Nil nehri için değil, onun, Okült Mısır toprakları Amenti'yi kateden *ışıltılı çift* için kastedilmişti.

Meteorik olup olmadığını bilmediğimiz demirden yapılma bir diğer tören eşyası da, gerektiği şekilde yerine yerleştirilmiş olan küçük bir baş dayama parçasıdır. Bunların dışında daha birçok egzotik ve şaşırtıcı nitelikte eşya da bulunmaktadır, örneğin ak mermerden yapılmış ve iç kısmı, sadece içinde bir lamba veya mum yakıldığında görülebilen figürlerle süslenmiş vazolar gibi. Manevi Işığının yanmasıyla saydamlaşarak gizli

Havuzu temsil eden bir kutunun üzerine monte edilmiş ak mermerden yapılma bir tekne.

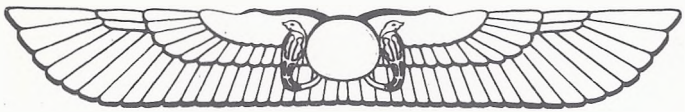
güçleri ve içindeki Tanrıları ortaya çıkaran bu İnsan figürleri, ünlü Osbert Lancaster'in, bu mezarın içeriğinin ona "Bir İkinci İmparatorluk yosmasının, antikaya meraklı bir Yahudi tarafından saklanan kişisel eşyalarının satışa çıkarılmasını" anımsattığını söylemesine yol açmıştır... Hz. İsa, domuzların önüne inciler saçılmamasını öğütlediğinde haklıydı. Ancak günümüzdeki iletişim araçları bunu kaçınılmaz kılmaktadır ve "uzmanlar", akıllarını karıştıran bir geçmişin karşısında genellikle yanlış yorumlarda bulunmakta, üstelik gururları yüzünden cehaletlerini kabullenemedikleri için de, bazen objektif bir gerçeğin yanından bile geçmeyen kelimelerle bu geçmişi alaya almaktadırlar.

Bunun aksine bir örnek oluşturan, yani iyi bir arkeolog ve iyi bir insan olan Carter, 1922'den 1929'a kadar çalışarak, restoratör ve uzmanlardan oluşan bir ekiple birlikte bütün eşyaları dikkatle çıkarmış ve hepsini kaydedip ambalajlayarak Kahire'ye göndermişti. Büyük lahitler de 1931 yılında Mısır'ın başkentine yollanmıştı. Artık yaşlanmış olan Carter 1939'da Londra'da öldü.

Onun ölümüyle birlikte Mısır'daki büyük arkeolojik destanlar da sona erdi. Dünya değişti, yoksullaştı, parçalandı ve artık geçmişin derinlemesine araştırılması için harcanacak ekonomik güç pek kalmadı.

Genel olarak *Mısır lahitleri* denilen sandukalar ya da gerçekten her ne olurlarsa olsunlar, dünyanın her yanına dağılmış durumdadırlar ve sayıları binleri bulan bu tabutların hemen hemen hepsi XIX. yüzyılla XX. yüzyılın ilk yarısında gerçekleştirilen o eski kazılarda elde edilmiş olanlardır. Nedeni tam olarak bilinmese de, geçmişe aşık olan insanlar onları korumakta ve onlara karşı garip bir hayranlık duymaktadırlar. Büyük Müzelere gidenler, Mısır'a ayrılmış salonlarda adeta ayaklarının ucuna basarak dolaşırlar ve o esrarengiz *gemiler*'in

önünde durup, harikulade bir şekilde bilgisiz ama sımsıcak insancıl duygularla dolu olarak dalıp giderler.

Bunların *Işıltılı Çiftleri* içindeki eski sahipleri, *Astral Işığın* içinde binlerce yıldan beri seyretmiş ve artık muratlarına ermiş olsalar gerek, ancak tarihin bu eski büyüsünün bozulmuş anında bile, zamanın ve uzayın belirli bir noktasından geçip gidişimizin nedeninin ve nasılının yattığı yerde, kendi Kaderimizle, Doğayla ve Tanrıya İmanla dopdolu ve ölümsüz İç Varlığımızın gizemine sezgi yoluyla girebildiğimiz, güzel, büyülü, saf ve tamamen tinsel bir antitez olarak bizi hâlâ cezbetmektedirler.

Görünmez bir Ruh gizlice kulağımıza şöyle fısıldar: "Korkma, ey İnsanoğlu, Yaşam devam etmekte."

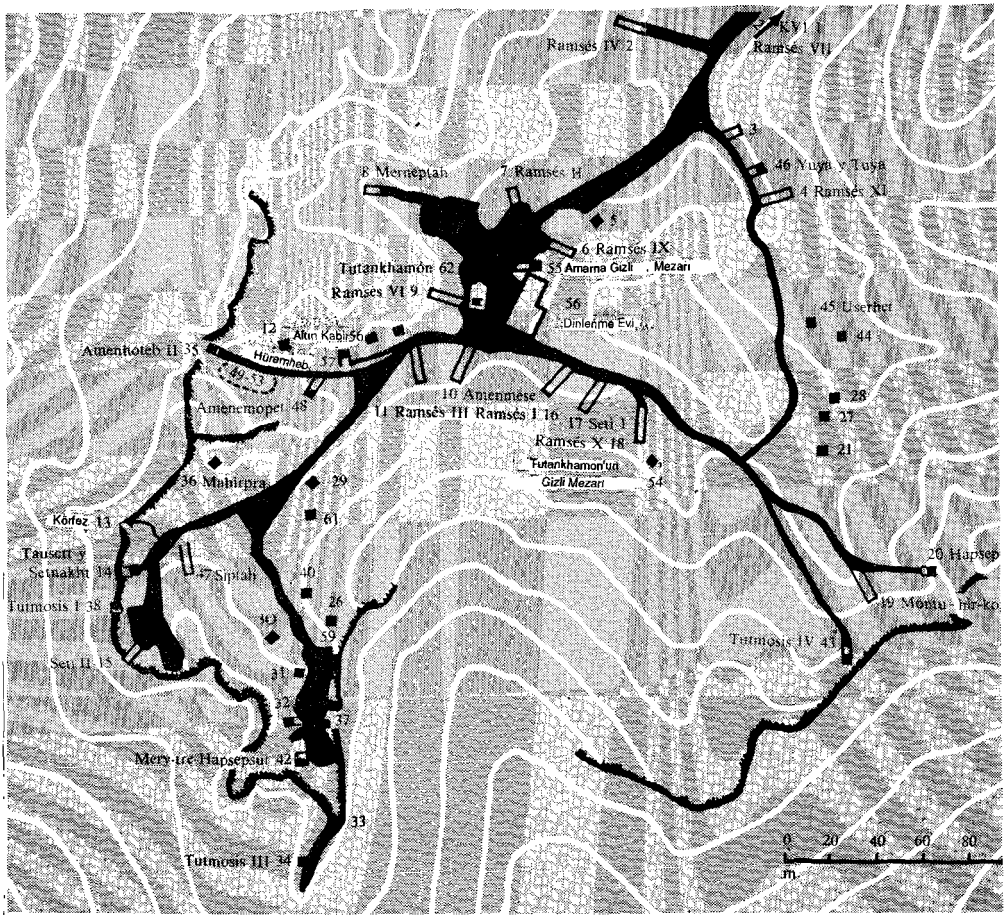
◄ *Sayfa 136*
Brüksel'deki Musée du Cinquantenaire'in Mısır salonlarından birindeki tabutlar.

BATI YAKASI'NIN KONAKLARI

Teb'in, bir yanda Yaşayanların Şehri, öbür yanda da Nekropol olmak üzere Nil nehrinin üzerine adeta oturur durumda olduğuna değinmiştik. Nekropolün, caddeleri, tapınakları, muhafızlar için kışlaları, rıhtımları vb. ile gerçek bir şehir görünümünü ne zaman aldığını bilemiyoruz.

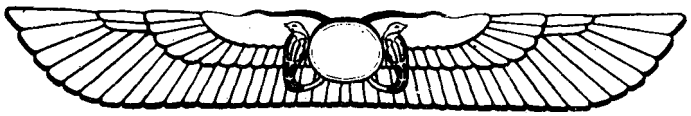
Belki de Nil'in Batı yakası her zaman bir defin yeri olarak kullanılmaktaydı; zaten bu, Kutsal Kitaplara da uygundur; nitekim bu Kitaplara göre, Tanrı Toth bir çömlekçi tornası üzerinde Kutsal Nehrin çamurundan insanı yarattığında ve Yıldızların Ruhları herşeye hükmederken O da İlk Gölgelerin arasından Işıklı Varlıklara yol gösterdiğinde, İlk Tanrıların Toplantısında hazır bulunan tarih öncesi Tanrı Anubis'in küçük benzerleri olan *Batı Cinleri* hüküm sürmekteydi buralarda.

Cenazelerin bir takım karmaşık yapıların içine defnedilmeleri Yeni İmparatorluğa ve hatta onun da son devirlerine rastlamakla birlikte, en eski arkeolojik bulgular XI. Hanedana tekabül etmektedir. Bu mezarlar Krallar ve Kraliçeler için olduğu kadar, Rahiplerden başlayıp kalburüstü sanatkarlara,

Krallar Vadisindeki başlıca mezarları gösteren harita

1 to KV1/Ramses VII
2 Ramses IV
4 Ramses XI
6 Ramses IX
7 Ramses II
8 Merenptah
9 Ramses VI
10 Amenmes
11 Ramses III
12 Altın Kabir
13 Körfez
14 Stekh-nekht
15 Seti II
16 Ramses I
17 Seti I
18 Ramses X
19 Montu-hir-kopesh
20 Haçepsut
34 Tutmosis III
35 Amonhotep II
36 Mahirpra
38 Tutmosis I
42 Mery-tre-Haçepsut
43 Tutmosis IV
45 Userhet
46 Yuya and Tuya
47 Siptah
48 Amenemhat
47 Siptah
48 Amenemhat
54 Tutankhamon'un gizli mezarı
55 Amarna gizli mezarı
56 Dinlenme evi
57 Hüremheb
62 Tutankhamon

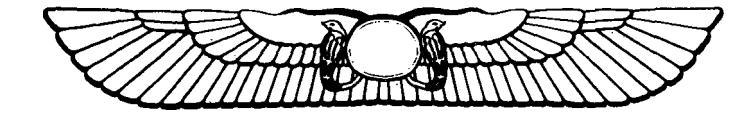

şarkıcılara, müzisyenlere, mimarlara, askerlere, doktorlara, şairlere vs. kadar çok çeşitli kimseleri içeren "Soylular" için de yapılmıştır.

Simgesel Batı Dağının ya da Kızıl Dağın pek çoğu erişilmez yükseklikteki kayalıklarında da, her türlü tipte ve çeşitli devirlere ait ve hatta içlerinde bugünkü sandalcılar ve köylülere ait olanların da bulunduğu en mütevazilerine varıncaya kadar binlerce mezar daha bulunmaktadır. Burası, eski dinlerin kalıntılarını taşıyan küçük Deyir-El-Medine köyünün adıyla tanınır sadece, ancak buranın bugünkü sakinleri antik çağlardakilerin soyundan olmayıp, yöreye ne zaman geldikleri bilinmeyen Bedevilerdir. Yine de buradaki Grunah Halkı, eski mezarların nerelerde olduklarını profesyonel arkeologlardan çok daha iyi bilirler ve bulguların hemen hemen hepsi onların verdikleri bilgiler sayesinde ortaya çıkarılmıştır.

Onlar için başlıca geçim kaynağı, (kendi tabirleriyle) "Firavun eşyası" hakkında bilgi temini ile bizzat Carter'in satın aldığı ve bugün sahte oldukları tahmin edilen üç plaket gibi bazıları mükemmel bir şekilde yapılmış inanılmaz sayıdaki taklitlerin satışı olmuştur. Bu insanların kurnazlığı, hoşumuza gitse de gitmese de hayranlık uyandırıcı niteliktedir. Birkaç yıl önce, yakınlardaki bir akmermer ocağında, eski çağlarda çalıştırılıp sonradan terkedilmiş, bu yüzden de mermerin bir kısmının sadece binlerce yılda oluşabilecek güzel perdahlı bir görünüm aldığı bir damara rastlanmıştı; bugünkü sanat erbabı daha sonra bu mermerden o derece mükemmel vazolar imal etmişti ki, sadece bunlardan çok fazla sayıda olduğunu gördüğümüz zaman gerçekliği konusunda şüpheye düşmüştük; kökenlerinin pek eskiye dayanmadığını da sonradan öğrendik.

Günümüzde, arazideki doğal bir çöküntüden ya da kayalardaki bir yarıktan yararlanmak suretiyle yapılan mezarlardan, yüzlerce metreye yayılan karmaşık yapılara kadar çeşitli türlerde

dörtbinden fazla mezar bilinmektedir. Bu mezarlar Aduat'ın *Oniki Saati*'ni çeşitli biçimlerde yansıttıkları gibi, şu cümlelerle başlayan metne uygun olarak aşağıya doğru meyilli bir şekilde yapılmışlardır:

"Gizli Odanın yazıları, Ruhların, Tanrıların ve Tinlerin bulunduğu yerler. Yapanlar. Batının Boynuzunun başlangıcı, batı ufkunun kapısı. Bu, gizli dünyada bulunanların kudretinin bilinmesidir. Bu, yaptıkları şeyin bilinmesidir: Ra'ya adadıkları Kutsal Ayinlerin bilinmesi, gizemli güçlerin bilinmesi; Saatlerde ve aynı zamanda onların Tanrılarında olanın bilinmesi; Onlara söylediğinin bilinmesi; Tanrının geçtiği Kapıların ve Yolun bilinmesi; Güçlerin ve yok edilenlerin bilinmesidir.

Gizli Öğretilerin bu uzun yolu, resimsel olarak büyük mezarlarda temsil edilmekteydi. Aynı şekilde, *Gizli Yer* ya da İnisiasyon için yeraltı odası, lahtin yerleştirildiği yer olarak gösterilmekteydi. Ölü, başı batıya, ayakları doğuya doğru olmak üzere yatırılırdı; bunun amacı, *Işıltılı Çifti*'nin, Tanrıların fısıltılarına daha kolaylıkla kulak verebilmesi ve başını kaldırarak Yeniden Doğma Güneşini, Amenti'deki Muzaffer Şafağında seyredebilmesiydi.

Kitapların aynen mezar mahzenleri için önerdiği şekilde, mezarlardaki en kutsal yerlerin zeminlerinin ince ve temiz bir kumla kaplı olduğu görülmüştür.

Bu yeraltı harikalarının genel yorumunda yararlı olabilecek bir ayrıntı daha var: mimarların önceden çizilmiş kesin planlara körükörüne bağlı kalmayıp, yapıyı sağlam kaya üzerine oturtabilmek için bazı koridor ve düzeylerde değişikliklere gittikleri gözlenmiştir. Bu husus fonksiyonel bir nedene dayandığı gibi, Mısırlılar'da çok güçlüydü. Mısırlılar'ın yapıyı, Doğayla bir armoni içinde algılamalarından da kaynaklanıyordu. Bu günkü anlamıyla *ekolojik* düzene saygıları çok büyüktü. Bu yüzden de, büyük masraflar da gerektirse, en görkemli Tapınaklardaki

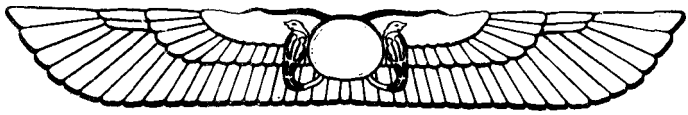
sütun başlıkları, eğer yapının orta yerindeyseler açılmış çiçek biçimlerinde, törensel ağırlık merkezinden uzak kısımlarında iseler kapalı gonca şeklinde yapılmıştır.

Mısırlılar'ın, sık sık bahis konusu edilen -ama ne yazık ki pek anlaşılamıyan ve hatta eleştirilen- *düzen sistemleri,* doğaya karşı acımasız bir makina değil, bunun tam tersiydi. Evrendeki, Dünyadaki, İnsandaki ve diğer herşeydeki piramidal düzeni, ayrıca nedenlerle sonuçlar arasındaki uyumlu ilişkiyi ve bu sonuçların da başkalarının nedenlerini oluşturduğunu kavradıkları içindir ki, Evreni yöneten Sayıları ve İlahi Oranları, Fiziksel olsun metafiziksel olsun tüm eserlerinde mümkün olduğu kadar uygulamaya çalışmışlardır.

Onlar için, ölünün başka boyutlarda ama içinde bulunulandan pek de farklı olmayan bir dünyaya yeniden doğması, bir umut ya da iman meselesi olmayıp, matematiksel kesinlikte bir

Ramesseum'da çan biçimi sütun başlıkları

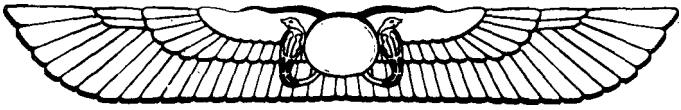

olgudur. Eminiz ki köylerde ve kırsal alanlarda yaşayan basit insanlarda bu Zamansal Olmayan Bilgeliğin yerini iman alır... Ama Mısır Gizemlerini tasarlayıp hazırlayan ve bu dünyada gerçekleştirilmeleri için planlarını verenler çiftçiler, çobanlar ya da zanaatkarlar değillerdi. Halk, büyük bayındırlık işlerinde çalışıyordu, tıpkı Roma yollarında, Gotik katedrallerde, geçen asırda yapılan demiryollarında, veya yüzyılımızdaki uçakların yapımında çalıştığı gibi. Ancak, doğanın yasalarını yorumlama sorumluluğunu doğrudan üstlenen ve yapay yani insan elinden çıkma eserlerin nasıl şekillendirilmesi gerektiğini kesin olarak belirleyen bir *elit* tabaka daima varolmuştur.

Günümüzde insan uçağa biner çünkü gitmek istediği yere varacağına dair inancı vardır... Ama o uçağın tasarımını yapan kimse ve hatta onu kullanan pilot, sadece iman değil aynı zamanda bilgi ve deneyim sahibidir.

Böylelikle Eski Mısır'ı, birbirlerini istismar eden bir sürü fanatik ve cahilin oluşturduğu bir kültür olarak görmek, veya bazı bilim adamlarının yaptıkları gibi Vadideki mezarların koridorlarının uzunluğuna bakıp Ramsesler çağının sonlarında Rahiplerin Firavunlar üzerinde ne denli nüfuz sahibi olduklarına hüküm vermek, günümüzdeki ekonomik ve maddeci önyargıların baskısıyla çarpıtılmış bir fantezinin dışında asla gerçekleşmemiş bir "sosyal-kurgu" olmaktan öteye geçemez.

Vadideki büyük mezarları, daha kolay anlaşılabilmeleri açısından üç gruba ayırmak gerekir: Krallarınkiler, Kraliçelerin ve Soylularınki, Ancak bunların hepsi de az çok aynı temel tasarıma sahiptir. Hecker frizi (Friz: Antik mimarlıkta korniş ile arşitrav arasında kalan ve çoğunlukla kabartmalarla süslü yatay kısım) ve hâlâ yapılagelen gökteki beş köşeli yıldız gibi resimsel öğelerin yanı sıra, kuyu veya yola dikey olarak yapılmış kuyu simgesi ya da bazı talî ibadet yerleri gibi mimari öğeler de vardır. Bazı büyük mezarlarda, astronomi bilimine

dayanan nedenle, geniş bir kavis çizecek şekilde sola doğru sapma olduğu gözlenir.

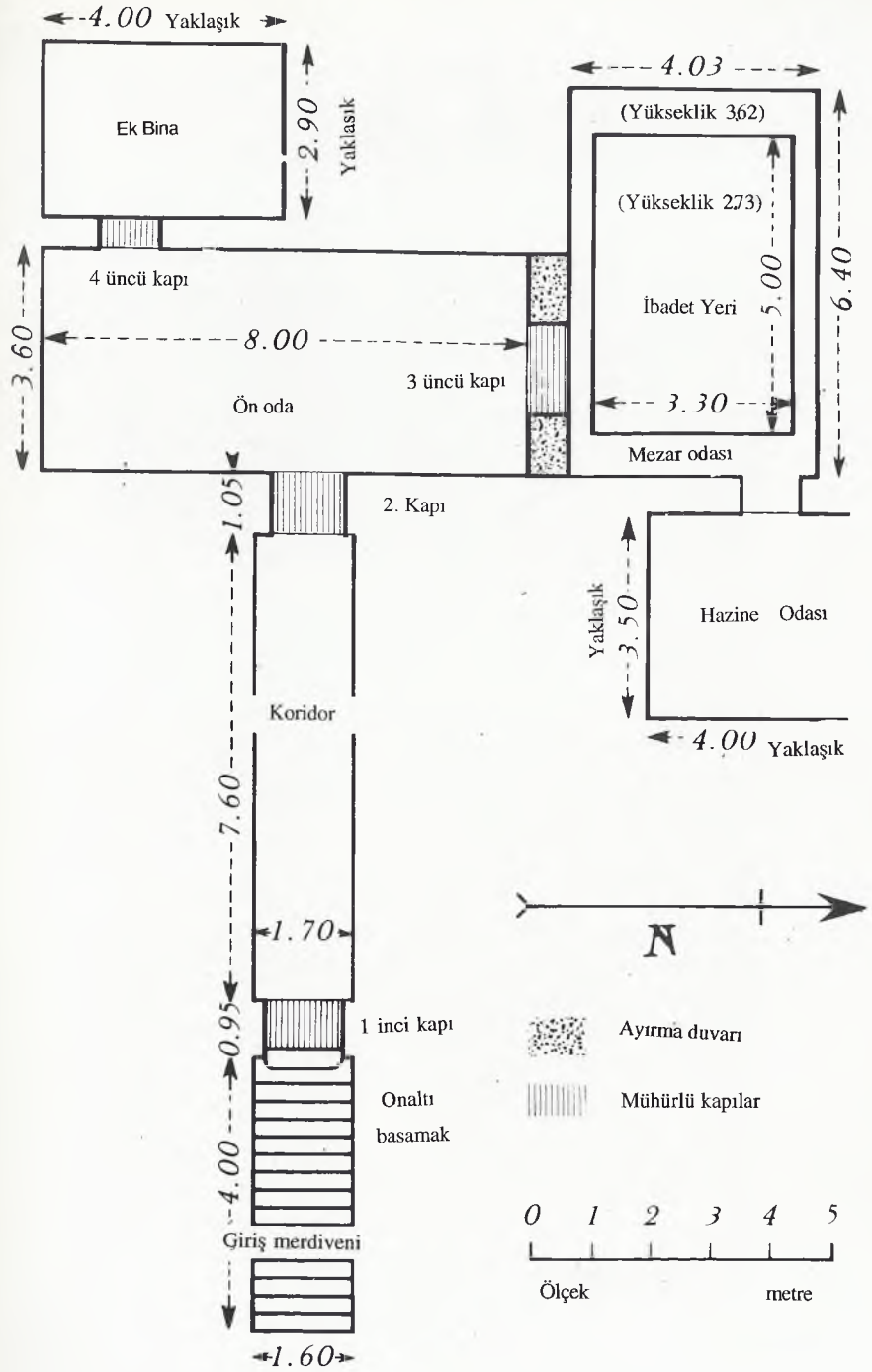
Tutankhamon'un mezarına çok fazla önem vermeye gerek yoktur çünkü tüm popülaritesine rağmen sadece belli bir Firavun için yapılmış değildir ve üstelik lahtin üzerindeki tavandan da anlaşıldığına göre sonradan alelacele genişletilmiştir.

Daha önce de belirtildiği gibi mezarlardaki kuyu, değişmez bir öğedir, bu nedenle de onu gerekli ve hatta vazgeçilmez olarak kabul etmemiz gerekir. Acaba fiziksel anlamda, hırsızları durdurmak ve ender rastlanan ama tehlikeli olan su sızıntılarını önlemek amacıyla mı yapılmışlardı? Yoksa metafiziksel olarak, başlangıçtan beri varolan İlksel Uçurumun simgesi ve Gezegenin manyetik merkezinden gelen yeryüzüyle ilgili enerjileri çekici bir unsur muydu?

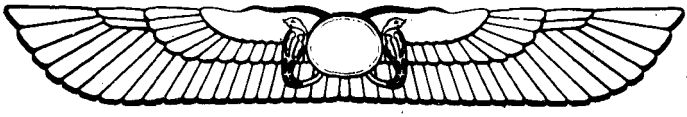
Eğer kendimizi Mısır düşünüşünün kurallarına uydurursak, bu ikisi arasında çelişki olmadığını görürüz; her ikisi de birbirini tamamlar ve özenle yapılmış olan bu derin kuyunun her iki amaca da hizmet ediyor olması muhtemeldir. Kuyuların somut işlevine gelince, bunu ancak yarı yarıya yerine getirebildiklerini biliyoruz, çünkü Mısır yıkıldığında ve hatta daha da önceleri pek çok yağmacı, kalın iplerden yararlanarak ve meşaleler ışığında bunları geçip hazinelere ulaşmayı başarmışlardı. Günümüzdeki gazete tefrikaları ve filmlerde Mısırlılar'ın bol bol başvurdukları ileri sürülen ölümcül tuzaklar ve beddualar sadece birer hayal ve spekülasyon ürünüdür. Sadece Mısır Devri'nin sonlarında ya da siyasal istikrarsızlık

Sayfa 146 ►
Nefertari'nin mezarı. Beş köşeli yıldızlarla bezenmiş tavan gözükmektedir. Kraliçeler Vadisi

Tutankhamon'un mezarının planı...

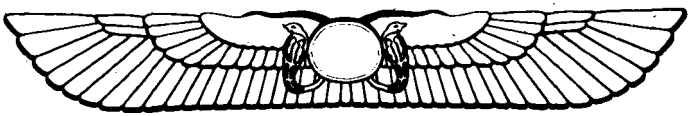

dönemlerinde, mimarlar kutsal yerleri koruma amacıyla bazı özel önlemlere başvurmuşlardır. Beddualara gelince, böyle birşey hiçbir zaman olmamıştır; tarih öncesinden Kleopatra zamanına kadar bulabildiğimiz yegâne şey, çoğu kez sadece Uraeus yılanı biçiminde temsil edilen ve kutsal şeylerle alay etmenin veya onlara zarar vermenin tehlikeli olacağı şeklindeki uyarılar olmuştur. Bunları zamanımıza adapte edecek olursak, herhangi bir yerde elektrik akımı olduğu ve bu işten anlamayan kimselerin kablolara dokunmaları halinde ölüm tehlikesiyle karşılaşabilecekleri şeklinde uyarı yazıları koymamıza benzer.

Öte yandan, bazılarının Paracelsus'a atfettikleri ama aslında Mısır kökenli çok daha eski bir öyküye dayanan hayal ürünü bir macerayı anımsatmakta yarar var. Söylendiğine göre, bu ünlü simyacı-hekim İskenderiye şehrinde bulunduğu bir sırada, omzunun üstünde içi boş bir torbayla Veba'nın geldiğini görmüş. Ona orada ne aradığını sorduğu zaman, yıllık vergisini tahsil etmek üzere bin tane can almaya geldiğini söylemiş. Majisyen hekim de onu, Kaderin ona izin verdiğinden bir tane bile fazlasını almaması yolunda uyarmış. Veba bunu kabul etmiş, ama birkaç ay sonra İskenderiye'den çıkarken yanında götürdüğü canların sayısı 20.000'den az değilmiş. Buna çok sinirlenen Paracelsus onu yalancılıkla suçladığında Veba, anlaşmayı bozmamış olduğunu ve hastalıktan ölen sadece bin kişinin canını aldığını söylemiş, zira geri kalanlar korkularından ölmüş olanlarmış... Firavunların "lanetine" atfedilen birçok esrarengiz ölüm olayı için de aynı şey söylenemez mi?

Taş kabartma ve resim olarak Gizem Kitaplarının yineledikleri Cenaze Alayı Düzeni, Yeni İmparatorluğun yıkılmasından etkilenmişti ve Rahipler kutsal cesetlerin

◄ *Sayfa 147*
Tutankhamon'un mezarının planı.

maları imkansız olan yağmacı çetelerinin elinden kurtarmaktı. Bu nedenle örneğin XXI. ve XXII. Hanedanlar zamanında, kimlikleri belirlenemeyen birçok mumyanın yanı sıra, Sekenenra, Ahmosis, I. Amenofis, I. Tutmosis, II. Tutmosis, III. Tutmosis, I. Seti, II. Ramses, III. Ramses ve bazı Amon Rahiplerinin mumyaları hep bir arada gizli bir mezara yerleştirilmişti.

II. Amenofis'in mezarında onun mumyasından başka IV. Tutmosis, III. Amenofis, Meneptah, Siptah, II. Seti, IV. Ramses, V. Ramses, VI. Ramses, Kraliçe Tiyi ve kimlikleri saptanamayan iki kadın ve bir çocuğun mumyaları da bulunmuştur.

Kalıntıları gizlemek için yan taraflarda bazı küçük odaların ve ibadet yerlerinin kullanıldığı da olmuştur; nitekim araştırmacı Loret, II. Amenofis'in mezarında, örneğin mezarın asıl sahibine ait eski bir Tören Gemisinin üstüne düşmüş bir Prens mumyası gibi, bazı mumyaların nereye düştüklerine bakılmaksızın nasıl fırlatılıp atılmış olduklarını fotoğraf makinesiyle görüntülemiştir. Bu aşırı telaşın nedenini ve daha önce işlenmiş olması muhtemel suçların ve yapılan eziyetlerin neler olduğunu belki de hiçbir zaman öğrenemeyeceğiz. Ama bu çalışmanın içeriği açısından belirtilmesinde yarar görülen nokta şudur ki, eski Krallarına beslemeleri gereken saygıda kusur ettikleri düşünülemeyen ve onların artık mumyalanmış bedenleri içinde olmadıklarını bilen Rahipler, sadece bu mumyaların saygısız kimselerin ellerine düşmelerini önlemek istemişlerdir. Bu husus, Mısırlılar'ın, mumyalarının fiziksel olarak "dirileceklerini" ni sandıklarına bizi inandırmaya çalışan yeni maddeci görüşle de çelişkilidir.

Yazıcılar, II. Ramses'in mumyasında olduğu gibi, sadece mümkün olan hallerde en dıştaki sargıların üzerine kayıt düşerek, bugün tüm süs ve takılarından ve hatta *kartuş*'lar içinde yer alan isimlerine varıncaya kadar herşeylerinden yoksun bırakılmış olanların ileride gerektiği zaman kimliklerinin saptanabilmesi amacını gütmüşlerdir.

Ne yazık ki yağmacılar bahis konusu gizli mezarları arkeologlardan daha önce bulmuşlar, bunlar ise bizzat soyguncuların verdikleri bilgiler sayesinde, hemen hemen tüm muskalarıyla Skarabe-Kalpleri sökülüp alınmış ve acınacak bir durumda da olsa mumyaları kurtarabilmişlerdir. Bu durum pek çok papirüsün de aynı şekilde kaybolmasına neden olmuş, sadece *bitişik* yazıyla yazılmış bazıları, renkli resimleri olmadığı için yağmacılar tarafından yırtılmaktan kurtulmuş ve bütün olarak satılmışlardır.

Sınırlı olan turistik gezilerde bile, bazı mezarlardaki estetik ve sembolik harikaları görmek mümkündür. Güneş-Ruhun karanlık ve madde, dehşet ve kaos arasından geçişindeki cisimlenmelerin gizemli havasını insan hala teneffüs edebilmektedir.

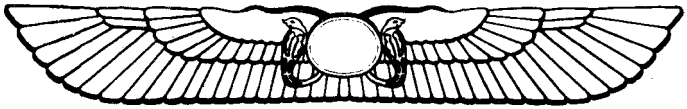

SONSÖZ

Kendi bilgisizliğimizin ve yaşamak için şansımıza düşen çağın sınırlamaları içinde kalan bu küçük kitapta, sabırlı okuyucuya, Yunanlıların Teb adını verdikleri o efsanevi şehirden bir dizi görüntü sunmaya çalıştık.

Bu konudan yararlanarak, Teb şehrinin gerçek kökenlerini araştırma ve bu şehrin coğrafi sınırlarını ister istemez aşarak tüm Mısır'a ve hatta olası Atlantis kökenine kadar uzanan bazı yorumlarda bulunma fırsatını da elde etmiş olduk.

Bunları uzmanlar için yazmış değiliz; onlar zaten bunları fazlasıyla biliyorlar. Dolayısıyla buradaki yetersiz bilgilere ihtiyaçları yok; onlar için gerekli olan tek şey, bilgilerini bir yosun gibi saran önyargılardan yavaş yavaş arınabilmek. Burada üniversitedeki eski Tarih hocalarımdan birini sevgiyle anıyorum; gençliğimin basiretsiz yıllarında, bazı tatlısu hayvanlarının fosilleri ve havayla temas eder etmez sertleşmiş olan ve şu anda Atlantik Okyanusu'nun binlerce metrelik derinlikle-

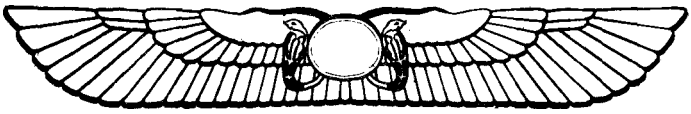

rinde yatan lavlarla ilgili o zamanki keşiflerin ışığı altında, onun şahsen Atlantis'in varolduğuna inanıp inanmadığını sormak cesaretini göstermiştim. Bazı profesyonelce kaçamaklı sözlerden sonra buna inandığını itiraf etmiş, ancak böyle bir hipotezin resmen ortaya atılması ve burada kayıp bazı uygarlıkların yaşamış olmaları ihtimalinin de buna katılması karşısında, bilginin temel taşları olarak kabul edilen kitaplardan birçoğunun yakılması gerekeceğini belirterek, kendisinin tek arzusunun hiçbir sorun yaratmadan emeklilik yaşına erişmek olduğunu söylemişti. Ne yazık ki bu sohbetimizden birkaç gün sonra geçirdiği bir kalp krizi, bu arzusunun gerçekleşmesini engellemiş oldu ama onun bu samimi itirafına ve zamanının şartları nedeniyle gizlemek zorunda kaldığı gerçek bilimsel ruhuna daima hayranlık duymuşumdur.

XX. yüzyılın bu ikinci yarısında pek çok sosyal ve siyasal sistemin başarısızlığa uğramış olması, yanılmaz diye bilinen bazı kavramların işlerliğini de şüphe altında bırakmıştır. Bu maddeci uygarlığın duvarlarının yıkılmasındaki tek avantaj, belki de çatlakları arasından yeni ufukların görülmeye başlamış olmasıdır. Yeterli derecede alçakgönüllü olabilirsek yeni fikirler oluşturmaya başlayabiliriz ki bunlar, her zamanki gibi kavisli olan uzay ve zaman içerisinde, binlerce yıl önceki geçmiş fikirlerle aynı noktada buluşacaklardır.

Gecenin ardından gündüzün gelmesi gibi, elemden de umut doğar.

Eminiz ki ileri sürdüğümüz ve yerleşmiş kriterlere mecburen ters düşen pek çok şey, birçok kimsede gerekli yankıyı bulacak ve bunların her biri çocukluklarından beri eski Mısır hakkında edindikleri fikri yeniden şekillendirecektir. Zira Tarihin her yön değiştirmesiyle büsbütün hızlanan zaman içinde, çocukluk çok gerilerde kalmıştır ve artık yeni olanaklarla karşılaşmanın zamanı gelmiştir.

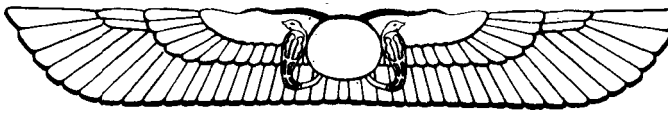
Bir süreden beri hemen hemen her yıl Mısır'a gidiyorum ama ne turist olarak ne de bilimsel-akademik araştırmacı olarak. Şimdi ne olduğumu unutup sadece bir filozof olduğumu, Ruhumun belki de Piramitler yapılmadan önce varolduğunu ve onlardan hiçbir iz kalmayıncaya kadar da varolmaya devam edeceğini hatırımdan çıkarmamaya çalışıyorum. Birçok kereler bu kitabımı ithaf ettiğim genç müritlerimle birlikte, görmeye ve duymaya çalışarak sadece dolaşıyorum eski Kem Ülkesinde. Bazı yerlerinde zaman duruyor ve oraların şimdiki sakinleri aynen daha önce olduğu gibi eski gelenekleri tekrarlamaya devam ediyorlar. Kayıkçılar bile, akıntıya karşı kürek çektikleri zaman Arapça karşılıkları olmayan binlerce yıllık birkaç kelimeyle söylüyorlar şarkılarını ve evlerini de sandallarının küreklerini de binlerce yıl önceki aynı renklere boyuyorlar. O esrarengiz Uygarlığın "muhteşem batışından" arda kalan devasa kalıntılar arasında hüküm süren bu barıştan bugünkü kitaplarda öğretilmeyen bazı şeyler hâlâ anlaşılabiliyor ve daha da önemlisi, yaşanabiliyor.

Ben, çağdaşlarımın inanmadıkları birçok şeye inanıyorum. Buna karşılık onlar da benim inanmadığım pekçok şeye inanıyorlar.

Bu kadar basit.

Onlar beni tatmin etmeyen birçok şeyden zevk alıyorlar, ben de onlar için hiçbir şey ifade etmeyen birçok şeyin zevkini çıkarıyorum. Sanıyorum ki doğru ya da yanlış düşünmek hepimizin en doğal hakkı. Ayrıca Platon'un, bazıları için doğru olan birşey başkaları için öyle olmayabilir şeklindeki fikrine de katılıyorum.

Üniversitedeki meslekdaşlarım benim bilmediğim birçok şeyi biliyorlar ve ben de onların bilmek istemedikleri şeyleri biliyorum.

Bu küçük kitapta bunların bazıları yansıtılmakta. Bazı kimselerin, NEW ACROPOLIS adını verdiğimiz bu felsefî düzeye ulaşmak isteyeceklerini umuyorum.

Ruhum huşuyla eğilerek, tıpkı Eski Kitaplarda öğütlendiği şekilde, palmiyelerin ayakları dibinde Nil'in suyundan içiyor. Uzaklarda bembeyaz ibis sürüleri kalkıyor ve bir zamanlar Amon'un Yelpazelerini kımıldatan serin bir esinti çıkarken, Batı Dağı kızıla boyanıyor. Belki de herşey kaybedilmiş değildir ve gelecekte daha az kirlenmiş bir dünyada bir kez daha Tinsel bir Macera yaşanabilir. Teb fiziksel bir mekan değildir; Teb, bir *bilinç halidir.*

NE MUTLU TEB'DE YAŞAYANA,
NE MUTLU TEB'DE ÖLENE!

Cala Ratjada, Mallorca, İspanya

Ağustos 1984

BİBLİYOGRAFYA

BELZONI, Giovanni, *Narrative of the Operations and Recent Discoveries within the Pyramids, Temples, Tombs and Excavations in Egypt and Nubia.*

BLAVATSKY, Helena Petrovna. *Gizli Öğreti.*

BRUCE, James. *Travels to Discover the Source of the Nile.*

CARTER, Howard ve MACE, Arthur. *Tutankhamon'un Mezarı.*

CARTER, Howard. *The papers of Howard Carterat the Griffith Institute.*

CHAMPOLLION, Jean Francois. *Mısır ve Nubia'nın Anıtları.*

DENON, Vivant. *Yukarı ve Aşağı Mısır'da Yolculuklar.*

DIODORO SICULO. *Tarih Kütüphanesi.*

ESTRABON. *Coğrafya.*

FLINDERS ETRIE, Sir William. *İlk Hanedanların Kral Mezarları. Arkeolojide Yetmiş Yıl.*

FRANKFORT, Henri. *Ancient Egyptian Religion. The Cenotaph of Seti I at Abydos.*

GARDNER WILKINSON, Sir John. *The Manners and Customs of the Ancient Egyptians.*

HERODOT. *Tarihin Dokuz Kitabı.*

MASPERO, Gaston. *Les Momies Royales de Deir-el-Bahari.*

MAYES, Stanley. *The Great Belzoni.*

SCHWARZ, Fernando. *Mısır'ın El Kitabı.*

SPENGLER, Oswald. *The Decline of the West.*

WALLIS BUDGE, Sir E.A. *British Museum'daki Rosetta Taşı. Mumya, Baedeker'in Mısır'ı ve Sudan.*

6.11.81 | 1707
56. cm
Fuente

13.9.71 | 1.105
2. bez
metrada abonar

700001